

**Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 7 december 2015**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht

Vergadering 7 december 2015

MILIEU, MOBILITEIT EN ECONOMIE

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 22 september 2015, dienst/sector MEC, nummer PS2015MME05, inzake lening aan Stichting Kasteel Amerongen.

Daartoe besloten
PS2015MME05

Amendement A16, ingediend door de fractie van de SP, inzake blijvende oplossing voor het geldgebrek van Kasteel Amerongen.

Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M99, ingediend door de fractie van de PVV, inzake Stichting Kasteel Amerongen.

De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 27 oktober 2015, dienst/sector UFL, nummer PS2015MME06, inzake definitieve luchthavenregeling Cabauw, gemeente Lopik.

Daartoe besloten
PS2015MME06

RUIMTE, GROEN en WATER

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 27 oktober 2015, dienst/sector FLO, nummer PS2015RGW15, inzake vaststelling Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021.

Daartoe besloten
PS2015RGW15

Motie M100, ingediend door de fractie van de PVV, inzake helder en duidelijk taalgebruik in alle provinciale communicatie.
De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M101, ingediend door de fracties van de ChristenUnie en SP, inzake roetreductieplan.

De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M102, ingediend door de fractie van de ChristenUnie, inzake koolstofarme economie.

De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M103, ingediend door de fractie van de ChristenUnie, inzake aardkundige monumenten.

De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M115, ingediend door de fractie van de ChristenUnie, inzake aardkundige monumenten.

De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M104, ingediend door de fractie van de ChristenUnie, inzake waterparels.

De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M105, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake strengere regels mest en landbouwgif.

De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M106, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake inschatting risico niet voldoen aan KRW-doelen.

De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M107, ingediend door de fractie van de PVV, inzake water als ordenend principe.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 27 oktober 2015, dienst/sector FLO, nummer PS2015RGW16, inzake wijziging Provinciale milieuverordening 2013.
Daartoe besloten
PS2015RGW16

Motie M108, ingediend door de fractie van de SP, inzake geen Woerdens gas.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 13 oktober 2015, dienst/sector UFL, nummer PS2015RGW17, inzake vrijstelling en restitutie van leges voor vergunningen Natuurbeschermingswet 1998.
Daartoe besloten
PS2015RGW17

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 27 oktober 2015, dienst/sector UFL, nummer PS2015RGW18, inzake vaststelling Meerjarenprogramma AVP 2016-2019.
Daartoe besloten
PS2015RGW18

Motie M109, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake bijdrage Vitens voor ondergrondgebruik.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M110, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake gebiedscommissies - ruimte & verantwoording.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M111, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake taskforce recreatie.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M112, ingediend door de fractie van de ChristenUnie, inzake Oude Hollandse Waterlinie.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M113, ingediend door de fractie van de ChristenUnie, inzake meevallers AVP reserveren voor natuurverbetering.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M114, ingediend door de fractie van de SGP, inzake investeringen kleine kernen
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M116, ingediend door de fractie van de ChristenUnie, inzake meevallers AVP reserveren voor natuurverbetering
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M117, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake biologische landbouw.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M118, ingediend door de fractie van de SGP, inzake investeringen kleine kernen.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Initiatiefvoorstel van de fractie van het CDA, dienst/sector CDA, nummer PS2015RGW19, inzake glasvezel kleine kernen en buitengebieden.
Daartoe besloten
PS2015RGW19

STATEN (provinciale)

Vaststelling agenda.

Mondelinge vragen van de heer Bosman (SP) over de overeenkomst met Transvision.

Vaststellen van de notulen van 2 november 2015.

Motie vreemd aan de orde van de dag Leren voor windenergie met draagvlak, nummer PS2015PS12a, ingediend door de fracties van CDA, VVD, GroenLinks en D66.

Motie M119, ingediend door de fracties van CDA, VVD, GroenLinks en D66, inzake Leren voor windenergie met draagvlak.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Stemverklaringen.

Stemming.

Presentielijst vergadering 7 december 2015

Voorzitter:	W.I.I. van Beek, commissaris van de Koning
Griffier:	L.C.A.W. Graafhuis
VVD	mevr. drs. N. Eijsbroek, Utrecht mevr. ir. A.A. Ens, Amersfoort drs. J. Germs, Renswoude W.J. Joustra, Langbroek drs. A.H.L. Kocken, Utrecht R. van Reenen, IJsselstein mevr. ir. J.C.V. Vaessen, Utrecht mevr. dr. A.J. Vlam, Nieuwegein Z. el Yassini, Utrecht
D66	drs. J.G. Boerkamp, Utrecht mevr. H. Chidi, Amersfoort mevr. drs. A.J. Dekker, Odijk mevr. drs. A.W.T. Dercksen, Baarn mr. dr. M.C.J. Groothuizen, Zeist ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik P.D. Overkleeft, Utrecht mevr. A.M. Schneiders, Utrecht dr. I.Thonon, Utrecht (vanaf 17.58 uur)
CDA	ing. D.G. Boswijk, Wilnis mr. J.M. Buiting, Utrecht mevr. D.J. Dorrestijn, Renswoude J.M.W. Jansen, Baarn mevr. T. Koelewijn, Bunschoten (vanaf 14.40 uur) mevr. drs. M.W.J. Maasdam-Hoevers, Zeist
PvdA	A. Essousi LLB, Utrecht mevr. drs. J.P. d'Hondt, Utrecht drs. C. de Kruijf, Leusden ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort mevr. P.J. van Viegen MSc, Utrecht
PVV	mevr. E.J. Broere, Soest R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin ir. H. IJssennagger, Bilthoven drs. W.J. Ubaghs, Maarssen
SP	G.J. Bosman, Loenen aan de Vecht A.M. Meijer, Amersfoort mevr. M.G. Noordenbos, Maarssen mevr. A.M. Poppe, IJsselstein
GroenLinks	drs. F.H.W. Bekkers, Bilthoven mevr. A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede ir. H.P. van Essen, Utrecht mevr. drs. E. Kotkamp, Nieuwegein
ChristenUnie	mevr. N. de Haan, Amersfoort drs. C.J. van Kranenburg, Driebergen-Rijsenburg A.J. Schaddelee, Houten
PvdD	mevr. F.M. Arissen LLB, Utrecht mevr. H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg
SGP	G. van Leeuwen, Houten P.A. van Leeuwen, Rhenen
50Plus	mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland

Afwezig: -

Leden van Gedeputeerde Staten:

drs. ing. P. van den Berg, Amersfoort
drs. R.W. Krol, Soest
mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort
mevr. mr. J. Verbeek-Nijhof, Huis ter Heide

Opening.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik open de vergadering.
Er is bericht van verhindering ontvangen van mevrouw Koelewijn; zij zal later aanwezig zijn.

Vaststellen agenda.

De VOORZITTER: Wij gaan over naar het vaststellen van de agenda.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik kon het door het rumoer niet horen: heeft u de heer Thonon als afwezige genoemd? De heer Thonon is niet aanwezig.

De VOORZITTER: Nee, ik heb geen bericht binnengekregen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Excuus daarvoor. De heer Thonon is niet aanwezig. Hij komt aan het eind van de vergadering. Hij is in Utrecht bij een bijeenkomst over luchtkwaliteit.

De VOORZITTER: De heer Thonon komt dus later.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Bij de commissievergadering over de Luchthavenregeling Cabauw heb ik aangegeven dat ik graag nog achterliggende informatie wilde hebben en dat het daarvan zou afhangen of het wel of niet een sterstuk zou zijn. Ik heb dat net om kwart voor twee ontvangen en ik wil dat graag nog even lezen en doornemen. Ik wil graag, als het agendapunt aan de orde is, zeggen of het wel of geen sterstuk is.

De VOORZITTER: Dat is prima. Er komt eerst nog een debat over Kasteel Amerongen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal de memo ondertussen lezen. Ik kan natuurlijk geen overleg meer plegen met de fractie. Het is echter erg kort dag dat de memo is gekomen.

De VOORZITTER: Excuus daarvoor, hoor ik hier ter rechterzijde. Wij zullen u even met rust laten. Dan ga ik over naar de motie vreemd aan de orde van de dag. Het is een motie vanuit de vier coalitiefracties. Als u dat goed vindt, wil ik deze agenderen onder agendapunt 12A.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij vinden het heel goed dat er een evaluatie is geweest van de windenergie in Houten. Wij denken dat daar heel goede adviezen worden gegeven en dingen waarop wij eens goed zouden moeten letten. Het lijkt ons een uitermate goed onderwerp om in de eerstvolgende commissie MME aan de orde te stellen, zo van: wat staat hier nu, hoe willen wij ermee omgaan en hoe willen wij er verder mee? Dus mijn voorstel is om het nu niet te behandelen, maar het onderzoek te agenderen in de commissie MME en vervolgens te kijken wat je ermee zou willen doen.

De VOORZITTER: Mag ik daarop een reactie van de vier partijen die de motie hebben ingediend?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik nog een aanvulling geven? Ik wil in aanvulling op wat de PvdA naar voren brengt erop wijzen dat wij hebben besloten in het kader van de BOB na te denken over dit thema, zodat mogelijk zo'n motie dat hele BOB-traject kan doorkruisen. Dat zou een reden kunnen zijn dat het handiger is de motie op een later moment te betrekken bij de BOB-procedure.

De VOORZITTER: Ik kijk even wat de indieners ervan zeggen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie niet in hoe de twee zaken elkaar zouden kunnen doorkruisen. Ik denk dat het heel goed is juist in het vervolg van de BOB Energietransitie en andere discussies lering te trekken uit wat er in het rapport staat. Daarom zou ik zeggen: behandel het gewoon vandaag.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik sluit mij daarbij graag aan. Ik wil het graag vandaag bespreken. Overigens valt de doorkruising met de BOB op zich mee. Je moet die daarin wel betrekken, maar daarbij is het wel belangrijk dat je de juiste handvatten kunt meenemen in dit verhaal. Eigenlijk vraagt deze motie al om een stukje uitwerking van wat je vervolgens kunt meenemen in het BOB. Vandaar dat het nuttig is het verzoek alvast bij Gedeputeerde Staten neer te leggen.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik sluit mij graag aan bij vorige sprekers. Het is een motie die vooral gaat over lessen en lering trekken. Daarom zou ik zeggen: vandaag behandelen.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Wat ons betreft is het ook prima om de motie gewoon vandaag te bespreken. Dat laat onverlet dat het natuurlijk prima is hierbij in de commissie MME nog een keer uitgebreider stil te staan. Dat lijkt ons wel prima. Wat betreft het 'BOB-groepje', dat eerder vandaag toevallig bij elkaar is geweest: daarin hebben wij het gehad over deze motie en de kennisuitwisseling die daarin genoemd wordt. Zoals ook in het groepje besproken is, hoeft het elkaar niet te bijten en zou juist het een het ander kunnen versterken en daar prima bij passen.

De VOORZITTER: Ik heb gevraagd wat de indieners ervan vinden. Zij vormen samen de meerderheid die vraagt om vandaag het debat te hebben.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil dat deel van het verzoek van de heer Van Muilekom wel ondersteunen, dat zegt dat het rapport in de commissie uitgebreid aan de orde moet komen. Daar wil ik bij dezen een dikke streep onder zetten.

De indieners, zijnde de coalitiepartijen, staan erop dat dit vandaag aan de orde komt. Dat is niet zo gek, want zij hebben het samen voorbereid.

De VOORZITTER: Ik kijk even of er nog anderen zijn die willen reageren?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De PvdA vindt het fantastisch dat de vier coalitiepartijen onderschrijven dat de ambities op het gebied van duurzame energie heel hoog zijn en dat wij kijken hoe wij met windenergie zo zorgvuldig mogelijk moeten omgaan. Dan denk ik echter: gaan wij de discussie voeren over het rapport of gaan wij alleen maar zeggen dat het goed is het te agenderen in de volgende commissie MME? Als wij dat allemaal met elkaar besloten hebben, dan kunnen wij dat beter doen.

De VOORZITTER: OK, dan gaan wij vandaag dat debat voeren over dit voorstel.

Ingekomen stukken.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde wijzen van afdoening.

Vragenhalfuurtje.

De VOORZITTER: Er is een vraag ingediend door de her Bosman van de SP. Die vraag kan nu aan de orde komen.

De heer BOSMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! De Rechtbank Rotterdam heeft uitspraak gedaan en geoordeeld dat Transvision niet gehouden kan worden aan de overeenkomst. Gezien het feit dat een kwetsbare groep reizigers is aangewezen op de Regiotaxi, mogen ze de dienstverlening niet beëindigen per 1 januari 2016, maar worden zij samen met de provincie verplicht een oplossing te

vinden voor een overgangperiode. In die periode kan een nieuwe aanbesteding worden uitgevoerd en het vervoer worden gegund en overgedragen aan een andere vervoerder.

De gedeputeerde geeft aan blij te zijn dat het vervoer voor deze kwetsbare groep in het nieuwe jaar gegarandeerd is. Ik weet niet of de provincie helemaal haar zin heeft gekregen. Zij gaat graag het gesprek met Transvision aan over de verdere voorwaarden; ik neem aan de verdere voorwaarden voor de overgangperiode, hoe lang die ook moge zijn. Wij willen dan ook graag weten:

- Wat zijn de financiële en andere effecten van deze uitspraak?
- Zal die tijdelijke overeenkomst – misschien ongunstig, maar hopelijk niet – afwijken van de lopende overeenkomst?
- Wat zijn de gevolgen van deze ontwikkeling voor de kwetsbare groep mensen in de gemeenten Utrecht en Stichtse Vecht die afhankelijk is van de regiotaxi? Zij mogen niet de dupe worden van deze ontwikkeling
- Hoe zijn de belangen van de werknemers gewaarborgd? De tendens is tegenwoordig dat steeds meer vrijwilligers dit werk gaan doen. Dit is echter gespecialiseerd werk. Dit moet gedaan worden door deskundigen en het moet geen werkverdringing opleveren.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Afgelopen week heeft er al een gesprek plaatsgevonden met Transvision. Het is inderdaad zo dat de rechter geoordeeld heeft dat Transvision niet gehouden kan worden aan de overeenkomst. De rechter heeft ook geoordeeld dat, nu het een kwetsbare doelgroep betreft, er goede afspraken gemaakt moeten worden. Wat betreft die goede afspraken: dat was de reden dat vorige week dat gesprek heeft plaatsgevonden. Op dit moment worden de financiële effecten in kaart gebracht. Die financiële effecten gelden voor de overeenkomst vanaf 1 januari tot er een nieuwe overeenkomst in een nieuwe aanbesteding is gevonden. Die financiële effecten zullen voor rekening zijn van de gemeente Utrecht en de gemeente Stichtse Vecht. Zoals het er nu uitziet zal de reiziger er niks van merken. De reizigers hebben wij ook altijd centraal gesteld. Ik wil voorstellen dat ik u, zodra er meer bekend is over de uitkomst van de vervolggesprekken die gaan plaatsvinden, daarvan schriftelijk op de hoogte stel dan wel dat ik u daarover bijpraat. De reiziger staat centraal, stond centraal en blijft ook centraal staan.

De heer BOSMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dit antwoord stelt mij voor een groot gedeelte gerust. De kwetsbare reiziger zal er niets van merken. Dan blijft staan het laatste stukje, waarop de gedeputeerde nog geen antwoord heeft gegeven. Hoe worden de belangen van de werknemers gewaarborgd? Dat zijn de mensen die nu voor Transvision die taxi's rijden.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik kijk naar de uitspraak van de rechter. De rechter heeft het Bestuur Regio Utrecht niet in alle opzichten in het gelijk gesteld, maar de rechter heeft wel uitgesproken dat Regiotaxi Utrecht volledig in bedrijf moet blijven, zolang er sprake is van een overbruggingsperiode. Ik ga ervan uit dat dat gedaan zal worden. Vervolgens zullen wij een nieuwe aanbesteding voorbereiden. Dat zal uitwijzen met welke partij wij in zee gaan. Dat is vanaf 1 juli dan wel zoveel eerder als mogelijk is. Vandaar dat wij zeggen dat het er nu naar uitziet dat het financiële consequenties heeft. Voor zover bij ons nu bekend zal het geen effecten hebben voor de reiziger.

De heer BOSMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik mis nog steeds de waarborging voor de werkplaatsen van de werknemers.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Gedurende de overbruggingsperiode van 1 januari tot het moment dat er een nieuwe vervoerder is vanuit de aanbesteding, zal Regiotaxi Utrecht gewoon in bedrijf blijven. Ik ga ervan uit dat Transvision zijn werknemers inzet. Wij zijn nu de nieuwe aanbesteding aan het voorbereiden. Daar is nu de ruimte voor. Dan zullen wij te zijner tijd weten wie uit de nieuwe aanbesteding komt als vervoerder.

De VOORZITTER: Daarmee hebben wij het vragenhalfuurtje afgehandeld en zijn de vragen van de heer Bosman beantwoord.

Vaststellen notulen van 2 november 2015.

De VOORZITTER: De stukken zijn nog niet binnen.

Statenvoorstel lening aan Stichting Kasteel Amerongen.

De VOORZITTER: Dit agendapunt betreft een lening aan de Stichting Kasteel Amerongen voor een bedrag van € 1.130.000 tegen een rente van 3% met een looptijd van 23 jaar. Er is gevraagd om een kort debat. Wie van u kan ik het woord geven?

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij staan hier vanwege de geldlening voor SKA (Stichting Kasteel Amerongen). Het dossier loopt al een tijd. De provincie heeft in 2013 negatief gereageerd op een verzoek. Toen is het college samen met verschillende partijen en Kasteel Amerongen gaan kijken naar de verschillende mogelijkheden met andere schuldeisers. Er ligt nu een statenvoorstel voor ons, waarin de VVD zich kan vinden. Dat heeft eigenlijk te maken met een heel belangrijk aspect, namelijk dat het niet een subsidie is die wij uitgeven om in deze situatie het probleem op te lossen, maar dat het een lening is. Daarvan is het de bedoeling dat het geld volledig terugkomt naar de provincie. Wat heel belangrijk is met de subsidie die wij jaarlijks geven van € 102.000, is dat de verrekening aan de voorkant gebeurt. Het bedrag dat daarvan over is gaat uiteindelijk naar Kasteel Amerongen. Bij ons wordt vooraf al afgerekend. Daar zijn wij erg blij mee. Als wij kijken welke stappen Kasteel Amerongen heeft gemaakt, ook met de 150 vrijwilligers die daar keihard bezig zijn om er wat van te maken, dan hebben wij vertrouwen in een mooi initiatief met een goede afsluiting van de begroting. De stukken gaven aan dat er in 2014 zwarte cijfers zijn. Hopelijk is dat dit jaar ook het geval. Wij wachten daar in vol vertrouwen op. Dus, nogmaals, wij zijn blij met dit voorstel om in elk geval Stichting Kasteel Amerongen de kans te geven nu de volgende stappen te nemen en er een succes van te maken.

Mevrouw DERCKSEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Om kort te gaan: D66 kan met dit voorstel instemmen en wel om de volgende redenen. Kasteel Amerongen behoort tot de benoemde en vastgestelde iconen van het Utrechtse erfgoed. De overheid heeft daarom nog onlangs € 22,5 miljoen aan de noodzakelijke restauratie bijgedragen. In de afgelopen jaren is het jaarlijkse bezoekersaantal opgelopen tot 28.000, terwijl de huidige inspanningen gericht zijn op verhoging naar zo mogelijk 35.000 tot 40.000 bezoekers. Voorwaar, een streven dat volledig tegemoet komt aan de provinciale ambities, verwoord in de nota Cultuur voor U. Echter, Kasteel Amerongen kan, zo blijkt ons nu pas, twee aan het eind van het jaar aflopende leningen onmogelijk aflossen, terwijl private herfinanciering niet mogelijk is gebleken. Het is dus om het bovengenoemde dat D66 in het belang van het behoud en de publieke toegankelijkheid van het kasteel, kan instemmen met de voorgestelde lening, maar dit betekent zeker niet dat D66 zou vinden dat het dan maar altijd de overheid moet zijn die om twee voor twaalf de kastanjes uit het maatschappelijke vuur haalt. Echter in dit geval wel, omdat het de overheid is die vindt dat Kasteel Amerongen een iconisch erfgoed betreft en, overigens D66 zeker ook, en dat er daarom € 22,5 miljoen belastinggeld in geïnvesteerd is. Dat levert bij D66 wel meteen de vraag op waarom het college er niet veel meer bovenop heeft gezeten en waarom de staten niet in een veel eerder stadium over de ontstane situatie zijn geïnformeerd. Wij hadden dan op z'n minst meer tijd gehad om ons van een en ander goed op de hoogte te stellen en wellicht daardoor met andere, alternatieve oplossingen te komen.

D66 kan dus met het voorstel instemmen, maar maakt daarbij de volgende opmerkingen. Hoe zorgvuldig de meerjarenbegroting ook is opgesteld, de werkelijkheid zal altijd nog moeten blijken. Waar de inkomsten ongewis zijn, zijn de vaste lasten en de rente en aflossing dat niet. De structurele provinciale bijdrage van € 102.000 per jaar is natuurlijk nooit bedoeld geweest om een groot deel van de rente- en aflossingslast te kunnen opvangen. D66 vindt dan ook dat een culturele onderneming als Kasteel Amerongen nooit een schuldenlast van bijna € 3 miljoen had mogen opbouwen. Wij vragen het college daarom de toezegging te onderzoeken hoe de schuldenlast alsnog zo snel mogelijk verder naar beneden kan worden gebracht. Hoe dan ook, de provincie zal er vanaf nu bovenop moeten zitten om te voorkomen dat er opnieuw onverantwoord hoge uitgaven worden gedaan. Wij vragen de

gedeputeerde nadrukkelijk deze opvatting te onderstrepen. Los van dit alles spreekt D66 de wens uit dat de getoonde meerjarenbegroting werkelijkheid wordt. De resultaten van de afgelopen twee jaar stemmen wat dat betreft voorzichtig hoopvol.

Wij hechten eraan onze dank uit te spreken aan alle vrijwilligers, de organisatie en het bestuur voor het tot nu toe gerealiseerde resultaat. Eveneens zijn wij erkentelijkheid verschuldigd aan Beijers Kameren en KramerLems voor hun financieel bijspringen op het moment dat het werkelijk urgent is geworden.

De heer JANSEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! In de eerste plaats wil ik aanhaken bij de woorden van de heer El Yassini, die namens zijn partij sprak over dank aan de vrijwilligers voor hun grote klus die zij op dit dossier hebben gedaan. Mevrouw Dercksen zei het ook al. Ik wil dat nog eens onderstrepen, zonder al te veel uit te lopen in dit korte debat.

De fractie van het CDA is erg blij met de oplossing. Je moet realistisch zijn: er is een situatie, er is een problematiek en wij hebben nu een oplossing. Dat het misschien niet de ideale oplossing is? Daar valt genoeg voor te zeggen. In die zin kan ik de woorden van mevrouw Dercksen goed plaatsen. Wat ik zou willen benadrukken, is dat het mooi is dat wij nu zien dat wij met de twee iets meer externe partijen die nu de leningen dragen, met de aflossing die wij hen bieden als provincie, uiteindelijk terechtkomen in een situatie waarmee wij een grote subsidiënt zijn en ook een deel van de lening verstrekken. Dat maakt dat wij een mooie relatie hebben tussen die twee elementen. Natuurlijk kunnen wij niet zomaar zeggen: die jaarlijkse subsidie gebruiken wij in z'n geheel maar even voor deze last. Wij hebben nu echter een heel mooi verband tussen aan de ene kant dat wij subsidie verstrekken aan het kasteel en aan de andere kant de lening die wij daar hebben lopen. Dat wij daar nu een wat intensiever verband hebben, ziet mijn fractie als een positieve ontwikkeling. Gelet op het vorenstaande is mijn fractie dan ook voornemens te stemmen voor het verstrekken van deze lening.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! In de commissievergadering over Stichting Kasteel Amerongen zouden wij hebben ingestemd om dit als sterstuk te benoemen, hoewel wij onze vraagtekens zetten bij de optimistische meerjarenbegroting. Maar, Kasteel Amerongen wil je niet failliet laten gaan. Door vragen van de SP staat het voorstel echter als klein debat geagendeerd. Dat is maar goed ook, want er kwam nog een lijk uit de kast. In het statenvoorstel van 22 september staat een zin waar ik en anderen ook vermoed ik, overheen hebben gelezen: "De provincie onderhandelde met de gemeente Utrechtse Heuvelrug over het kwijtschelden van de bouwleges." Deze leges zijn opgebouwd tijdens de duur van de restauratie en bedragen volgens schatting een slordige € 600.000. Hierover wordt in het voorliggende voorstel met geen woord gesproken. Echter, en ik citeer: "De verantwoordelijke wethouder Van Dongen wil wel loslaten dat het gaat om een substantieel bedrag, maar ik ga niet zeggen hoe groot." De wethouder wil eerst zijn collega-wethouders informeren. Dan spreek ik over afgelopen vrijdag. Ook interim-voorzitter Sietsma van Kasteel Amerongen wil niet zeggen om welk bedrag het gaat. Onze vragen aan de gedeputeerde zijn:

- Hoe groot is dit legesbedrag?
- Waarom staat er niets vermeld in de documenten die wij onder ogen hebben gekregen?
- Moet de raad van Utrechtse Heuvelrug goedkeuring geven aan de kwijtschelding?

Afhankelijk van de antwoorden van de gedeputeerde overwegen wij een motie in te dienen om dit agendapunt, misschien voorlopig, te schrappen van de agenda.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Er is al heel wat gezegd over Kasteel Amerongen. Ik wil er een korte ballade over naar voren brengen:

Er is was een kasteel in Amerongen wiens schoonheid werd alom bezongen
De trotse muren en de toren gerestaureerd als nooit tevoren
Het kostte ons allen een lieve duit, maar dat gaf echt geen enen fluit
Want ziet eens wat een pracht hier blijft bewaard voor 't nageslacht
Ze moesten er ook nog wel voor lenen, want ze zijn best duur, die stenen
Maar toen ging het huis open voor publiek, toen was er dans en veel muziek
Dat kostte ook weer geld, maar dat werd gauw ter beschikking gesteld.
Daarna volgde menig feest, zoals niet eerder was geweest.
Men leende hier, men leende daar, eigenlijk vond niemand dat raar

Het geld rolde naar alle hoeken, men schreef het keurig op in boeken
Maar de geldschieters werd het zat, want ook hun zakken werden plat
Zij rukten op naar het kasteel en eisten en inhoud van de kluis, hun eigen deel
Maar niemand die iets kreeg, want die grote kluis was leeg
Toen was het over met de pret, kanonnen werden klaargezet
De kasteelheer betaalde het gelag, hij zwaaide al met de witte vlag
Maar plotseling verscheen in 't wit, vrouwe Pennarts in amazonezit
En tussen kanonnen en geweld zette zij een kist met geld.
Neemt allen wat u nodig heeft, 't is geld wat de gemeenschap geeft.
De schuldeisers namen elk een deel, men nam niet alles, maar wel veel
En in 't kasteel werd gauw de vlag geborgen, voorbij zijn nu weer alle zorgen
En of er nooit iets was geweest, denkt men al weer aan het volgende feest.

(Applaus)

Dit komt echt door het afgelopen weekend, Sinterklaas.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet waar ik moet zijn, volgend jaar.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! De moraal van het verhaal: de SP is tegen de lening aan Kasteel Amerongen. Het cultuurbudget van de provincie is gehalveerd in 2012. Laten wij geen wankele projecten sponsoren, al zitten zij dan nu in een stevig kasteel. Beter is het om subsidie te geven aan een gezond project dan een lening aan een bodemloze put. De oplossingen voor de problemen van Kasteel Amerongen zijn niet eenvoudig. Wij vragen de gedeputeerde samen met het SKA te zoeken naar andere manieren om de schulden af te lossen en geen nieuwe schulden te maken. Hiervoor dient de SP een amendement in.

Amendement A16 (SP): blijvende oplossing voor het geldgebrek van Kasteel Amerongen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015;

constaterende:

- *het SKA voor de restauratie van kasteel en bijgebouwen € 22,5 miljoen heeft gekregen van Rijk en provincie;*
- *dat er daarnaast ongeveer € 3 miljoen is geleend van diverse instanties als verplichte 'eigen' bijdrage bij de restauratie en voor verdere exploitatie;*
- *dat de restauratie € 20 miljoen heeft gekost, maar de bovenstaande leningen toch niet terugbetaald kunnen worden;*
- *dat het SKA in de afgelopen jaren zo'n € 500.000 subsidie van de provincie heeft ontvangen;*

overwegende:

- *dat het SKA al voldoende geld van de gemeenschap heeft gekregen voor de restauratie;*
- *dat het aangaan van nieuwe leningen om de oude in te lossen geen oplossing biedt;*
- *dat het SKA te makkelijk geld uitgeeft, zoals bleek uit de recente opmerking van het bestuur om, zodra de lening van de provincie binnen is, een fulltime directeur en uitbreiding van de verdere formatie te realiseren;*

besluiten:

- *beslispunt 1 te wijzigen in: "Vooralsnog geen verdere lening te verstrekken aan Kasteel Amerongen";*
- *het college op te dragen:*
 - *samen met de andere crediteuren scenario's uit te werken voor een structurele oplossing voor de financiële problemen van de Stichting Kasteel Amerongen;*
 - *daarbij ook een scenario faillissement en doorstart van Kasteel Amerongen in beeld te brengen;*

- *de Staten voor 31 december 2015 te informeren over de uitkomsten en zo nodig een nieuw statenvoorstel voor te leggen.*

De VOORZITTER: Het amendement A16 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Daar kan ik niet makkelijk overheen, maar ik heb iets anders.

Amerongen is de plaats in de provincie Utrecht waar je de grootste kans hebt tijdig gereanimeerd te worden in het geval van een hartstilstand. Ik wil Kasteel Amerongen niet vergelijken met het zijn in een toestand van een hartstilstand. Sterker nog, het is springlevend, het is er, zou ik bijna zeggen, stervensdruk. GroenLinks ziet deze lening echter wel als een soort reanimatie, waarmee Kasteel Amerongen haar activiteiten verder kan ontplooiën met het oog op de toekomst. Wij hebben dan ook geen vragen en steunen het voorstel.

Ik wil nog wel aansluiten bij de woorden over het aantal vrijwilligers. Maar liefst 150 vrijwilligers maken het mogelijk dat het kasteel al die activiteiten kan blijven doen. GroenLinks heeft daarvoor veel waardering.

Tot slot, terugkomend op de plek in de provincie Utrecht met de grote kans om tijdig gereanimeerd te worden bij een hartstilstand: in de top 3 staat na Amerongen op de tweede plaats Maarn en op de derde plaats Langbroek.

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan 'vrouw Pennarts'.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is voor mij, voorzitter, 'vrouw Pennarts', na deze mooie woorden van de SP.

Ik wil de Staten allereerst danken voor hun positieve beoordeling van het voorstel dat ik heb voorgelegd. Wij hebben daarover in de commissie MME wat uitgebreider gesproken. Toen hebben de Staten hun zorgen en hun betrokkenheid uitgesproken, maar ook op voorhand hun instemming gegeven voor de gekozen oplossing. Ik merk dat het de Staten goed stemt dat het een lening is met een aflossing aan de voorkant. Diverse partijen hebben dat laten weten. Ik ben blij met de oplossing die wij kunnen bieden voor de schuld, want zoals ook D66 vroeg: wat is er hierna. Het probleem is opgelost, maar wat gebeurt hierna, hoe houdt je toezicht op de gang van zaken? Dat zullen wij ook doen. Wij zijn op meerdere punten aan elkaar verbonden; wij hadden met elkaar al een subsidierelatie en nu hebben wij ook een schuldverstrekkersrelatie met het kasteel. Wij zullen met hen intensief het toezicht uitwerken.

Ik vind het wel van belang voor de Staten te benadrukken dat na aflossing van deze schuld, er een onderhandeling kan plaatsvinden met de Buitenplaats, de restaurantfaciliteit bij het kasteel, dat er een betere positie is ten opzichte van de bankfaciliteit die het kasteel heeft en dat er, nu het kasteel weer in rustiger vaarwater komt en een gezonde begroting heeft, meer toegang is tot BRIM-gelden (Besluit rijkssubsidieëring instandhouding monumenten) ten behoeve van het onderhoud van het ensemble van het kasteel en dat het een positief effect heeft op de museumjaarkaart. Een gezonde organisatie kan daar instappen en dat leidt ook weer tot een flinke instroom van bezoekers. Kortom, een gezonde organisatie kan ook weer op een gezonde wijze ondernemen. Dat maken wij mogelijk met deze lening, die in 23 jaar terugbetaald zal worden.

Eén vraag van de PVV had betrekking op de bouwleges bij de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Het gaat daarbij om een bedrag van om en nabij € 80.000. Er was wat onduidelijkheid, zeg ik tegen mevrouw Broere, over het bedrag. Dit is het bedrag. Er is in de gemeente een discussie gaande of een deel van het bedrag kwijtgescholden kan worden en een deel van het bedrag door een regeling met het kasteel opgelost kan worden. Dat is een discussie die de gemeente Utrechtse Heuvelrug voert met Kasteel Amerongen.

Ik denk dat ik de vragen in dat opzicht heb afgehandeld.

Dan is er een amendement. Het amendement vraagt om andere oplossingen te beschouwen en te beoordelen. Ik vind eigenlijk dat het hele proces doorlopen is. In de stukken kunt u het terugvinden: er is echt ruim de tijd genomen om de best mogelijke oplossingen te vinden. Er zijn diverse varianten de

revue gepasseerd: vier in totaliteit. In dat opzicht raad ik het amendement af, want dit is echt de best mogelijke oplossing in een vorm die voor de provincie Utrecht en voor de Staten de meest interessante oplossing is, want de middelen die uitgeleend zijn, vloeien weer terug naar Kasteel Amerongen.

Ik wil nog de mooie woorden van de SP beantwoorden met een paar kleine regels die ik in de gauwigheid heb opgeschreven.

Er was een flink tekort bij een kasteel in Amerongen
Maar Provinciale Staten is na rijp overleg in het gat gesprongen
Met een lening zetten zij een weloverwogen stap
En sluiten daarmee aan op ondernemerschap.

(Applaus)

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga maar niet proberen nog verder te dichten. Ik zat echter te denken, als je een grote schuld hebt, je komt in de problemen, je kunt niet meer lenen bij de bank en je wordt dan geholpen door iemand, of je dan werkelijk geholpen wordt door weer een nieuwe lening aan te gaan. Dat vraag ik mij erg af. Ik denk dat het niet echt een hulp is.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het ging hier om twee leningen, die direct opeisbaar waren. Het kasteel was niet in staat aan die direct-opeisbare verplichtingen te voldoen, dus om die middelen, € 1,5 miljoen, direct neer te leggen. Dus de oplossing is in feite dat wij dit met hen in de tijd uitsmeren en dat zij 23 jaar de gelegenheid krijgen om die lening stukje bij beetje terug te betalen. Voor de helderheid van de afspraak is ervoor gekozen dit te verrekenen met de subsidie. In de afgelopen jaren is er gewerkt aan het weer gezond krijgen van de exploitatie. Er worden geen rode cijfers geschreven en de begroting sluit boven de nul. Er is weer gezondheid in de organisatie. Als deze schuld weg is, die voor het kasteel niet af te lossen was, is er weer ruimte om te kunnen ondernemen. Dus het feit dát die schuld weg is, betekent weer ruimte om nieuwe contracten af te sluiten, nieuwe verplichtingen aan te gaan die winstgevend zijn en op die manier het aantal activiteiten in het kasteel uit te breiden, de bezoekersstroom te laten toenemen. Dat leidt uiteindelijk tot een nog gezondere exploitatie, die het kasteel in staat stelt deze lening af te lossen. Wij zijn dus van mening dat wij met het bieden van deze financiële oplossing de urgente problematiek hebben opgelost en het kasteel in een rustiger vaarwater hebben gebracht om weer te kunnen ondernemen.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zag in het stuk dat zodra het geld binnen was, er een weer een fulltime directeur aangesteld zou worden, dus uitbreiding van de formatie. Nu is er een tijd veel toezicht geweest en hebben zij niet veel geld kunnen uitgeven, maar ik ben bang, zodra de lening binnen is, dat dat snel weer gaat gebeuren.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Mijn verhaal blijft eigenlijk hetzelfde. Als de lening is verstrekt en er weer ruimte is om te ondernemen, wordt het weer tijd dat er een directeur komt die het kasteel leidt en die het kasteel daarmee weer in zijn kracht zet. De kost moet in dat opzicht niet altijd voor de baat uitgaan. Het werd net al gezegd: 150 vrijwilligers zijn er in het kasteel en er staat een aantal activiteiten op stapel. Er moet natuurlijk wel leiding gegeven worden en weer elan in de organisatie komen. Daarvoor heb je een directeur nodig. Als het kasteel echt voort wil in de vaart der volkeren, heb je daarbij de persoon van een directeur nodig met een visie die zijn organisatie meeneemt. Het een hoort bij het ander en het een sluit het ander niet uit.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag mij af hoe mevrouw Pennarts plotseling € 80.000 legesachterstand uit de hoge hoed tovert. Er staat hier geschreven: "De schuld draait om bouwleges die nog altijd betaald moeten worden over de restauratie van het kasteel. In totaal kostte die restauratie tien jaar en € 22,5 miljoen, waarmee het volgens de rekenmodule op bouwleges.nl op een slordige € 600.000 zou komen." Ook interim-directeur Sietsma wil niet kwijt om hoeveel geld het gaat. Sietsma trof de schuld twee jaar geleden aan, toen hij als interim in dienst trad. Er was gewoon niet betaald, omdat er geen geld was, aldus Sietsma, die hard gewerkt zegt te hebben om diverse

schulden uit de boeken te krijgen. Mijn vraag is: waarom hebben wij hiervan nooit wat gehoord en gelezen? Hoe komt de gedeputeerde plotseling aan € 80.000?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat bedrag heb ik doorgekregen, na ruggespraak om te weten om wat voor soort bedrag het ging. Het is een discussie die gevoerd wordt met de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Ik heb, voordat ik met deze regeling kwam naar de Staten, met alle schuldeisers gesprekken gevoerd, ook met de gemeente Utrechtse Heuvelrug en met hen gesproken over de mogelijkheid om ook van die kant een duit in het zakje te doen. Die bereidheid is er, maar de hele afhandeling van de legeskosten en het gesprek met de raad, is een gesprek dat gevoerd wordt in de gemeente Utrechtse Heuvelrug door de portefeuillehouder Financiën, waarbij er een regeling getroffen wordt. Het ging echter even om de orde van grootte van de bedragen. Ik vind het wel van belang, ook voor de beeldvorming, te zeggen dat het hier gaat om een bedrag dat acceptabel is en waarvan ook de gemeente Utrechtse Heuvelrug op de hoogte is en zeer bereid is daarover met het kasteel een regeling te treffen.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde geeft geen antwoord op mijn vraag waarom wij dat niet gehoord hebben tot nu toe, ook al gaat het dan misschien maar om € 80.000. Dat neemt niet weg dat de raad van de gemeente Utrechtse Heuvelrug daarover nog moet besluiten. Het is nog niet kwijtgescholden. Daar bovenop komt nog dat de burgers van de gemeente Utrechtse Heuvelrug voor het verlies opdraaien. Ik vind het nogal een kwestie waar je niet zo gemakkelijk overheen kunt stappen, zo van: ach, het is maar € 80.000, daar praten wij even over en dan is het weg. Ik vind dat wij eerst duidelijkheid moeten hebben dat de raad daarover inderdaad besloten heeft. Dan nog vind ik het heel erg dat dit eventjes wordt weggemoffeld.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is geenszins mijn bedoeling de discussie met de gemeente Utrechtse Heuvelrug te bagatelliseren. Ik informeer u hier over een schuld die Provinciale Staten met een lening oplossen. Ik laat u zien welke exploitatie daar tegenover staat. Ik geef u aan dat er met schuldeisers gesproken is. Het is geenszins de bedoeling dat gesprek en de impact voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug kleiner of groter te maken. Wij beoordelen de aflossing van de lening op onze merites: kunnen wij betalen, hebben wij een goede regeling getroffen, is het kasteel gezond? Dat is het geval en op die punten zouden de Staten moeten beoordelen of zij kunnen instemmen met het voorstel.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dan wil ik toch graag de motie indienen, die ik had aangekondigd.

De VOORZITTER: Ja, dat kan zo in de tweede termijn. Wij gaan nu naar de tweede termijn.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het goed dat wij hierover een debat hebben en dat wij hierover spreken. Dat moet ook. Er is een punt dat ik wil meegeven naar aanleiding van het amendement van de SP. Ons punt zit hierin, en dat staat ook in de stukken: de termijn voor de twee schuldeisers van Kasteel Amerongen vervalt op 31 december van dit jaar. Ik geloof dat het college de afgelopen twee jaar keihard heeft geknokt om met een goede oplossing te komen die voor iedereen werkbaar is en waarbij ervoor gezorgd wordt dat Kasteel Amerongen naar de toekomst toe die volgende stappen kan nemen. Er is alles aan gedaan: met partijen gesproken, met hen in verbinding te staan, iets wat voor ons juist zo belangrijk is. Als wij nu het college op pad sturen met een nieuwe oplossing, dan betekent het dat de Staten op zijn vroegst pas volgend jaar daarover kunnen beslissen. Dan is de termijn al vervallen. Dan is er ook grote onzekerheid bij de schuldeisers. Dan kan het zijn dat wij in een situatie terechtkomen die wij niet kunnen terugdraaien. Wat wij hier trachten te doen, is kijken hoe wij Kasteel Amerongen kunnen helpen door te herfinancieren, zoals mijn collega Jansen dat net heel mooi zei. Wij zaten bijna te twijfelen of wij zouden interrumperen of de tweede termijn zouden pakken. Dat is echter wat op dit moment voor ons staat. Dus, ik snap dat er een bepaald gevoel bij de SP is van: ja, kan het niet beter, kan het niet meer? Ik heb het vertrouwen in het college dat het de afgelopen twee jaar keihard gewerkt heeft om met een goede en werkbare oplossing te komen.

Waar ik ook tegenaan loop, is de termijn. Als wij nu het college op pad sturen met een nieuwe opdracht, dan maken wij meer kapot dan ons lief is, denk ik. Dat wil ik de SP meegeven.

Mevrouw DERCKSEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! In de eerste termijn heb ik – en misschien is dat als retorisch opgevat – de vraag geformuleerd: waarom zijn wij als Staten niet eerder geïnformeerd? Mevrouw Broere vroeg dat ook al. Wat mij betreft is het antwoord nog niet toereikend. Als je het belangrijk vindt om € 102.000 per jaar aan bijdragen te leveren, is het natuurlijk nooit de bedoeling geweest om dat rente en aflossing te laten dekken. Met andere woorden: € 3 miljoen voor een organisatie als Kasteel Amerongen vinden wij heel hoog. Ik vroeg in de eerste termijn om een toezegging om te onderzoeken, alsnog, hoe zo snel mogelijk die schuld naar beneden gebracht kan worden, zodat alle te inkomsten, van wie dan ook, eerder direct ten goede komen aan de exploitatie van het kasteel.

Over het amendement van de fractie van de SP zullen wij het in de fractie nog hebben.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De PVV vindt dat je geen lening kunt verstrekken als je niet precies weet hoe hoog de schulden zijn. In dit geval, terugkomend op de leges, is niet precies bekend hoe hoog die schulden zijn. Daarover moet nog gesproken worden. De raad van de gemeente Utrechtse Heuvelrug moet daarover nog besluiten. Het gaat om de begroting van die gemeente. Wij willen daarom onze motie indienen:

Motie M99 (PVV): Stichting Kasteel Amerongen

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 7 december 2015, ter bespreking van de lening aan Stichting Kasteel Amerongen;

constaterende:

- *dat in het statenvoorstel met de bijbehorende bijlagen nergens wordt gesproken over de legesschuld die de Stichting heeft bij de gemeente Utrechtse Heuvelrug;*
- *dat geen van de betrokken bestuurders de hoogte van de schuld wil openbaren;*
- *dat deze schuld in de media wordt geraamd op € 600.000;*
- *dat de informatie over deze schuld recent is opgedoken;*
- *dat het voor leden van Provinciale Staten onmogelijk is om door deze nieuwe informatie tot een gewogen besluit te komen;*

verzoeken het college van GS:

om het voorstel van de agenda van Provinciale Staten van 7 december 2015 aan te houden en weer te agenderen als er duidelijkheid is over de verschuldigde legeskosten.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M99 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Een vraag aan de PVV: zoals ik net zei in mijn tweede termijn staat de deadline op 31 december 2015. Dat betekent, als er voor 31 december geen duidelijkheid is en als er geen oplossing is, dat er dan zeer negatieve consequenties aan plakken, met als 'worst case scenario' dat er beslag gelegd wordt en dat het kasteel wordt verkocht. Hoe gaat de PVV daarmee om, gezien de motie die zij indient, waardoor de deadline absoluut niet gehaald wordt? Hoe kijkt de PVV daarnaar?

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn helemaal niet uit op een faillissement van Kasteel Amerongen. Ik neem aan dat daar wel een mouw aan gepast kan worden. Het kan niet zo zijn dat wij een besluit nemen, waarbij wij niet weten wat het besluit is. Ik wil weten hoe groot de schuld is

bij de gemeente Utrechtse Heuvelrug en hoe wij die schuld inpassen in de aflossing van de schulden. Eerst dan kunnen wij daarover een goed besluit nemen.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dus de PVV aanvaardt het risico dat een stuk erfgoed van Nederland in de provincie Utrecht, van ons allemaal, verdwijnt met deze motie?

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Er is geen verschil tussen Kasteel Amerongen en mijzelf wanneer ik schulden maak en er wordt bij mij beslag gelegd als ik niet op tijd betaal. Daar zit geen verschil tussen.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij is mevrouw Broere geen monumentaal pand of cultureel erfgoed.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Kom eens kijken.

Mevrouw DERCKSEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Mijn interruptie betreft de reactie van de heer El Yassini. Hoe ziet hij dat het kasteel ooit failliet zou kunnen gaan? Met andere woorden: mocht het zo ver komen dat wij voor eind van het jaar de zaken niet onder controle hebben, dan zou iedere gek die € 3 miljoen over heeft voor het kasteel, het kasteel kunnen kopen. De schuldenlast is € 3 miljoen. Dat zal natuurlijk nooit gebeuren. De overheid zal het dan voor € 3 miljoen kopen, om het maar even simpel te stellen.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Zou mevrouw Dercksen de vraag kunnen samenvatten, zodat ik haar een goed antwoord kan geven?

Mevrouw DERCKSEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het leuk dat de heer El Yassini dat moet vragen. Hoe denkt u dat ooit het kasteel failliet zou kunnen gaan? Mocht het voor het eind van het jaar niet onder controle zijn, dan komt het kasteel in de verkoop om de schulden te voldoen. Dat zal natuurlijk nooit gebeuren. Iedere gek zou het dan voor € 3 miljoen kunnen kopen. Dat zal de provincie altijd voor willen zijn.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dat zijn twee constatering. De eerste is dat mevrouw Dercksen aangeeft dat Provinciale Staten al een besluit hebben genomen om in zo'n situatie over te gaan tot koop. Volgens mij moet er dan een statenvoorstel komen om eerst de goedkeuring te krijgen van Provinciale Staten als wij in zo'n hypothetisch geval het kasteel zouden kopen. Daar wil ik niet op focussen. Waarop ik met name wil focussen, is dat als het kasteel failliet gaat en het wordt te koop aangeboden, de provincie geen preferente positie heeft. Dat kan dus betekenen dat wij het risico lopen dat het uiteindelijk naar een private partij gaat of naar een buitenlandse partij of een groep Chinezen die zegt: "Goh, wat een leuke hobby, dat gaan wij doen en wij zijn best bereid meer te betalen dan die € 3 miljoen." Dat zijn wij het kasteel kwijt.

Mevrouw DERCKSEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Daarom zal het kasteel nooit failliet gaan en daarom zullen wij voor het eind van dit jaar een oplossing hebben.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik snap die laatste twee punten niet: daarom gaat het kasteel niet failliet en daarom zullen wij voor het eind van dit jaar een oplossing hebben. Ik geef juist aan, als wij de motie of het amendement aannemen, dat de deadline van 31 december niet gehaald wordt. Dat is het enige wat de VVD duidelijk meegeeft aan de partijen die een motie of een amendement indienen.

Mevrouw DERCKSEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben niet verantwoordelijk voor wat de heer El Yassini wel of niet begrijpt.

De VOORZITTER: Nee, dat zou ook heel vreemd zijn.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Er wordt gesproken over een deadline op 31 december van dit jaar. Ik vind eigenlijk dat de deadline na de restauratie was. Toen is er nog een enorme opening geweest die heel veel geld kostte. Dat stond in mijn gedicht. Het gaat maar door. Het geld uitgeven stopt niet. Daarvan vind ik dat als je schulden maakt, je die zo gauw mogelijk terugbetaalt en dat je niet een heel groots vertoon moet hebben en steeds maar blijft uitgeven. Die onzekerheid is er al. Dus het niet zo dat wij nu kunnen zeggen: op 31 december is er zekerheid als wij die lening geven. Nee, die onzekerheid blijft juist, er komen nog dingen tevoorschijn. Hoe het dat gaat oplossen? Het moet een goede oplossing zijn, maar niet met een andere schuld.

De heer JANSEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag mij af hoe de fractie van de SP het ziet dat er nu sprake is van een afspraak over de huidige leningen. Die afspraak loopt tot 31 december 2015. Daarna valt die afspraak vrij, lees: ben je een beetje overgeleverd aan de goden. Op het moment dat wij er in slagen om statenbreed een afspraak te maken om deze schulden over te nemen, ontstaat er stabiliteit per 1 januari 2016. Immers, wij zullen niet in onze eerstvolgende statenvergadering zeggen: "Oh, 'by the way', doet u dat geld toch maar eerder terug dan over 23 jaar in gelijke delen." Hoe ziet de fractie van de SP het dat er dan wel degelijk meer comfort is voor het kasteel en alle mensen die daarbij betrokken zijn?

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! In 2013 was er ook al sprake van dat de lening onmiddellijk betaald moest worden. Toen is het ook uitgesteld. Wij hebben nu de beslissing voorliggen om geld te lenen en ik vind dat wij dat niet moeten doen. Gewoon niet. Dan moet het kasteel op een andere manier een oplossing zoeken. Ik heb het idee dat er best wel andere soorten oplossingen zijn. Wij hebben een borg gekregen van de schilderijen en van de spullen uit het kasteel, begrijp ik. Als onze lening niet afbetaald gaat worden, dan krijgen wij een heleboel schilderijen en een heleboel mooi servies en alles wat er is. Dat zit niet vast aan het kasteel, dus als je een lening moet afbetalen, waarom betaal je die dan niet meteen af met spullen die je in het kasteel hebt? Ik ben geen expert op het gebied van kastelen en antiek, maar dat zijn andere mensen wel.

De heer JANSEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Een heel korte vraag nog. Hoe ziet de fractie van de SP, in het licht van de laatste opmerking van mevrouw Noordenbos, juist het onderscheid tussen het onderpand op het kasteel zelf en het onderpand op de meer roerende goederen? Dan zou je in dat scenario een leeg kasteel overhouden.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het kasteel hangt erg vol. Ja, dat is eigenlijk mijn antwoord.

Wat wij ons nog afvragen: waarom kan het kasteel nu ineens met € 18.000 subsidie per jaar overleven, terwijl het eerst € 103.000 van de provincie nodig had om te overleven? Nu is dat met aftrek van al die leningen maar € 18.000. Dat vinden wij een vraag voor de gedeputeerde.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Een laatste poging. Ik ga echt mijn best doen. Toen wij de erfgoedparels bespraken, niet zo gek lang geleden, heb ik met mevrouw Noordenbos gesproken over de buitenplaatsen en andere historische panden. Ik weet nog dat de SP toen zei: "Wij vinden het ongelooflijk belangrijk dat recreanten en mensen die weinig of geen geld hebben naar de erfgoedparels komen." Toen gaf ik mijzelf als voorbeeld: als jongen opgroeiende in een gezin, waarin wij het niet heel breed hebben gehad, genoot ik daar ongelooflijk van en dat zulke gezinnen ook best VVD-stemmers in uw raden konden zijn. Toen heeft de fractie van de SP gezegd dat het heel belangrijk was dat het opengesteld werd voor het publiek en dat zij dat een absolute voorwaarde vond. Nu hoor ik de fractie van de SP zeggen: dat interesseert ons eigenlijk niet, wij vinden dat je het niet moet doen. De consequentie is dat er geen mensen meer naar Kasteel Amerongen kunnen gaan om ervan te kunnen genieten. Is dit een conclusie die ik trek, waarin mevrouw Noordenbos zichzelf herkent?

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat hoort de heer El Yassini mij niet zeggen. Ik vind dat er niet een heleboel geld van de gemeenschap naar één culturele plek moet gaan waar het niet goed gaat. Nu geven wij geld. Over een jaar is er misschien weer wat aan de hand en

moet er weer geld bij. Wij hebben 300 van die heel mooie huizen in onze provincie. Er is heel veel waarvan ook de SP het heel belangrijk vindt dat het blijft bestaan, ook Kasteel Amerongen, heel graag. Je moet je geld echter verdelen.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het is een kort debat en ik probeer het kort te houden, maar dit prikkelt mij. Begrijpt de fractie van de SP dat het niet gaat om geld geven? Ik hoor constant: geld geven, geld geven, geld geven. Een punt dat de fractie van de VVD heel belangrijk vond: er wordt geen geld gegeven, maar er wordt geld geleend, zodat Kasteel Amerongen, dat nu door moeilijke tijden gaat, weer even op zijn poten terecht kan komen en straks weer aan de slag kan gaan voor een mooie toekomst, ook met die 150 vrijwilligers. Realiseert de fractie van de SP zich, dat het hier niet gaat om geld geven, maar dat wij een lening geven, waarvan wij verwachten van Kasteel Amerongen dat zij die volledig en met rente terugbetaalt. Mevrouw Noordenbos zegt: geven, geven, geven. Wij zijn echter aan het helpen het kasteel weer op poten te zetten.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ja, het gaat om het lenen van geld, maar met dat geleende geld wordt weer ander geld afbetaald. Ik vind eigenlijk dat je beter geld kunt geven, zoals ik zei, aan een gezond project en geen geld lenen aan iets waarvan je niet zeker weet of je het terug krijgt en wat er mee gedaan wordt.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog graag ook even refereren aan het gevoel van urgentie, dat door een aantal fracties in de tweede termijn is ingebracht. Dat klopt natuurlijk wel. Als deze leningen niet worden afgelost, dan staat een faillissement voor de deur. Dan is het niet zo dat de overheid erin springt. Dan bestaat een grote kans dat het kasteel door een andere partij gekocht kan worden, waarmee de publieke toegankelijkheid onder druk staat. Kasteel Amerongen, zoals staat in het stuk, is een van onze grote iconen en staat in de top 10 van bijzondere buitenplaatsen in Nederland. De provincie Utrecht heeft in het verleden voor een heel grote restauratie van het kasteel flink bijgedragen: een totaalbedrag van € 6,5 miljoen. Wij kunnen deze operatie dus zien als een activiteit om dat geld veilig te stellen. Niet alleen de provincie overigens: ook het Rijk heeft € 16 miljoen beschikbaar gesteld voor die magnifieke restauratie van Kasteel Amerongen. Dat onderstreept wel de urgentie. Er moet nu iets gebeuren en anders is het te laat, zou je kunnen zeggen.

Door de fractie van D66 zijn twee vragen gesteld, waarop zij graag een antwoord wil hebben: waarom is Provinciale Staten niet eerder geïnformeerd en zijn er niet nog steeds veel te veel lasten die drukken op het kasteel? Dat klopt. In het overzicht staat een hypothecaire lening bij het NRF (Nationaal Restauratiefonds) en een bankfaciliteit. Dat zijn wel verplichtingen waaraan voldaan kan worden. Die hypothecaire lening wordt keurig afgelost en ook de bancaire faciliteit wordt afgelost. Het zijn inderdaad verplichtingen van het kasteel, maar het kasteel is met de huidige exploitatie in staat om tegemoet te komen aan die verplichtingen.

Mevrouw DERCKSEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb in de eerste termijn niet zomaar aangegeven dat de meerjarenbegroting weliswaar met zoveel zorgvuldigheid is opgesteld, maar dat de werkelijkheid altijd nog moet blijken. Dus hoe eerder schulden afgelost kunnen worden, hoe beter het is, zeker omdat het grootste gedeelte van de rente- en aflossingsbetalingen afgetrokken moeten worden van de door de provincie ingestelde structurele bijdrage. Met andere woorden: het zou heel plezierig zijn als de gedeputeerde alsnog laat onderzoeken hoe zo snel mogelijk, op welke manier dan ook, de schuldenlast afgebouwd kan worden. Dat geeft de grootste kans op een toekomstbestendige exploitatie.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daarover zullen wij zeker in gesprek gaan. Wat ook van belang is, is dat een dertigjarige hypothecaire lening tegen een gunstig rentetarief een waarde vertegenwoordigt. Uiteraard wordt alles in zijn verhouding bekeken, zeker nu de relatie tussen provincie en kasteel wat inniger wordt nu er van deze lening sprake is.

Mevrouw DERCKSEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Kan de gedeputeerde mij dat toezeggen?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat ik toezeggen. Ik zal de Staten daarover nader informeren. Met alle plezier, mevrouw Dercksen.

De tweede vraag was waarom Provinciale Staten niet eerder zijn geïnformeerd. Ik heb de Staten wel eerder geïnformeerd over de situatie van Kasteel Amerongen. Zowel de vorige periode als deze periode is aan de orde geweest dat Kasteel Amerongen in zwaar weer verkeert. Men kan mij wel verwijten dat ik zo laat met een oplossing ben gekomen, maar dat heeft te maken gehad met het feit dat ik de Staten niet een voorstel wilde doen in de vorm van een subsidie. Ik vind dat onze Cultuurnota daar geen grond toe heeft. Wij zeggen te willen aansluiten bij cultureel ondernemerschap. Wij zijn met het kasteel in overleg gegaan en hebben op meerdere manieren gekeken hoe wij ervoor konden zorgen dat de exploitatie weer gezond kon worden en dat er sprake kon zijn van een financieel 'commitment', waarmee ook de Staten uit de voeten kunnen. Ik merk ook dat dat bij de Staten geland is, want er is op vele manieren waardering uitgesproken dat hier sprake is van een lening in plaats van een subsidie. Het is een lening die binnen 23 jaar terugbetaald wordt.

De fractie van de PVV had het over de legesverplichtingen die Kasteel Amerongen heeft aan de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Daarvoor is een motie ingediend, waarin wordt opgeroepen het voorstel aan te houden tot daarover helderheid is. Ik zeg nogmaals dat het een gesprek is dat het kasteel voert met de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Er is geen sprake van bedragen die men uit de media heeft opgepikt. Er staat een bedrag van € 88.000 op de balans van het kasteel: legesverplichtingen ten aanzien van de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Ik heb gezegd dat de gemeente met het kasteel in overleg is om te kijken of daarvoor een regeling te treffen is. Het is geen financieel lijk dat uit de kast komt, waarmee de aflossing van de lening die de Staten aangaan met Kasteel Amerongen op enige wijze in gevaar komt of belast wordt.

Dan is er nog een opmerking van de fractie van de SP: het gaat maar door, schulden moet je terugbetalen. Mevrouw Noordenbos, ik ben het geheel met u eens: schulden moet je terugbetalen. Om die reden hebben wij ervoor gekozen meerdere opties met elkaar te vergelijken en te kiezen voor het aanbieden van een lening aan het kasteel, weliswaar tegen een aantrekkelijk rentetarief, die gelukkig kan worden verrekend met een subsidie. Het geld komt dus terug. Het gevoel van 'moet dat nu op deze manier', was ook mijn gevoel toen de vraag bij ons kwam een paar jaar geleden. Toen begonnen wij in een soort subsidieconstructie en wij zijn geëvolueerd naar deze regeling. Ik ben van mening dat deze passend is voor het kasteel en dat het hen helpt weer uit deze slechte situatie te komen en terug te gaan naar ondernemerschap en dat deze past bij de uitgangspunten van de Cultuurnota, zoals door deze Staten zijn vastgesteld. Dat is de reden dat ik dit voorstel aan de Staten doe.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben nog nieuwsgierig. Er is een subsidie geweest van € 103.000. Daar wordt nu ieder jaar een gedeelte van afgenomen en er blijft iets over van zo'n € 18.000. Hoe kan het dat eerst € 103.000 nodig was en dat het nu blijkbaar genoeg is om € 18.000 subsidie te krijgen voor het kasteel? Wat gaat het kasteel anders doen dat het dat niet meer nodig heeft?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het kasteel gebruikt het geld om een lening af te lossen: een lening die het anders ook beschikbaar zou moeten hebben en waar het een andersoortige lening voor zouden moeten afsluiten, waarvoor het aflossingskosten had. Het geld dat het nu beschikbaar heeft en aan ons betaalt gaat van de subsidie af. Dat is jammer. Natuurlijk hadden zij liever die € 102.000 in totaliteit willen besteden. Dat is echter de consequentie: het gaat een lening aan en wordt daarmee uit een acute schuldsituatie verlost. Daar staat een bedrag aan aflossing tegenover. Het leek mij wel zo helder voor de Staten dat zij de verrekening zien van enerzijds de subsidie die wij met hen hebben afgesproken en anderzijds de aflossing en de rente van de lening. Er blijft, schoon aan de haak, voor de korte termijn minder geld over het kasteel om de activiteiten te financieren. Dat is wat zij ervoor over hebben, omdat zij van een schuld van € 1.200.000 afkomen.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik snap niet hoe het daarvoor met die € 103.000 per jaar niet in staat was de leningen helemaal af te lossen. Nu denkt de gedeputeerde dat

het dat wel ... ? Ik begrijp dat het van dat bedrag afgetrokken wordt, maar eerst had het meer geld en loste het minder af en nu heeft het minder geld en lost het wel af.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het gebruikt het geld om een eenmalige schuldenlast van € 1,2 miljoen af te lossen. Daarvoor heb je een financieringsregeling nodig. Dat is de afspraak die Provinciale Staten met het kasteel overeenkomen.

De VOORZITTER: Daarmee wil ik het debat over dit onderwerp afsluiten. Voor de belangstellenden op de publieke tribune: er wordt aan het eind van deze vergadering over dit onderwerp gestemd.

Statenvoorstel definitieve luchthavenregeling Cabauw, gemeente Lopik

De VOORZITTER: Ik kijk even of dit inderdaad een sterstuk is. Ik heb niet die indruk. Mevrouw Hoek komt deze kant op.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! 50Plus is teleurgesteld in de beantwoording van de gedeputeerde mevrouw Pennarts dat er geen voorstel wordt meegenomen in het besluit om rekening te houden met het broedseizoen ondanks dat er beschermde soorten vogels broeden. Het is toch zo dat wij zuinig moeten zijn op onze weidevogels. Ik veronderstel dat de gedeputeerde het hiermee eens is. Dit wilde ik gezegd hebben. Dat zal tevens onze stemverklaring zijn. Wij zullen hier tegen stemmen. Voor de rest mag het een sterstuk zijn.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik neem kennis van de opmerkingen van mevrouw Hoek. Ik ben blij dat het voor de rest een sterstuk kan zijn. Het gaat hier om maximaal 75 bewegingen per jaar. Wij gaan ervan uit dat dit past in de algemene zin, zoals landbouwactiviteiten, gebruik van wegen, en dat de effecten daarvan op weidevogels minimaal zullen zijn.

De VOORZITTER: Wilt u een tweede termijn? Dat is niet het geval. Dan is hiermee dit onderwerp afgehandeld. Wij komen er later bij de stemmingen op terug.

Statenvoorstel vaststelling Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021

De heer GERMS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Na gloedvolle betogen over een mooi kasteel en weidevogels zijn wij nu beland bij het Bodem-, Water- en Milieuplan. Een hele grote paraplu en een heel groot plan. Het is uitgebreid besproken in dit huis en het ziet er wat de VVD betreft prima uit. Het is een soort 'work in progress', want er moet nog veel gebeuren op dit gebied.

Wat voor ons belangrijk is, is veiligheid voor de burgers. Dat betreft een groot aantal aspecten. De waterveiligheid: wij hebben het over de dijken, maar wij hebben het ook over de kwaliteit van ons drinkwater. Er zijn heel belangrijke drinkwaterplekken hier in de provincie en ook heel goed water. Hartstikke fijn. Daar profiteren wij met elkaar van.

Vroeger had Doorn nog een eigen waterleidingbedrijf. Verder hebben wij toch nog steeds zorgen over de bodemsanering. Wij zouden graag zien dat Gedeputeerde Staten daar voortvarend verder gaat met de projecten. Men is op de goede weg in Doorn, maar er zijn meer knelpunten.

Een ander knelpunt is het verzakken van de bodem. Dat gebeurt vooral in de westhoek van deze provincie. Wij hebben een demonstratie gehad over het werkgebied HDSR, waar er allerlei modellen en ook allerlei methodes voor zouden zijn om daar de schadelast en het gevaar te beperken. Wat onvoldoende uit de verf komt in de noordwesthoek, is de bodemveiligheid in Stichtse Vecht en Ronde Venen. Wij hebben een toezegging van de gedeputeerde gehad. Wij willen graag benadrukken dat wij het erg op prijs stellen dat dit goed in beeld blijft en tijdig wordt gepresenteerd.

Verder denk ik dat wij akkoord kunnen gaan met dit plan. In de commissie was er nog een heel waardevolle suggestie van het CDA over onderwaterdrainage. Wij houden ons zeer aanbevolen om daarmee de bodemdaling tegen te gaan. Verder prima. De uitvoering komt richting de omgevingsvisie en de deelplannen.

Mevrouw CHIDI (D66): Mijnheer de Voorzitter! Voor ons ligt het Bodem-, Water en Milieuplan 2016-2021, waarvan de voorbereidingen al in het vorige college zijn gestart. Wij zijn zeer verheugd door de integraliteit van de thema's bodem, water en milieu en de ambitie die het plan uitspreekt, zeker door de wijze van presenteren middels een viewer.

Hoewel het plan integraal is opgezet, vraag ik aandacht voor de uitvoeringsagenda. D66 ziet naast de ambitie in de bouwstenen voor de omgevingsvisie ook graag ambitie in de uitvoering met een pragmatische visie. Dit betekent voor ons een tijdfasering van projecten, einddata en tussentijdse evaluatiemomenten. Alleen dan kunnen wij de kaderstellende rol van de Staten vorm en inhoud geven. Dit plan geeft ook het kader, zoals genoemd en gesteld in de Europese Kaderrichtlijn Water. In het kader van het zoetwaterbeheer vraagt D66 om een toezegging van het college rondom de kleinschalige wateraanvoer, de zogeheten KWA. Er start een meerjarig plan om goede oplossingen hiervoor te verkrijgen. D66 vraagt in de beginfase op zoek te gaan naar de 'no regret maatregelen', zodat wij die de komende jaren al kunnen meewegen.

Het najaar 2016 klinkt ons nog wat te ver weg om dan pas de Staten over de verdere invulling van concrete projecten en plannen te informeren. Wij vragen diezelfde ambitie in de verdere uitvoering van de sanering van de spoedlocaties. Wij vinden het goed dat de provincie de uitgangspunten omarmt, zoals die in het Bodemconvenant zijn genoemd, maar de provincie is wel aan zet in het proces naar het gebiedsgerichtbeheer in 2020. Wij hebben het vertrouwen dat het college aan onze vraag om ambitie kan voldoen. Die basis lezen wij ook terug in de beantwoordingen van de ingediende zienswijzen op het plan begin dit jaar. Wij kijken uit naar de uitvoering van het plan.

De VOORZITTER: Dank u wel. Gefeliciteerd met uw maidenspeech.

Mevrouw KOELEWIJN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het CDA is blij met het voorliggende Bodem-, Water-en Milieuplan en het proces waarin het plan tot stand is gekomen. Dit hebben wij in de commissie reeds aan de gedeputeerde kenbaar gemaakt en wij kijken uit naar de samenwerkingsagenda, die samen met de waterschappen wordt opgesteld, en de aanstaande omgevingsvisie. Wel zijn wij in afwachting van een concrete uitvoeringsagenda, waarbij aandacht voor een gezonde leefomgeving ook voor het CDA van belang is. Een aantal punten willen wij hier nog benadrukken.

Wij pleiten voor een voortvarende aanpak van het Deltaprogramma. Het voorkomen van wateroverlast voor alle betrokkenen, is van wezenlijk belang, zeker wanneer wij de extremen in neerslag steeds vaker zien optreden. Snelheid is belangrijk, zeker voor kwetsbare locaties, zoals Kockengen.

Het CDA blijft aandacht vragen voor onderwaterdrainage als oplossing voor de gevreesde bodemdaling. Voor bodemdaling is solidariteit ook een belangrijk aspect. Dit raakt alle inwoners van de provincie. Goed meedenken met agrariërs, zoeken naar innovatieve mogelijkheden: de Staten kunnen hierin een belangrijke rol vervullen.

Tempo is voor het CDA ook belangrijk bij het opruimen van vervuilde locaties in onze provincie. De opgave op de drie beleidsthema's vraagt terecht onze aandacht. Wij zien nogmaals de uitwerking van dit plan, inclusief de verbinding met de natuuropgave, met vertrouwen tegemoet.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het is goed dat wij vanmiddag over dit plan spreken en het waarschijnlijk gaan vaststellen. Het is uitermate zorgvuldig voorbereid. Het heeft geleid tot een integraal plan met, naar onze opvatting, de juiste beleidsuitgangspunten en de juiste beleidskeuzes. Wij willen dat gaan steunen.

Vervolgens is het belangrijk dat ergens deze maand het college van GS de uitvoeringsagenda zal vaststellen. Ook daar zullen wij met aandacht het vervolg op zien.

In de voorkant van het beleid zijn de kaderstelling en de rol van de Staten vastgelegd. Het is op een goede manier vastgelegd zelfs en daar zijn wij blij mee. Moeilijker wordt het als wij het hebben over de controlerende en toetsende rol die de Staten heel nadrukkelijk hebben. Veel van de beoogde resultaten zijn zo omschreven dat nauwelijks te toetsen valt of en in hoeverre er resultaat geboekt wordt. Dat betekent dat de nadere uitwerking van de beleidsagenda cruciaal zal zijn en dat de verslaglegging daarover cruciaal zal zijn. Gelukkig hebben Gedeputeerde Staten in eerdere overleggen aangegeven daarvoor heel duidelijk oog te hebben. Zij hebben toegezegd in nauwe samenspraak met de waterschappen te kijken naar concretere verslaglegging van de uitvoering van de plannen en

aangegeven dat zij ons daarmee in staat zullen stellen om beter te oordelen of de beleidsdoelstellingen dichterbij komen. De PvdA zal bij die verslaglegging en bij die voortgaande gesprekken in het bijzonder naar een aantal onderdelen kijken. In de eerste plaats kijken wij zeer zeker naar de effecten van dit alles op de leefkwaliteit van de stedelijke omgeving. Daarnaast gaat het ons vooral om de samenwerking met andere spelers:

- hoe werkt dat met de waterschappen bijvoorbeeld?;
- de verdeling van de verantwoordelijkheden: is die wel helder?;
- de verdeling van wie de kosten draagt: is daar wel helderheid over?

Ten slotte zullen wij bij al die beleidsvoornemens en de uitwerking ervan uiteraard kijken naar het effect in brede zin op de natuur om ons heen. Uiteindelijk zal het moeten leiden tot een betere natuur. Wij zullen dat bij het vervolg nadrukkelijk in de gaten houden.

De PvdA heeft er alle vertrouwen in dat met de vaststelling van dit plan er de komende periode belangrijke stappen gezet kunnen worden en zal daarom dit voorstel steunen.

De heer UBAGHS (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dit voorstel heeft een lange voorgeschiedenis. Ik ben even teruggegaan in de tijd. Een van mijn eerste bijdragen was op 8 oktober 2012 in deze Staten. Toen bespraken wij de kadernota. Ik heb mijn bijdrage van toen eens gelegd naast datgene wat mijn collega Henk Verdeun tijdens de laatste vergadering van de commissie RGW helder heeft verwoord met hoe wij tegen dit plan aankijken. Wat blijkt nu? Er is een aantal raakvlakken te treffen in de afgelopen drie jaar. Ik had het toen over vaagheden en mijn collega heeft het nu over onduidelijk taalgebruik. Wij hadden het beiden over het ontbreken van SMART-doelstellingen. Inhoudelijk zal ik het daarbij laten op dit moment. Desalniettemin ondersteunen wij ook dit plan, want voor ons is de uitvoeringsagenda van belang. Die zullen wij kritisch volgen.

Tot slot wil ik toch de honderdste motie indienen – ik heb goed geteld – en die handelt over onduidelijk taalgebruik. De strekking van deze motie wordt eigenlijk perfect weergegeven met de dichtregels van mevrouw Noordenbos en mevrouw Pennarts. Daar heb ik weinig aan toegevoegd, maar dat is waar wij voor pleiten: helder en duidelijk taalgebruik.

Motie M100 (PVV): helder en duidelijk taalgebruik in alle provinciale communicatie

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015 ter bespreking van het statenvoorstel vaststelling Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021;

constaterende:

- *dat het Bodem-, Water- en Milieuplan, net als veel andere rapporten, statenvoorstellen, en plannen van de provincie Utrecht, voor veel inwoners moeilijk leesbaar is door het ingewikkelde en ambtelijke taalgebruik;*
- *dat het hoofddoel van provinciale communicatie is te voldoen aan het recht van de burger op informatie van de overheid,*

overwegende:

- *dat de provincie Utrecht er belang bij heeft dat communicatie voor alle inwoners van de provincie op voor hen begrijpelijke wijze te lezen en te begrijpen is;*
- *dat het merendeel van de Nederlandse bevolking in staat is het EU taalniveau B1 te lezen en te begrijpen;*

verzoeken het college:

alle provinciale overheidscommunicatie op het Europees taalniveau B1 te verrichten.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M100 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij kunnen eigenlijk heel kort zijn, want er zijn al een heleboel dingen gezegd. Wij vinden het stuk waarover wij het nu hebben een goede vertaling van de kadernota 2013. Wij zullen wel scherp zijn op de handhaving, want daarover kan ik weinig terugvinden. Dat komt natuurlijk aan de orde bij de RUD. Daar zullen wij scherp op zitten, met name wat betreft handhaving en illegale storting en dergelijke.

De onderwaterdrainage vinden wij zeer interessant. De ontwikkeling van die techniek willen wij heel graag volgen.

Mevrouw KOTKAMP (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Er is inderdaad al het nodige gezegd en ook in de commissie hebben wij hier uitgebreid bij stilgestaan en natuurlijk ook in de jaren hiervoor. Wat wij in de commissie al hebben aangegeven, is dat wij het inhoudelijk jammer vinden dat natuur niet als beleidsthema is meegenomen bij de integraliteit van dit plan, want ook wij zijn zeer voorstander van het integraal benaderen van deze drie thema's, vooral als het gaat om milieu, water en bodem. Dat heeft natuurlijk enorme effecten op de natuur. Dat hadden wij graag als expliciet punt erbij willen hebben, ook omdat in de twee andere punten die wij vandaag nog gaan bespreken, het AVP en de Milieuverordening, nog eens expliciet genoemd is dat dit in het BWM-plan terug zou komen. Dat vinden wij dus een beetje jammer. Er is al eerder gerefereerd aan het uitvoeringsplan, waarin dat dan volgens de gedeputeerde terug zal komen. Nu begrijp ik dat het uitvoeringsplan deze maand al wordt vastgesteld. De vraag is wel wat de rol van de Staten hierin is, met name de 'stakeholders': niet alleen de waterschappen, maar bijvoorbeeld ook natuurorganisaties die al hebben aangegeven hierin actief mee te willen denken. Ook voor de controlerende rol van de Staten zouden wij wat meer handvaten willen krijgen om te kunnen controleren.

D66 maakt er voor een deel ook al een opmerking over de KWA. Ook wij zouden graag alert willen blijven en eerder geïnformeerd willen worden, met name ovr de planning en de vormgeving van de zogenaamde 'Joint fact finding mission', die gaat over de langetermijnoplossingen voor de wateraanvoer. Dus ook daarover zouden wij graag van de gedeputeerde willen horen op welke wijze en vooral wanneer de Staten wat meer informatie zouden kunnen krijgen.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Een klein debat geeft twee minuten spreektijd. Ik heb vier moties, dus ik beperk mij daartoe, onder het uitspreken van onze waardering voor het plan als zodanig.

Over terugdringing van geluidshinder zijn de provinciale plannen, terecht, zeer concreet. Over ultrafijnstof zijn daarin onze plannen, onterecht, nog wat vaag. Onze fractie mist het systematische terugdringen van roet bij gevoelige bestemmingen. Daarom dien ik een motie voor het jaarlijks opstellen van een roetreductieplan in nauwe samenwerking met de betrokken gemeenten.

Motie M101 (ChristenUnie, SP): roetreductieplan

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015, ter bespreking van het Bodem-, Water- en Milieuplan,

constaterende:

dat de luchtkwaliteit op veel locaties onvoldoende is, zoals ook blijkt uit de roetkaarten;

overwegende:

- *dat het terugdringen van de geluidshinder op een systematische manier wordt aangepakt;*
- *dat de uitstoot van ultrafijnstof ofwel roet grotere gezondheidsschade veroorzaakt;*
- *dat de blootstelling aan ultrafijnstof ofwel roet vooral hoog is in de buurt van provinciale wegen en drukke gemeentelijke wegen;*

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

om in het kader van het Programma Gezonde Leefomgeving te komen met een jaarlijks roetreductieplan voor gevoelige locaties (scholen, gezondheidsinstellingen, sportaccommodaties) op te stellen in nauwe samenwerking met gemeenten, aanvullend op het BWM-plan.

En gaan over tot de orde van dag.

Het Bodem-, Water- en Milieuplan gaat ook in op risicovolle mijnbouwactiviteiten. Vanwege het belang van de grondwatervoorraad werpen wij flinke drempels op voor de winning van schaliegas. Terecht. Onze fractie wil dezelfde drempels opwerpen voor de winning van de kleine voorraden olie en gas op de traditionele wijze, want dat is oude koolstofeconomie en daar willen wij eigenlijk zo snel mogelijk van af. Met onze motie koolstofarme economie verzoeken wij olie en gas gelijk te behandelen als schaliegaswinning en wij verzoeken het college daarover voorstellen te doen.

Motie M102 (ChristenUnie): koolstofarme economie

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015, ter bespreking van het Bodem-, Water- en Milieuplan;

constaterende:

- *dat de provincie Utrecht drempels opwerpt voor de winning van schaliegas;*
- *dat de provincie Utrecht geen drempels opwerpt voor de winning van olie en gas;*

overwegende:

- *dat er aan alle mijnbouwactiviteiten risico's kleven voor de grondwatervoorraad;*
- *dat geplande mijnbouwactiviteiten nadelige gevolgen kunnen hebben voor een grote woonwijk in Woerden;*
- *dat we willen streven naar een koolstofarme economie;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *om de provinciale regels voor olie- en gaswinning gelijk te trekken aan die voor de winning van schaliegas;*
- *de Staten daarover concrete voorstellen te doen toekomen in het jaar 2016.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Aardkundige monumenten. In 1995, het is al lang geleden, heeft toenmalig CDA-gedeputeerde Robbertsen het initiatief genomen tot het aanwijzen en beleefbaar maken van aardkundige monumenten. Twaalf stuks, was de bedoeling. Tot 2005 heeft de provincie zeven aardkundige monumenten benoemd. Toen viel het stil. In de provinciale plannen staan mooie woorden over het beleefbaar maken van ons aardkundig erfgoed. Een makkelijk, goedkoop en effectief instrument daarvoor is het aanwijzen van aardkundige monumenten. Het kost ongeveer € 5000 per aanwijzing voor bord, folder en een passend feestje.

Motie M115 (vervangt M103) (ChristenUnie): aardkundige monumenten

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015, ter bespreking van het Bodem-, Water- en Milieuplan,

constaterende:

- *dat de provincie Utrecht in het verleden de andere provincies heeft gevraagd om twaalf Aardkundige Monumenten aan te wijzen;*
- *dat de provincie Utrecht zelf vervolgens slechts zeven Aardkundige Monumenten heeft aangewezen;*

overwegende:

- *dat de provincie Utrecht werkt aan de bescherming van aardkundige waarden en aan het beleefbaar maken van het aardkundig erfgoed;*

- *dat het aanwijzen van Aardkundige Monumenten daarvoor een geschikt en goedkoop instrument is;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

om op Utrechts grondgebied nog vijf Aardkundige Monumenten aan te wijzen en deze in het jaar 2016 vorm te geven;

En gaan tot de orde van de dag.

De heer GERMS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het punt van de aardkundige monumenten kwam in de commissie uitgebreid aan de orde. Heeft de ChristenUnie concrete objecten voor ogen? Het beleid is er kennelijk al heel lang. De ChristenUnie is begaan met aardkundige monumenten, zeker de experts in de fractie. Heeft de heer Van Kranenburg hiervoor een voorstel? Dat zou mij wel aanspreken als hij nu gewoon met een concreet voorstel komt. Hij heeft er een poos over kunnen nadenken. Laat hij dan gewoon een concreet voorstel aanleveren. Daar wil ik dan wel naar kijken.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik blader hier in mijn papieren. Ik heb een stapel voorstellen, maar die liggen nog op mijn bureau. Ik kom er in tweede termijn op terug.

Ten slotte: waterparels. Wij hebben in de provincie Utrecht 25 waterparels. Dat zijn ecologisch waardevolle wateren, kleine gebiedjes met bijzondere natuurwaarden die zijn gerelateerd aan een bijzondere waterkwaliteit. Deze 25 waterparels kregen een bijzondere plek in het Provinciale Waterplan 2005-2015. Ze mankeren echter in het voorliggende Bodem-, Water- en Milieuplan. Dat is een beetje gek, want in de PRS (Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie) hebben wij uitgesproken dat de provincie Utrecht zich wil inzetten voor de kwaliteit van deze waterparels en hun potentiële waarde te verwezenlijken. Daarom vragen wij in de motie Waterparels om regelmatige rapportage te krijgen over de stand van zaken over de waterkwaliteit van deze waterparels.

Motie M104 (ChristenUnie): waterparels

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015, ter bespreking van het Bodem-, Water- en Milieuplan;

constaterende:

- *dat de provincie Utrecht 25 waterparels telt, ecologisch waardevolle wateren met een bijzondere waterkwaliteit;*
- *dat deze waterparels een bijzondere status kregen in het Waterplan 2005-2015;*
- *dat deze waterparels geheel ontbreken in de opvolger van dit waterplan;*

overwegende:

- *dat een deel van de waterparels buiten de begrenzing van EHS en Natura2000 ligt;*
- *dat de provincie Utrecht zich wil inzetten om de kwaliteit van deze waterparels te beschermen en hun potentiële waarden te verwezenlijken (citaat PRS 2013-2028);*

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

om jaarlijks aan de Staten te rapporteren over de stand van zaken betreffende de waterkwaliteit van de waterparels, zo nodig voorzien van een plan van aanpak indien deze onder de maat is.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties M101 tot en met M104 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Kranenburg weet het vast al wel.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ja, ik weet waar het over gaat.

De VOORZITTER: Wij niet.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij dienen de motie over roetreductie mede in.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil melden dat de motie over roetreductie mede is ondertekend door de SP, hetgeen in dit huis geen verbazing zal wekken gezien onze gezamenlijke historie op dit punt. Excuus, mevrouw Poppe.

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Het Planbureau voor de Leefomgeving voorspelt dat slechts 15% van de Nederlandse wateren in 2027 zal voldoen aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Op dit moment voldoet niet één van de 57 Utrechtse wateren aan de ecologische vereisten en bijna de helft voldoet eveneens niet aan de chemische vereisten. Met andere woorden: geen enkel oppervlaktewaterlichaam in de provincie Utrecht voldoet op dit moment aan de KRW-doelen; niet één. Het Planbureau voor de Leefomgeving en het college constateren dat de emissie van mest en het gebruik van landbouwgif de belangrijkste hindernissen zijn voor het bereiken van de KRW-doelen. De PvdD dient daarom de motie 'Motie strengere regels mest en landbouwgif' in.

Motie M105 (PvdD): strengere regels mest en landbouwgif

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015 ter behandeling van Statenvoorstel vaststelling Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021;

constaterende:

- dat het PBL voorspelt dat slechts 15% van de Nederlandse wateren in 2027 zal voldoen aan de Kaderrichtlijn Water (KRW);
- dat het PBL en het college constateren dat de emissie van mest en landbouwgif de belangrijkste hindernissen zijn voor het bereiken van KRW-doelen;

overwegende:

- dat in het coalitieakkoord staat dat het college wil voldoen aan de resultaatsverplichtingen van de Kader Richtlijn Water (KRW);
- dat de gedeputeerde heeft aangegeven dat doelverlagingen niet aan de orde zijn;
- dat bronmaatregelen het meest effectief zijn;

verzoeken het college van GS om:

bij het Rijk te pleiten voor strengere regels aangaande het gebruik van landbouwgif en het mestbeleid.

En gaan over tot de orde van de dag.

De PvdD maakt zich ernstig zorgen over de haalbaarheid van de KRW-doelen in 2027 met het voorliggende statenvoorstel, waarvan het beleid pas in 2021 geëvalueerd zal worden. Onze wateren zitten vol mest en gif, waardoor de biodiversiteit steeds verder verslechtert en de alg weelderig groeit. De EU kan hoge boetes opleggen indien de doelen niet gehaald worden. In het coalitieakkoord staat dat het college wil voldoen aan deze verplichtingen. Maar hoe? Om dit inzichtelijk te maken dient de PvdD een motie in

Motie M106 (PvdD): inschatting risico niet voldoen aan KRW-doelen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015 ter behandeling van Statenvoorstel vaststelling Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021,

constaterende:

- dat het PBL voorspelt dat slechts 15% van de Nederlandse wateren in 2027 zal voldoen aan de Kaderrichtlijn Water (KRW);
- dat het PBL constateert dat de emissie van mest en landbouwgif de belangrijkste hindernissen zijn voor het bereiken van KRW-doelen;
- dat het ontwerpbesluit Bodem-, Water en Milieuplan 2016-2021 niet voorziet in voldoende maatregelen om de KRW doelen te behalen;

overwegende:

- dat in het coalitieakkoord staat dat het college zal voldoen aan zijn verplichtingen om te voldoen aan de Kaderrichtlijn Water (KRW);
- dat de gedeputeerde heeft aangegeven dat doelverlagingen niet aan de orde zijn;
- dat de provincie toezichthouder voor de waterschappen is;
- dat de EU hoge boetes kan opleggen voor het niet halen van de KRW doelen;

verzoeken het college van GS om:

- een plan van aanpak te schrijven, waarin wordt aangegeven hoe alle KRW-doelen uiterlijk in 2027 gerealiseerd zullen worden;
- te onderzoeken wat de gevolgen zullen zijn voor de provinciale financiën, wanneer in 2027 de KRW-doelen voor grond- en oppervlaktewater niet zullen worden gehaald.

En gaan over tot de orde van de dag.

Het is al door andere partijen aan de orde gebracht, dus de PvdD kan hier kort over zijn: de gevaren van bodemdaling in onze provincie zijn groot, voor mens, dier en milieu. De PvdD vraagt de gedeputeerde daarom of zij wil toezeggen bij de uitvoering van het Bodem-, Water en Milieuplan en hiermee samenhangend beleid, in lijn met het coalitieakkoord bij iedere ruimtelijke ontwikkeling water mee te nemen als ordenend beginsel en de functies van het gebied, de vereisten die het water aan het gebied stelt, te laten volgen. Wij wachten de beantwoording van de gedeputeerde af en houden een motie op dit punt achter de hand.

Wat betreft de memo van gedeputeerde Pennarts over de jacht in stiltegebieden, waarin staat dat alle soorten jacht in stiltegebieden is toegestaan, zal de PvdD zich nog beraden over de antwoorden.

De VOORZITTER: De moties M105 en M1106 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de SGP spreekt nogmaals haar dank uit voor de goede voorbereiding van dit stuk. Door middel van twee voorbereidende sessies werd heel veel duidelijk. Toch hebben wij nog een paar vragen c.q. opmerkingen. De eerste betreft de woningbouw in Kockengen. Wij vroegen daarnaar in de commissie en de gedeputeerde gaf een antwoord dat voor ons nog niet voldoende was. Zij zei dat er voldoende maatregelen genomen zijn om bij realisatie van nieuwe woningen de wateroverlast in het laagste deel van onze provincie tegen te gaan. Wij vonden dat wat summier. Onze expliciete vraag is: wat heeft u eraan gedaan en weet u zeker dat de genomen maatregelen afdoende zijn?

Onze tweede opmerking. Zoals u weet is de waterveiligheid in ons kikkerlandje van grote importantie. Wij denken hierbij bijvoorbeeld aan de waterkeringen. Bent u dat met ons eens? Onze vraag daarbij is ook: wat moet er nog gedaan c.q. geïnvesteerd worden om aan de te behalen doelen in 2020 te voldoen? Heeft u voldoende middelen beschikbaar? Kortom, hoe veilig is onze provincie op dit gebied in 2020?

He voorliggende voorstel vinden wij in principe een positief voorstel. Afhankelijk van de beantwoording van de gedeputeerde denken wij daarin mee te kunnen instemmen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Het is een mooi plan, het Bodem-, Water- en Milieuplan. 50Plus wil nog wel een paar opmerkingen maken. Aan de ene kant doe je van alles, aan de

andere kant gaat dat weer teniet omdat het niet afgemaakt wordt. Waar 50Plus zich grote zorgen maakt, is toch weer dat je zoveel mogelijk groen kunt realiseren om de lucht te zuiveren, maar als je er niets aan doet om de lucht zuiver te houden, dan werkt dat niet als je veel groen realiseert of behoudt, of je kunt zeggen: het wordt niet erger. Dat is nu juist het punt: het wordt veel erger. De luchtvervuiling wordt alleen maar erger en het geluid wordt steeds meer. Wij hebben ook wel een beetje het gevoel dat er overal met de cijfers et cetera gemanipuleerd wordt, of van: wij gaan er wat aan doen, maar niet wat wij er aan gaan doen. Als ik alleen al bedenk dat wij al vier of vijf jaar spreken over bijvoorbeeld het ontgassen in het Amsterdam-Rijnkanaal. Nu wordt zelfs gezegd: dat valt alleen maar op te lossen als wij daarover internationale afspraken maken. Zeker, dat moet ook internationaal geregeld worden. De boten stoppen niet in Amsterdam en varen door tot Keulen of waar ook maar naar toe. Toch zou je lokaal al verschillende maatregelen kunnen nemen. Al eerder heeft 50Plus ervoor gepleit afspraken te maken met Amsterdam en Rotterdam. Dat zijn twee provincies. Dan hoeft het nog niet eens helemaal in IPO-verband. Wij zijn teleurgesteld dat daarmee nog steeds niets gedaan wordt of, althans in onze optiek, veel te weinig. Verder hadden wij nog wel willen meetekenen met de roetmotie. De motie is al ingediend, maar misschien kan het alsnog.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb van de Staten in het algemeen instemming gehoord met het Bodem-, Water- en Milieuplan, met van alle fracties de opmerking: wij komen wel bij u terug als het op uitwerken en uitvoeren aankomt. Dus ik wilde eigenlijk in deze termijn volstaan met te zeggen dat er in het eerste kwartaal van 2016 een uitvoeringsagenda van het Bodem-, Water- en Milieuplan komt. Als het specifiek gaat om de gezonde leefomgeving, dan hebben de Staten dat zelf in het BOB-traject benoemd. Dat betekent voor dat onderwerp dat de Staten daarmee in het eerste kwartaal van 2016 aan de slag gaan en dat wij kijken welke invulling wij daaraan geven.

Er zijn een paar moties neergelegd voor mijn advies. De eerste motie betreft het roetreductieplan van ChristenUnie en SP en misschien nog met het stickertje van 50-Plus. Daarin wordt gevraagd in het kader van het programma Gezonde Leefomgeving met een roetreductieplan te komen. Ik wil deze motie ontraden. Niet om ervan af te zijn, maar met de mededeling: wij komen er graag op terug in het kader van het programma Gezonde Leefomgeving. Daar zal dit onderwerp aan de orde komen. Er spelen twee dingen: er is al een onderzoek in de vorm van een initiatiefvoorstel in de vorige periode opgestart, waarvan begin volgend jaar de resultaten bekend zullen zijn. Mijn verzoek is eigenlijk: zou u de resultaten van dat onderzoek willen afwachten? Dan kunnen wij bepalen wat precies de problematiek is en hoe wij daarop zouden kunnen acteren. Daarnaast hebben wij dan het programma Gezonde Leefomgeving, waarin wij met een Regionaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit willen komen, waarbij ook naar roet wordt gekeken, maar ook naar andere uitstoot, zoals stikstof, koolstof of fijnstof. Dus, ontraden in de zin van: houd u de motie even aan, want wij komen met elkaar te spreken bij de meer inhoudelijke uitwerking van dit aspect van het Bodem-, Water- en Milieuplan. Ik voer dan graag met de Staten het gesprek op het moment dat dat voorligt.

De tweede motie betreft Koolstofarme economie, die constateert dat de provincie Utrecht drempels opwerpt voor de winning van schaliegas en denkt dat het niet aan de orde is voor de winning van olie en gas. Dat klopt niet. Het Rijk is bevoegd gezag voor mijnbouwactiviteiten, maar de provincie heeft verantwoordelijkheden voor het stellen van regels voor de drinkwatervoorziening. De regels die wij hanteren voor schaliegas zijn dezelfde regels als de regels die worden gehanteerd voor de olie- en gaswinning, dus de meer conventionele winning. Dat de regels bij schaliegas strikter lijken, komt doordat de ruimtelijke impact groter is; impact op zowel het grondwater als het landschap wordt door de aard van de winning als meer impactvol gezien. Dat lijkt alsof er restrictieven zijn, maar de hantering van de regels is dezelfde. In dat opzicht lijkt de motie niet aan de orde te zijn en daarom ontraad ik de motie.

Een laatste motie gaat over de aardkundige monumenten, ook van de hand van de ChristenUnie. De ChristenUnie constateert dat er ooit twaalf aardkundige monumenten zijn aangewezen, maar dat deze zijn blijven hangen op het aantal van zeven. De vraag is waarom dat gebeurt en of het er niet wat meer zouden kunnen zijn. Het is gebaseerd op een beleidsplan uit 1992. De heer Van Kranenburg had het

goed: dat is al enige tijd geleden. Daarbij was in oorsprong sprake van twaalf aardkundige monumenten. Dat wij op zeven zijn blijven steken, is geen blijk van onwil, want al die monumenten zijn bereikbaar via recreatieve routes, bewegwijzerd, er zijn folders over uitgegeven, er wordt uitleg gegeven over de herkomst en de betekenis van het aardkundige monument. Wij zijn op zeven gebleven, omdat dat de aardkundige monumenten zijn die qua zichtbaarheid, beleefbaarheid, maar ook qua toegankelijkheid, recreatieve toegankelijkheid, het meest aan de orde zijn. Deze aardkundige monumenten zijn vastgelegd in de PRS, zij zijn beschermd en erkend, maar vanuit de inhoudelijkheid is ervoor gekozen om het bij een aantal van zeven te laten.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dank voor de mooie woorden die gesproken zijn over dit Bodem-, Water- en Milieuplan. Het is eigenlijk het eerste plan, maar ook het laatste, want dan gaan wij over in de omgevingsvisie. Dus daartoe is dit een mooie aanzet. Veel aandacht is er voor bodemdaling en wateroverlast in Kockengen. Wat wij ook al in de commissie hebben besproken, is dat de wateroverlast in Kockengen al in uitvoering is belegd bij de gebiedscommissie Utrecht-West. Daarvoor is € 800.000 uitgetrokken. Met bewoners en gebruikers wordt gekeken welke langetermijnoplossingen op draagvlak kunnen rekenen. De gemeente Stichtse Vecht is bezig met het opheffen van de openbare ruimtes, zodat ook het water niet meer op straat komt. Misschien is het goed een keer in een notitie aan te geven wat precies de maatregelen zijn die in Kockengen worden genomen, ook samen met bewoners. Daarin wil ik de Staten graag een keer meenemen.

Ook is er aandacht voor de KWA en de 'no-regret maatregelen'. No-regret is een belangrijk uitgangspunt. Dat onderschrijven wij ook. Hoe kunnen wij elkaar daarin laten aansluiten? Jaarlijks komt er een notitie over het Deltaprogramma. Daarin kunnen wij tussentijds informatie opnemen. Waarbij wij in de commissievergadering en ook nu weer hebben stilgestaan, is de onderwaterdrainage om te kunnen sturen op de grondwaterstand. Dat is een van de innovaties, waarin wij werken in een pilot. Het waterschap is er ook erg enthousiast over. Ik heb toegezegd de Staten over de uitkomsten te informeren. Het is wellicht aardig daar een keer te gaan kijken; dat was een initiatief dat opkwam tijdens de commissie.

Dan de moties. Ik begin met een motie van de PVV: gebruik eenvoudige taal in alle provinciale communicatie. Een motie om te streven naar zo duidelijk mogelijk taalgebruik in al onze documenten om deze zo goed mogelijk leesbaar te maken. Eigenlijk refereert de motie aan de landelijke richtlijnen, ook de webrichtlijnen, van minister Plasterk. Wij streven er al erg naar om de communicatie over onze rapporten en onze documenten op het taalniveau B1 te schrijven, dus eigenlijk zoals landelijk wordt voorgeschreven. Wij zouden dat ook graag willen voor de rapporten en dergelijke, maar dan zit je ook met de terminologie in sommige rapporten. Wij willen er in elk geval voor zorgen de communicatie over die rapporten op taalniveau B1 te hebben. Dat is volgens mij wat de motie vraagt. Bovendien wordt het wettelijk voorgeschreven, zoals ik net zei, in de webrichtlijnen van minister Plasterk. Daarmee zou je kunnen zeggen dat deze motie overbodig is, want er zijn al landelijke richtlijnen. Wij onderschrijven echter wel dat wij taalniveau B1 moeten nastreven.

De motie over de waterparels. Belangrijk is het te melden dat voor 19 van de 25 waterparels al in een bepaalde mate van bescherming wordt voorzien, opgenomen binnen de regimes van Natura2000, Natuurnetwerk Nederland of vallen binnen de kaders van de KRW als zij overlappen met de oppervlaktewaterlichamen. Wij zijn het traject Doelen Overig Water gestart. Wij zijn met de waterschappen, met de buurprovincies en met de gemeenten in gesprek over de aanpak, maar ook over de ambities die verschillende partijen hierbij hebben. Daarbij ligt het voor de hand ook te kijken naar de waterparels en of wij daarvoor normen moeten vaststellen, maar ook te kijken hoe je dan de monitoring zou moeten doen. Ik stel voor dat wij dit in de gesprekken met waterschappen, buurprovincies en gemeenten op de agenda zetten om te kijken of wij daarvoor normen moeten vaststellen.

Mevrouw KOTKAMP (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Fijn te horen dat dit opgepakt wordt. Alleen, als ik mij goed heb laten informeren, ligt er een motie van een aantal jaren geleden, o.a. door

GroenLinks ingediend, waarin dit al eerder is verzocht. Dus, wij hebben een beetje zorgen over de termijn waarop dit zal gebeuren. Kan er een toezegging gedaan worden over wanneer de gedeputeerde bij ons denkt terug te komen en er een stap verder is gemaakt?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij nemen het mee in de gesprekken om te kijken of wij überhaupt met normen zouden moeten komen. Op het moment dat hierover jaarlijkse rapportages zouden plaatsvinden, dan zegt dat ook iets over de kosten. Het is even zoeken, ook in de gesprekken, en het is goed te weten dat het onderwerp Waterparels en waterkwaliteit van de Waterparels ook in de gesprekken met de waterschappen jaarlijks op de agenda staat, evenals de voortgang van het waterbeheer. Het is de vraag of wij daarvoor normen nodig hebben om die beoordeling te de doen en als je dat jaarlijks wilt rapporteren, of je daarvoor extra middelen wilt uittrekken. Wij moeten dus kijken naar de balans. Ik zou willen vragen of wij daarover voor de zomer of rond de zomer met elkaar nog een keer het gesprek aangaan. Dan weten wij meer: moeten wij er überhaupt normen voor gaan vaststellen? Het gaat om de borging en de monitoring daarvan. Ik kom daar dus graag bij de Staten op terug.

De motie van de PvdD: inschatting risico niet voldoen aan de KRW. Wij komen ieder jaar met een voortgangsrapportage over het project in zijn totaliteit, maar ook over de voortgang van hoe de provincie met zijn doelen aan de lat staat en die te realiseren. Ik vind het nu voorbarig al een plan van aanpak te schrijven. Eigenlijk doen wij dat ieder jaar. Wij zitten in RBO-West (Regionaal Bestuurlijk Overleg) met alle partijen aan tafel, juist om ervoor te zorgen dat wij die doelen kunnen halen. In 2021 gaan wij dit monitoren, maar wij komen ook al ieder jaar met een voortgangsrapportage. Ik ben daarom op zoek naar de meerwaarde van deze motie bij alles wat wij al doen. Wij kunnen beter zorgen dat wij de schouders eronder zetten dan dat wij nog meer papierwerk krijgen. Wat de motie vraagt, zijn eigenlijk al de voortgangsrapportages die wij leveren.

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde heeft in de commissie gezegd dat het beleid ten aanzien van de KRW-doelen pas in 2021 wordt geëvalueerd. Wil zij daarmee zeggen dat zij dit eigenlijk jaarlijks gaat doen? Is dat onderdeel van die jaarlijkse rapportage? Als dat zo is, dan heb ik haar waarschijnlijk verkeerd begrepen? Kan zij dat bevestigen?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn met RBO-West continu aan het kijken hoe wij de doelen binnen de KRW kunnen halen. Ieder jaar komt er een voortgangsrapportage. Die hebben de Staten net nog weer ontvangen. In 2021, zo hebben wij afgesproken, gaan wij kijken op welke wijze wij de doelen die wij hebben gesteld kunnen halen en als wij die doelen niet halen, welke termijn er dan nodig is om deze wel te halen. Een andere mogelijkheid zou zijn: moeten wij de doelen gaan bijstellen? Zo ver zijn wij nog niet. Dat staat echter in 2021 op de agenda. Tot die tijd zijn wij met alle partijen druk doende om te kijken op welke wijze wij de doelen binnen de KRW kunnen halen.

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dus als ik het goed begrijp, wordt het beleid pas in 2021 eventueel bijgesteld. Zes jaar later moeten de doelen echter gehaald zijn. Dat lijkt mij een heel krappe periode. Mijn motie lijkt mij daarom wel heel relevant.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! U vraagt een plan van aanpak te schrijven, waarin wordt aangegeven hoe alle KRW-doelen uiterlijk in 2027 gerealiseerd zullen worden. Wij zijn continu bezig om met alle partijen te bekijken hoe wij die doelen realiseren. 2021 is een van de ijkpunten om te kijken hoever wij ermee zijn, iets wat wij eigenlijk jaarlijks in de voortgangsrapportages al aangeven. In 2021 is er een moment om vast te stellen wat wij gaan doen als wij de doelen niet halen: krijgen wij meer tijd om de doelen te halen of moeten wij doelen bijstellen? Wij zijn continu bezig om ervoor te zorgen dat wij de doelen halen.

Dan de motie over strengere regels mest en landbouwgif. In de commissie is dit ook aan de orde geweest. Wat ik toen gezegd heb, is dat nutriënten een belangrijke belemmering vormen om doelen te bereiken voor de KRW. Het Rijk zit ook aan tafel, ook betreffende de KRW. In de motie staat: "Bij het

Rijk te pleiten voor strengere regels aangaande het gebruik van landbouwgif en mestbeleid." Nutriënten is een hoofdonderwerp op de agenda van de KRW. Daarover gaat het gesprek. Dus in die zin vind ik deze motie geen toegevoegde waarde daarbij, want wij weten wat de problemen zijn met nutriënten. Daarvoor hebben wij ook LTO aan tafel, om te kijken hoe wij dit kunnen oplossen. Nutriënten is één punt, maar wij hebben ook bijvoorbeeld medicijnresten, dat een belangrijk onderdeel is van de agenda van de KRW. Dat zijn heel lastige nutriënten om het water mee te zuiveren. Het is dus een onderwerp op de agenda dat ook op de agenda blijft staan.

De VOORZITTER: Dan gaan wij over naar de tweede ronde, maar mevrouw Arissen heeft een vraag van orde.

Mevrouw ARISSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik had om een toezegging gevraagd van de gedeputeerde over "water meenemen als ordenend principe".

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb hierover even overleg gehad. Water als een ordenend principe staat in de PRS. Dat betreft gedeputeerde Van den Berg. Dus dat is daarin opgenomen.

De VOORZITTER: Dan wil ik u meenemen naar de tweede ronde.

Mevrouw CHIDI (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog meegeven wat ik ook in mijn maidenspeech heb gevraagd: veel stukken, veel toezeggingen en plannen komen in het najaar. Ik zou ervoor pleiten het jaar in tweeën te knippen en de plannen die voor een deel in concept al klaarliggen, voor de zomer aan ons te presenteren, ook in concept. Ik heb niet veel teruggehoord over de spoedlocaties. Daarbij vroeg ik naar de ambitie in de uitvoering. In concreto zijn wij blij met het plan en kunnen wij instemmen. Ik wil graag dat de gedeputeerde nog ingaat op deze twee punten.

Mevrouw KOTKAMP (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Wij blijven toch nog wel wat zorgen houden en wij hebben het gevoel dat de vragen niet helemaal zijn beantwoord. Ik kreeg een paar keer te horen: daar komen wij op terug, dat komt in het uitvoeringsplan. Dat is wel helder, maar de vraag die ik aan het begin al stelde 'hoe worden wij als Staten verder meegenomen in het uitvoeringsplan' blijft nog liggen. Dat geldt ook voor de vraag op welke wijze andere 'stakeholders' dan de waterschappen hierbij nog betrokken kunnen worden. Verder nog het aandachtspunt voor het uitvoeringsplan over het belang van de natuur. Ik wil wel graag de toezegging dat dit inderdaad in het uitvoeringsprogramma wordt meegenomen.

Als laatste heb ik nog een aanvullende vraag over de aardkundige monumenten. Daarvan zegt de gedeputeerde qua bereikbaarheid dat wij daardoor maar tot zeven monumenten gekomen zijn. Ik vraag mij wel af of het criterium voor het toewijzen van een aardkundig monument expliciet ligt in de bereikbaarheid en als dat niet zo is, of er toch op een andere wijze naar gekeken kan worden en er een aantal monumenten toegevoegd kan worden. De ChristenUnie, die ik nog wil danken voor beantwoording van onze vragen daarover, heeft een aardige lijst meegegeven, die zeer interessant zou kunnen zijn om mee te nemen in een eventuele toewijzing. Dus, daarover zou ik graag nog wat meer willen horen.

De VOORZITTER: De heer Van Kranenburg wil een vraag stellen aan mevrouw Kotkamp.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Is mevrouw Kotkamp het met mij eens dat een monument pas een monument is als mensen het kunnen zien en beleven?

Mevrouw KOTKAMP (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dat vind ik een heel moeilijke vraag. Nee, in feite niet eigenlijk. Het gaat ook over bescherming van dingen van waarde, die niet per definitie voortdurend beschikbaar moeten zijn voor mensen.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik deel de visie van mevrouw Kotkamp op dat punt. Er zijn dingen die onzichtbaar of nauwelijks waarneembaar zijn en die toch buitengewoon interessant zijn voor de kennis. Het gaat ons hier om interessante kwesties die wij bij het grotere publiek onder de aandacht zouden willen brengen middels wat wij dan een aardkundig monument noemen. Er zijn er misschien wel honderd aan te wijzen in de hele provincie Utrecht, die heel klein of heel onbeduidend zijn of op uiterst onbereikbare plekken zitten. Ik heb een lijstje van dingen die beslist bereikbaar, zichtbaar en interessant zijn.

Mevrouw KOTKAMP (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Daarvan zouden wij zeker voorstander zijn als zij die status zouden krijgen. Het een hoeft het andere niet uit te sluiten. Als daar monumenten tussen zitten die inderdaad bereikbaar zijn, dan bij voorkeur deze. Er staan echter ook enkele op het lijstje die wat ingewikkelder zijn, maar die wel aard-, cultuur- en natuurkundig interessant zijn om toch een bepaalde status te geven.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben nog enige antwoorden schuldig aan de heer Germs: wat zouden die aardkundige monumenten kunnen zijn? Mevrouw Pennarts voegde daaraan nog toe: hoe zichtbaar zijn die dan? Ik noem Groeve Kwinteloijen, Kronkelreliëf in de Amerongse Bovenpolder, Kreekstelsels in de Ronde Venen, beekbeddingen met dekzandruggen in de Gelderse Vallei en de Emminkhuizerberg. En, zoals ik net al zei, als wij goed en creatief zoeken is er waarschijnlijk nog wel een hele zwik te bedenken en aan te wijzen die op toeristisch interessante plekken liggen langs wandelroutes en fietsroutes. Daar gaat het mij namelijk om: maak duidelijk, ook toeristisch interessant, hoe mooi en hoe waardevol onze provincie is.

De heer GERMS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de heer Van Kranenburg voor de snelle creativiteit. Ik ben met hem bereid eens te kijken naar die plekken en hoe bereikbaar en hoe waardevol zij zijn. Wij kunnen elkaar wellicht een heel eind vinden. Ik kan niet uit mijn hoofd zeggen wat de ideale plekken zouden zijn. Daarvoor zouden wij eens moeten kijken. Dit is echter voor de VVD een bespreekbaar punt.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dan vervolg ik mijn betoog, overigens met de opmerking dat het rijtje best vervangen zou kunnen worden door een ander toeristisch of anderszins bereikbaarheidstechnisch interessanter rijtje. Waar het ons om gaat: maak de interessante delen van de provincie Utrecht zichtbaar en beleefbaar.

Dan de reacties op onze moties. Over motie M101, het roetreductieplan, ben ik wat in dubio. Ik wil de motie graag nog aanhouden om er nog even over te kunnen nadenken, in elk geval tot aan de stemmingen van straks.

Motie M102 over koolstofarme economie. De gedeputeerde ontraadt deze motie, want, zegt zij, het is eigenlijk al geregeld. Als dat dan zo is, dan bestrijdt de motie in elk geval niet het beleid. Onze indruk is dat er best nog een schepje bovenop mag wat betreft die bescherming. Daarom houd ik deze motie in de lucht.

De motie over aardkundige monumenten houd ik sowieso in de lucht.

Dan de waterparels: wij denken dat dit een goede motie is. Dus houd ik deze motie in stand.

De VOORZITTER: Even over de vorige motie: wij kunnen moties intrekken en wij kunnen moties in stemming brengen. In de lucht houden is wat lastig.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De geachte collega van de PVV neemt het allemaal heel letterlijk. Dat is echt fijn. Als ik zeg dat ik de motie in de lucht houd, dan bedoel ik dat ik de motie in stemming wil brengen.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Dank voor de toezegging van de gedeputeerde dat wij correspondentie tegemoet kunnen zien over de woningen in lage gebieden. Ik heb nog geen antwoord van haar gekregen op mijn vraag over de waterkeringen, de waterveiligheid in onze provincie en dergelijke.

Mevrouw ARISSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Eerst de motie over strengere regels met betrekking tot mest en landbouwgif. De landbouw is voor 65% verantwoordelijk voor de fosfaten in het water, dus er zijn wel degelijk strengere regels nodig. Gaat de gedeputeerde daar expliciet naar vragen? Het is erg nodig daaraan strenge regels te verbinden. Dus als zij het daarmee niet eens is, willen wij onze motie handhaven.

De motie 'inschatten van risico's niet voldoen aan de KRW'. Het plan van aanpak is nodig, omdat in de huidige voortgangsrapportage wordt gesteld dat de KRW-doelen niet gehaald worden. Daarom vragen wij een overzicht van wat de gedeputeerde gaat doen om die doelen wel te halen. Sinds het jaar 2000 is het college van GS al bezig met de KRW en de deadline was dit jaar. Die heeft de gedeputeerde niet gehaald. De deadline is uitgesteld tot het jaar 2021. Dat gaat met deze voortgang niet lukken. De PvdD vraagt zich af hoe zij dat dan wel in het jaar 2027 voor elkaar krijgt. Daarvan willen wij heel graag een overzicht en een plan van aanpak hebben. Als de gedeputeerde zegt dat het wel in het uitvoeringsprogramma naar voren komt, dan kunnen wij daar wel mee leven, maar wij willen in elk geval een wat concreter plan.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Arissen noemt onze agrariërs als de grootste bron van vervuiling. Hoe tevreden is zij met de nieuwe PAS-wet (Programmatische Aanpak Stikstof) Voldoet die aanpak volgens haar wel of geeft dat geen stap in de goede richting?

Mevrouw ARISSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Nee, de PvdD is zeker geen voorstander van de PAS.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! En de reden?

Mevrouw ARISSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De reden daarvoor is dat de PAS eigenlijk een schijnwerkelijkheid met zich meebrengt. De boerenbedrijven kunnen nog steeds uitbreiden. Daar is de PvdD natuurlijk niet voor. Het werkt schaalvergroting in de hand.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Daarover verschillen wij van mening. De PAS-wet is een stap in de goede richting, dus wat mevrouw Arissen wil: minder uitstoot stikstof en dergelijke. Toch is zij er niet tevreden mee.

Mevrouw ARISSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD is van mening dat juist die PAS een schijnwerkelijkheid met zich meebrengt en dat door creatief boekhouden er mogelijkheden geschapen worden voor uitbreiding. Daar zijn wij absoluut niet voor.

Dan de motie over water als ordenend principe. De gedeputeerde heeft gezegd dat dit al in de PRS is opgenomen. Dus dan hoeft het blijkbaar niet meer in het Bodem-, Water- en Milieuplan opgenomen te worden. Onze vraag is dan :waarom dan geen functievolgend peil opnemen? Eigenlijk staat het omgekeerde in het plan. Er staat namelijk: wij streven naar bodem-, water- en milieu die passend zijn voor de functie van het gebied. In het coalitieakkoord In Verbinding wordt op pagina 10 het volgende vastgesteld: "Bij elke ruimtelijke ontwikkeling wordt water meegenomen als ordenend beginsel. De functies volgen de vereisten die het water aan het gebied stelt." Daar staat het wel goed, maar het staat omgekeerd in het plan. Onze motie is eigenlijk een oproep om vast te houden aan wat er in het coalitieakkoord is bepaald.

Motie M107 (PvdD): water als ordenend principe

*Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015, ter behandeling van
Statenvoorstel vaststelling Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021;*

constaterende

- *dat: In het ontwerpbesluit Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021 staat in paragraaf 2.1: "Onze visie en doelen": "Wij streven naar bodem-, water- en milieukwaliteiten die passend zijn voor de functie van een gebied";*

- *dat het college in het collegeakkoord 2015-2019, "In Verbinding" op pagina 10 het volgende heeft vastgelegd: "Bij elke ruimtelijke ontwikkeling wordt water meegenomen als ordenend beginsel. De functies volgen de vereisten die het water aan het gebied stelt.";*

overwegende:

dat het bovenstaande citaat uit het Bodem-, Water en Milieuplan 2016-2021 in tegenspraak is met het bovenstaande citaat uit het coalitieakkoord;

verzoeken het college van GS:

bij de uitvoering van het Bodem-, Water- en Milieuplan, en hiermee samenhangend beleid, in lijn met het coalitieakkoord bij iedere ruimtelijke ontwikkeling water mee te nemen als ordenend beginsel en de functies van het gebied de vereisten die het water aan het gebied stelt te laten volgen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M107 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou op twee opmerkingen nog graag even kort willen reageren. Dat was de vraag van D66 over spoedlocaties. U bent door mij geïnformeerd over de spoedlocaties die onder de hoede vallen van de provincie Utrecht. Die vindt u terug op de website. De vraag had volgens mij betrekking op de gemeenten Utrecht en Amersfoort. Daarvan vindt u de informatie op hun websites. Ook op het landelijk bodemloket kunt u die informatie terugvinden. Dus ik hoop dat ik u daarmee voldoende informeer en tegemoetkom.

Dan is er een vraag over de uitvoeringsagenda, die zowel voor mijzelf als voor mevrouw Verbeek geldt. U kon deze al vinden bij de commissiestukken als een voor-inzage, om te zien wat de stadia zijn en welke onderdelen nog in de uitvoeringsprogramma's aan bod komen. Dat stuk wordt volgende week in Gedeputeerde Staten vastgesteld. De uitvoeringsagenda zal zijn beslag vinden in het eerste kwartaal 2016, met even een wijziging voor het programma Gezonde Leefomgeving, waarmee u zelf nog met de BOB-procedure aan de gang gaat.

Over de aardkundige monumenten was er even een discussie. Ik hecht eraan om te noemen waar wij het over hebben: de Grebbeberg, de Lange en de Korte Duinen, de Waai in Eemland, Oostbroek en Niënhof, Plantage Willem III, Riviereiland De Bol en het Zwerfsteneneiland in Maarn. Daarvan heb ik gezegd dat wij deze geselecteerd hebben op educatieve waarde, recreatieve bereikbaarheid en de mate waarin de eigenaar zich wil inspannen voor behoud van het aardkundig monument. Wat ik eraan wil toevoegen, is dat de aardkundige monumenten ook gekoppeld zullen worden aan AVP-initiatieven (Agenda Vitaal Platteland) en het provinciale natuurnetwerk.

Mevrouw CHIDI (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog even meegeven dat de opmerking over de spoedlocaties, anders dan in de RGW-vraag, nu gaat om de fasering van de uitvoering, de uitvoeringsfase en de doorlooptijd van de uitvoeringsfase. Dus niet zozeer de informatie over de spoedlocaties an sich; dank u wel; die heb ik gevonden. De vraag is of er een fasering is en een doorlooptermijn en wanneer alle spoedlocaties gereinigd zijn.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dank dat mevrouw Chidi even een toelichting wilde geven op de aard van haar vraag. Toen ik de lijst communiceerde met de commissie heb ik 2016/2017 genoemd als een soort eindhorizon voor de laatste locaties. Als mevrouw Chidi mij toestaat, kom ik daar in de commissie graag nog wat nader op terug.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De motie 'inschatting risico niet voldoen aan de KRW':. Wat ik net aangaf: wij werken op dit moment hard om de doelen wel te halen. Nutriënten is gewoon een heel lastig onderdeel daarvan. Wat betreft de deelstroomgebieden, zitten wij in RBO-Oost en RBO-West. RBO-West is de provincie Utrecht. Daar ben ik zelf voorzitter van. Daar zijn wij al begonnen om een projectplan te maken. Misschien goed om te vermelden voor wat betreft de regels voor mest en landbouwgif, dat er nationaal beleid is. In 2016 wordt het mestbeleid door het

Rijk geëvalueerd. Dat zal dan ook inzicht geven in de verwachting van het terugdringen van de nutriënten. Het Rijk zit aan tafel, ook bij de RBO-deelstroomgebieden, dus ook daar wordt dit meegenomen. Nutriënten is gewoon een heel lastig onderdeel. Die mening deel ik.

Dan de vraag over een ordenend principe. Een ordenend principe is opgenomen in de PRS en het is zoals in het coalitieakkoord is opgenomen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen worden kwaliteiten en kwetsbaarheden van het bodem- en watersysteem meegenomen

De VOORZITTER: Daarmee denk ik dat wij de behandeling van dit agendapunt kunnen besluiten. Wij komen er straks bij de stemverklaringen en de stemming op terug.

Voor ik u meeneem naar agendapunt 9, zou ik gelegenheid willen geven voor een schorsing van een kleine tien minuten.

Ik schors de vergadering.

Schorsing van 16.14 uur tot 16.27 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Statenvoorstel wijziging Provinciale Milieuverordening 2013.

De VOORZITTER: Dit voorstel is er onder meer op gericht om grondwater dat is bestemd voor drinkwater te beschermen tegen mijnbouwactiviteiten.

De heer GERMS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Een kort agendapunt, wat de VVD betreft. Wij hebben op 3 december een helder memo van gedeputeerde Pennarts gehad, waarvoor dank. Er waren wat zorgen vanuit de commissieberaadslagingen over het boren aan de grenzen van de provincie: wordt er geen waterpik gedaan met schuinboren et cetera. Dat wordt allemaal keurig in de verordening uitgesloten. De vraag is natuurlijk of wij dat kunnen handhaven of dat wij het merken als er geboord wordt vanuit Holland of Gelderland in onze drinkwatervoorziening. Dus, blijven aandringen bij iedere milieuverordening op een goede handhaving door de RUD. Laten wij onze grenzen dan ook daarin bewaken. Verder zijn wij echter, met deze toevoeging, akkoord met het voorstel.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ook wij waren wel blij met de memo van mevrouw Pennarts, maar vonden wij die niet zo duidelijk als de VVD. Wij willen absoluut waterdichte regelingen, zodat er niet in kwetsbare gebieden geboord kan worden. Het is eigenlijk niet zo belangrijk of die gebieden kwetsbaar zijn in verband met drinkwatervoorzieningen, landbouwgronden of woningen of slappe grond: die gebieden zijn kwetsbaar. De veiligheid in de gebieden en van hun inwoners zijn voor ons wel belangrijk. Wij zijn ervan overtuigd dat in dit gebied ook groene energie tot ontwikkeling kan komen en dat dit op den duur winstgeverder zal blijken te zijn. Gaswinning is onaanvaardbaar in dit gebied en brengt grote schade toe aan de opstallen. Dat is geen garantie voor een duurzame ontwikkeling, waardoor toekomstige generaties ook met deze problemen worden opgezadeld. Waarom zou je dat willen voor zo'n relatief klein gasveld? Samenwerking met buurprovincie Zuid-Holland is in onze optiek dan ook geboden.

In navolging van de aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid zegt minister Kamp, dat burgers en lokale overheden veel meer te vertellen krijgen bij de mijnbouw. Hij gaat daar de Wet op de mijnbouw op aanpassen. Veiligheid zou voorop moeten staan en gezien deze ontwikkelingen willen wij de volgende motie in dienen.

Motie M108 (SP): geen Woerdens gas

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015 ter bespreking van het statenvoorstel Wijziging Provinciale Milieuverordening 2013;

constaterende dat:

- *het college het belangrijk vindt om kwetsbare waterwingebieden te beschermen;*
- *dat het college eveneens vindt dat stiltegebieden beschermd moeten worden;*

- dat de gasbel in Woerden onder een woonwijk ligt;
- dat het college duurzame gebiedsontwikkeling en verantwoord waterbeheer belangrijk vindt;

overwegende:

- dat het in Woerden om een relatief kleine hoeveelheid gas gaat;
- dat de grond in Woerden slap is en snel verzakt;
- dat de kosten van schadecompensatie door gaswinning hoger zullen zijn dan de opbrengst van het gasveld;
- dat de ontwikkeling van de productie van groen gas in het gebied meer (en duurzame) winst oplevert;

spreken als hun mening uit:

- dat het winnen van gas onacceptabel is omdat niet vaststaat dat dit nu en voor toekomstige generaties veilig en betrouwbaar kan geschieden en bovendien zal blijken niet rendabel te zijn;
- dat gaswinning geen waarborg biedt voor duurzame gebiedsontwikkeling en verantwoord waterbeheer;

verzoeken het college van GS:

- contact te leggen met de collega's in Zuid-Holland, teneinde in gezamenlijkheid deze gasboring te voorkomen en de veiligheid van bewoners, water en kwetsbare bodem, alsmede duurzame gebiedsontwikkeling en verantwoord waterbeheer te waarborgen;
- maximale invloed uit te oefenen om Vermillion Oil te bewegen niet tot boren over te gaan;
- zo mogelijk de winning van olie en gas aan dezelfde eisen te onderwerpen als winning van schaliegas;
- de compensatie van (im)materiele schade voor de bewoners van Woerden aan vastgoed, alsmede de financiële gevolgen voor agrariërs vooraf te garanderen, mocht er onverhoopt toch overgegaan worden tot winning.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M108 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw KOTKAMP (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! In de commissie hebben wij ook al het nodige hierover gezegd. Van de gedeputeerde willen wij nog wel graag een korte toelichting over een toelichting bij dit stuk. Dat ging over de inventarisatie bij gemeenten van evenementen in stiltegebieden. Wat wij in de commissie ook al hebben aangegeven, is dat hiermee de verwachting gewekt wordt dat eigenlijk door het vergemakkelijken van de procedure een ontheffing hieruit zou voortvloeien die niet erg wenselijk is. Wij zouden liever zien, in plaats van door het op deze manier aan te vliegen, dat er met gemeenten in overleg gegaan wordt om naar alternatieve locaties te zoeken en niet meer ruimte te bieden in stiltegebieden of in andere kwetsbare natuurgebieden. Ik vroeg mij af of de gedeputeerde daartoe mogelijkheden ziet.

Daarnaast, omdat het in het verleden ook al een paar keer aan de orde is geweest, is toezicht en handhaving hierop een punt. Wij vroegen ons af of hier goed naar gekeken wordt, ook in het kader van de nieuwe Wet natuurbescherming.

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD staat uiteraard zeer kritisch tegenover alle mijnbouwactiviteiten. Wij kunnen echter instemmen met deze wijziging, omdat hiermee de drinkwatergebieden beter worden beschermd tegen dergelijke activiteiten.

Wij willen ons aansluiten bij het betoog van de SP over de veiligheid en de onwenselijkheid van gasboringen. Wij vinden het een stap in de goede richting dat ook in stiltegebieden de mijnbouwactiviteiten aan banden worden gelegd. De PvdD maakt zich echter wel zorgen, net als GroenLinks, over de aangekondigde wijziging die in de zomer van volgend jaar ter sprake zal komen om evenementen in stiltegebieden te faciliteren. Kan de gedeputeerde aangeven welk belang daarmee

wordt gediend? Dat is niet het belang van de stiltegebieden, zo denkt de PvdD. Daarnaast menen wij dat de plezierjacht in stiltegebieden verboden moet worden. Daartoe zullen wij binnenkort een initiatiefvoorstel indienen.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat om twee dingen in deze Provinciale Milieuverordening. De VVD begon er al mee: het boren met een beschermingszone van drie kilometer. Dat is inderdaad precies wat afgeschaft is. Die drie kilometer zou op het grondgebied van een andere provincie kunnen liggen – daar gaat onze verordening niet over – of het zou mogelijk kunnen zijn om buiten die cirkel van drie kilometer toch nog scheef te boren en daarmee toch nog de drinkwatervoorraad aan te tasten. Dus het is correct: dit stuk voorziet erin dat er onder de drinkwatervoorraad niet geboord mag worden. Op deze manier hebben wij een adequatere manier van bescherming geregeld.

De vraag is: kunnen wij dat handhaven? Ja, dat kunnen wij. Vanuit onze organisatie zit men stevig op dit onderwerp en er is veel deskundigheid in huis, ook voor mijnbouwactiviteiten hebben wij via onze RUD handhavingsactiviteiten. Daar kunnen de Staten gerust op zijn. Merken wij dat? Ook daar kunnen de Staten van overtuigd zijn. Voordat er ergens überhaupt van boren sprake is, gaat daar altijd een heel proces aan vooraf van inspraak en overleg, dus wij zijn goed op de hoogte van de activiteiten of de beoogde plannen om te boren naar fossiele brandstoffen.

Ook de SP vraagt om een waterdichte regeling. Ik hoop dat ik nu goed heb uitgelegd, dat die drie kilometerzone minder bescherming gaf, maar dat deze wijziging er echt voor zorgt dat er niet onder die kwetsbare gebieden geboord kan worden. De SP refereerde ook nog aan de samenwerking met Zuid-Holland. Dat is opportuun, want rondom Woerden heeft men plannen om te boren. Dat is Woerdens grondgebied in de provincie Utrecht, maar de boorbeweging komt vanuit Zuid-Holland, dus dat brengt ons inderdaad in gesprek met de provincie Zuid-Holland om af te spreken hoe wij dat zo goed mogelijk kunnen doen, maar vooral ook hoe wij de inspraak en het betrekken van de gemeenten en inwoners zo goed mogelijk kunnen vormgeven.

De tweede vraag heeft betrekking op een wat kleiner onderdeel van deze wijziging in de Provinciale Milieuverordening. Dat is een 'veegronde stiltegebieden'. De aanleiding is Eemnes, waar men iets wil organiseren in een stiltegebied en daarvoor geen ontheffing heeft aangevraagd. Wij willen met het 'veegronde' nog een keer de gelegenheid geven aan gemeenten om evenementen die eigenlijk nergens anders kunnen plaatsvinden en specifiek aan een plek gebonden zijn, te melden. Daarvoor geldt dan een soort ontheffing. Er moet nog steeds gemeld worden, maar daarover vallen van tevoren afspraken te maken. Daar refereert dit stuk aan. Dat gaat niet over het faciliteren van evenementen in stiltegebieden. Het gaat om evenementen die men daar zou willen doen, tot een maximum, en die gemeld kunnen worden. Om niet in een situatie te komen dat wij met iedere gemeente afzonderlijk afspraken moeten maken, want dan wordt het een onduidelijk proces, kiezen wij ervoor om in het geval van Eemnes nog een keer die regeling open te stellen. Het is niet zo dat iedereen maar naar hartelust evenementen kan aanmelden, integendeel, maar die gelegenheid wordt geboden en die wijziging vindt men terug in de stukken van Provinciale Milieuverordening.

Mevrouw ARISSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat het gaat over een stille gondelvaart. Dat is in de commissie MME besproken. Volgens omwonenden was dit echter een extreem luidruchtig evenement en werd er zelfs vuurwerk afgestoken. Kan zij bevestigen dat daarvoor inderdaad geen vergunning was aangevraagd en wil zij dat dit daadwerkelijk de stiltegebieden, waarop wij eigenlijk heel zuinig zouden moeten zijn, gaat verstoren?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben het met mevrouw Arissen eens dat wij zuinig zouden moeten zijn op stiltegebieden. Wij zijn ook zuinig op stiltegebieden. Wij hebben er een aantal in de provincie Utrecht. Zuinig zijn op stiltegebieden betekent echter ook draagvlak houden voor stiltegebieden. Soms betekent dat ook dat je bepaalde dingen mogelijk kan maken, dingen die heel erg gebonden zijn aan de streek waar men aan hecht en dat je daarover afspraken maakt. Er is uiteraard met de organisatie contact geweest daarover en er is controle geweest vanuit de RUD. Ook voor die gondelvaart zullen afspraken gemaakt worden voor de bescherming. Als mevrouw

Arissen precies wil weten welke, dan wil ik haar via de commissievergadering daarover wel informeren. Die informatie heb ik hier nu niet paraat. Het gaat er eigenlijk om dat een paar evenementen mogelijk kunnen zijn. Die worden van tevoren aangemeld. Als die evenementen aan de orde zijn – het gaat om een gondelvaart van een keer in de vier jaar – dan moeten deze worden aangemeld en ook dan gelden er natuurlijk beperkingen die samenhangen met het stiltegebied.

Mevrouw ARISSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD maakt zich toch wel behoorlijk veel zorgen over dit soort evenementen, want het wordt natuurlijk steeds drukker, ook in de stiltegebieden. Ik noem het voorbeeld van Lage Vuursche: dat stiltegebied is ingekrompen, omdat het eigenlijk veel te druk was voor een stiltegebied. De PvdD is bang, als er nu een vrijstellingslijst komt of een lijst met evenementen die in stiltegebieden gehouden mogen worden en waarvoor gemakkelijk vergunning verleend kan worden, dat het een aanslag zal zijn op de stiltegebieden en eigenlijk een opmaat is om die gebieden verder in te krimpen. Kan de gedeputeerde daarop reageren?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is beslist niet mijn intentie. Mijn intentie is om de stiltegebieden te handhaven. Waar wat ruimte is, waar gemeenten er een beroep op doen en waar het kan binnen de kaders, willen wij daarover nadenken en met hen daarover in gesprek gaan. Dat wil niet zeggen dat er maar allerlei dingen georganiseerd kunnen worden. Er is een maximum aan verbonden. Ik wil graag een keer met de Staten in gesprek over de manier waarop wij de voorwaarden hanteren en hoe wij de handhaving organiseren via de RUD. Die handhaving gebeurt wel degelijk. Er wordt goed gehandhaafd en contact gehouden met gemeenten als er sprake is van overtredingen. Dan wordt daar getrapt ingegrepen. De Staten kunnen ervan overtuigd zijn dat de waarde van het stiltegebied onderkend wordt. Mijn punt is echter wel dat als je draagvlak wilt houden voor stiltegebieden – dat is ook belangrijk – het mogelijk moet kunnen zijn voor gemeenten binnen bepaalde voorwaarden wat ruimte te bieden.

Mevrouw ARISSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dus als ik het goed begrijp, is het inderdaad zo dat het goedvinden dat er evenementen plaatsvinden in stiltegebieden niet het belang dient van stiltegebieden, maar van omwonenden of van de economische bedrijvigheid en dat het inderdaad een aanslag zal zijn.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nogmaals: wij zijn niet bezig via een achterdeurtje de stiltegebieden om zeep te helpen. Zeker niet. Er zijn echter wat mogelijkheden en als gemeenten daarop een beroep doen, moet dat kunnen. Ik vind stiltegebieden het zeer waard om beschermd te worden, maar bescherming bestaat ook uit het creëren of soms het werken aan draagvlak voor die faciliteit van de stiltegebieden.

De VOORZITTER: Ik kijk of er behoefte is aan een tweede termijn. Dat is niet het geval. Dan hebben wij dit agendapunt behandeld.

Statenvoorstel vrijstelling en restitutie van leges voor vergunningen Natuurbeschermingswet 1998.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk, tenzij mevrouw Hoek een opmerking wil maken?

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Deze keer niet. Dank u wel.

Statenvoorstel Meerjarenprogramma AVP 2016-2019.

De VOORZITTER: Dit programma betreft de beleidsopgave voor de thema's Natuur, Bodem, Water, Milieu, Landbouw, Landschap, Energie, Recreatie en Cultuurhistorie, Vrijkomende agrarische bebouwing en kleine kernen. U heeft aangegeven daarover een normaal debat te willen voeren.

De heer GERMS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het AVP (Agenda Vitaal Platteland) is een belangrijk onderwerp in deze Staten en komt maar eens in de vier jaar als echt debat aan de orde, want

wij stellen een meerjarenprogramma vast voor 2016 tot en met 2019. Dit programma voldoet in een grote behoefte in de veelzijdigheid van ons platteland. De commissaris noemde net alle aspecten die het behelst. Wij vinden het een evenwichtig plan, het geeft invulling aan de voortgang van natuurontwikkeling. Wij hebben een overzicht gehad van de gelden die er uit de vorige periode liggen. Er is nog heel veel mogelijk in dit gebied. Het gaat over een heel groot gebied, ons hele buitengebied. Wat voor ons belangrijk is, is de ontwikkeling van de agrarische bedrijven. Wij komen met gedeputeerde Krol nog een keer terug op het leegstaand agrarische vastgoed. Ik ben benieuwd wanneer dat gaat gebeuren. Wij zouden graag willen weten wanneer Gedeputeerde Staten komen met een opzet daarvoor, want er komt steeds meer agrarisch vastgoed leeg te staan. Wat wij het mooie vinden van dit model, is dat de feitelijke uitvoering gelegd is bij de gebiedscommissies, zowel voor west als voor oost. De mensen zijn daar heel betrokken en de hele brede schakering van het maatschappelijk middenveld is erbij betrokken: alle betrokkenen in het gebied onder leiding van zo'n gebiedscommissie. Dat is prima bij de uitvoering van concreet beleid, want die mensen weten wat er speelt in dat agrarische platteland.

Dan de financiering. Dat is natuurlijk niet alleen de AVP, maar wij hebben ook voor andere doelgroepen de POP3-gelden (Platteland Ontwikkelings Programma) en wij zijn in de vorm van het BOB-model bezig geweest met dit beleidsonderdeel, alhoewel het natuurlijk allemaal wel erg in elkaar schuift en erg veel met elkaar te maken heeft. Wij willen het wat minder dichtgetimmerd hebben. Daarover is in de commissie van gedachten gewisseld. Wat de fractie van de VVD van belang vindt bij de ontwikkeling van het vitaal platteland is dat de bevolking bewuster gemaakt wordt met de landbouw. Onlangs hebben wij een coalitie-uitje gehad naar een agrarisch bedrijf. Daar hebben wij volop kennis gemaakt met diverse facetten van de landbouw. De manier waarop dat vormgegeven is, kan ons nog lang heugen. Wij hebben ook regelmatig werkbezoeken in het buitengebied. Dat voorziet in een goede behoefte. Dus transparantie van landbouw. Er is een aantal projecten, zoals Vallei Boert Bewust, Boerderijen in de kijker, Boerenhart: die dingen zou ik graag mee willen geven aan de gedeputeerde als hij met de gebiedscommissies in gesprek gaat over de uitvoering. De fractie van de VVD is content met dit plan en zou de Staten willen adviseren dit punt goed te keuren.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad, een veelheid van punten in de AVP. Veel belangrijke zaken. Ik zal ingaan op twee thema's die wat D66 betreft bijzondere aandacht verdienen: energietransitie en verduurzaming van de landbouw. D66 is blij dat in het AVP de kansen in het landelijk gebied worden benoemd om bij te dragen aan de energietransitie: daar draait nu de Klimaattop in Parijs om. De gebiedscommissies kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Wij zien volop mogelijkheden voor zonne-energie. De belangstelling hiervoor is er wel degelijk. Er waren de afgelopen week twee bijeenkomsten met in totaal 180 belangstellenden. Twee bijeenkomsten, overigens georganiseerd door de NMU, over de mogelijkheden van zonne-energie op staldaken. Daarom wil ik hier een oproep doen aan Gedeputeerde Staten om deze vorm van voorlichting volop door te zetten door de hele provincie en mooie voorbeelden te laten zien om boeren en andere eigenaren van grote daken te inspireren om over te gaan tot het grootschalig opwekken van zonne-energie.

Hoeveel potentieel is er eigenlijk in het landelijk gebied voor zon? Breng dat nu al in beeld, zodat hier een ambitie en plannen aan gekoppeld kunnen worden, waarmee de gebiedscommissies aan het werk kunnen. Initiatieven voor een energieneutrale landbouw juichen wij toe. Staldaken bieden echter veel meer ruimte voor energieopwekking en is in potentie de nieuwe aanvullende inkomensbron. Oogsten van het dak, noemen wij dat maar. Wat ons betreft, mogen alle daken vol.

Kijk dan ook naar de mogelijke rol die de lokale energiecoöperaties hierbij kunnen spelen. Zij zoeken naar daken om energie op te wekken. Denk bijvoorbeeld aan de EigenWijkse Energie Coöperatie. Als daarbij de regelgeving blijkt tegen te werken, dan kijken wij ho de provincie dit kan oplossen en desnoods pakken wij dit vanuit de provincie gezamenlijk op richting Den Haag. Wij hopen dan ook teruggekoppeld te krijgen welke knelpunten er in de praktijk misschien zijn. Ondersteun en stimuleer vooral ook innovaties in de landbouw die dubbel grondgebruik met zonne-energie mogelijk maken. Denk aan het weiden van dieren onder zonnepanelen of het kweken van groente.

Dan ga ik vanzelf over naar het volgende thema, namelijk verduurzaming van de landbouw. Dat is wat D66 betreft hard nodig. Wij willen er toch voor zorgen dat ook de volgende generaties op een verantwoorde manier kunnen leven van dit land. Zet in op uitrol van alle kennis. Inspireer en biedt ondersteuning aan boeren die de transitie aandurven. Benut daarvoor de Europese subsidies voor jonge boeren, dus de POP-gelden. Zet in op innovatie, maar vergeet vooral niet de dingen die al aantoonbaar werken en die dan ook vooral uit te rollen, iets waar het PBL (Planbureau voor de Leefomgeving) in haar evaluatie – waar de PvdD al eerder over sprak – op aandringt. De initiatieven van Agrarisch Waterbeheer, bijvoorbeeld, bieden hiervoor naar verluid goede aanknopingspunten. Benut ook de initiatieven, zoals die van Vallei Boert Bewust: al zo vaak benoemd en geroemd hier. Laat de cijfers spreken. In deze regio heeft een bovengemiddeld aantal boeren stappen gezet in verduurzaming van de landbouw, als je dat op de Nederlandse kaart bekijkt. Het heeft echt effect door hiervoor aandacht te hebben.

Wat ons betreft mogen de gebiedscommissies van de provincie een gerichte opdracht meekrijgen voor verduurzaming van de landbouw. Concretiseer die ambitie in de uitvoeringsagenda.

Dan kijk ik nog naar een groene contour; de gebieden die de robuustheid van een nationaal natuurnetwerk kunnen versterken. Wij zijn er blij mee dat hier nu inzet op komt vanuit de provincie. Zorg dat de eigenaren en gebruikers van deze gronden zich bewust zijn van die status, zowel van het nationaal natuurnetwerk als van de groene contour, maar dan wel vanuit kansen geredeneerd. Door juist hierop verduurzaming van de landbouw in te zetten, draag je bij aan de natuur door bijvoorbeeld het sluiten van de kringlopen en behoud van waarde voor landbouw. Dubbele winst.

Als afsluiting wil ik nog signaleren dat als er bijvoorbeeld juridische knelpunten in de weg staan bij de uitvoering, dat wij hierover dan graag tijdig worden geïnformeerd. Dat geldt zeker voor de nieuwe opgave in het landelijk gebied, zoals de energietransitie.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik een vraag stellen? Interessante punten. Ik vroeg mij af of de heer Boerkamp een aantal voorstellen gaat doen, omdat hij een aantal dingen onvoldoende terug vindt in dit programma.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb mijn spreektijd gehad. Ik heb aangedrongen op meer ambitie bij de communicatie over de inzet van deze methode. Ik wil het graag in de gebiedscommissies laten, zodat zij het als een opdracht opvatten en hiermee aan het werk gaan. Wat betreft de energietransitie: er komt een nieuw programma over de energietransitie in de vorm van een BOB. Daarop willen wij een ambitie uitspreken, maar dan wil je eerst weten hoe groot het potentieel in het buitengebied is en hoever wij mogen dromen over het aantal zonnepanelen op staldaken. Dan kun je een concrete opdracht geven, want daaraan moet geld gekoppeld worden. Dat kan nu nog niet.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat vindt u nu voldoende terug in de voorstellen die het college heeft voorgelegd? Dan neem ik aan dat de heer Boerkamp geen amendementen of voorstellen indient.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het voldoende verwoord. Ook vier jaar geleden was het voldoende verwoord. Toen zijn die opdrachten onvoldoende opgepakt, omdat de verduurzaming van de landbouw nog steeds achterblijft met wat wij toen hebben opgeschreven. Ik wil daarvoor nu in de uitvoering graag echt concrete aandacht zien.

Mevrouw DORRESTIJN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! "Laat duizend bloemen bloeien op de steppe van Utrecht": zo klinkt het bijna. Zo is het gelukkig niet. Het is geen steppe, want het AVP is eigenlijk wel een succesformule te noemen. Dit is de derde keer en voor de derde keer door deze gedeputeerde getrokken. Dus dat is toch wel een knap staaltje werk. Je ziet, zoals ook is vervat in het programma, toch wel een uitgebalanceerd verhaal. Je leest ook wel tussen de regels door dat het echt af en toe even lopen is op het slappe koord. De heer Boerkamp haalde net al het punt aan over de inzet op de groene contouren. Hierover hebben wij het in de commissie ook gehad, namelijk dat die 0,5 toch vooral bestemd is om, wanneer er initiatieven komen uit de samenleving, zoals afgesproken zonder subsidie en overheidsgeld, daar toch iets mee te kunnen doen. Je ziet dat het soms lopen is op een smalle brug.

Daar zie je ook de keuzes die gemaakt zijn. Wij kunnen ons vinden in de keuzes, die glashelder zijn beschreven in het ontwerpbesluit. Je ziet dat je soms eerst wat moet geven om later te kunnen oogsten. Dat gebeurt met de keuzes die gemaakt worden op de verschillende thema's en dat gebeurt ook bijvoorbeeld met de POP-gelden en dan wordt er een uitdaging neergelegd in de markt. Ondernemerschap is daarin heel belangrijk. Wij kunnen ons helemaal vinden in de keuzes die voorgelegd worden.

Dan de sturing. Wij hebben in de commissie daarover een goede discussie gehad. Wij hebben gepleit voor ruimte. De gedeputeerde heeft daarover het een en ander gezegd in de commissie. Die ruimte, kijkend naar de lumpsumfinanciering 2017 – er was de gedachte om dat misschien eerder te doen – is voor ons heel belangrijk. Kijk naar die output. Provinciale Staten moeten eraan toe zijn en niet altijd puur kijken of het geld is uitgegeven, maar ook vooral wat er is gerealiseerd, zonder carte blanche te geven aan de gebiedscommissies om maar alles te doen; dus met een duidelijke verantwoording. Dat is heel belangrijk. Dan moet je de gebiedscommissies en Gedeputeerde Staten niet voor de voeten lopen met allerlei subvoorstellen of andere zaken. Er is een aantal belangrijke punten aangegeven. De projecten die wij ook onderstrepen, zijn hier al gepasseerd. Ik heb Vallei Boert Bewust en Boerderijen in de kijker gehoord. Ik heb ook bij D66 de duurzaamheid gehoord. Dat staat er ook in en is natuurlijk ook een belangrijk kader. Dus wij zouden zeggen: ga vooral aan de slag. Dat is ook wel nodig, want er ligt op een aantal projecten wat achterstand. Wij vinden dat heel snel aan het werk gegaan moet worden. Dus wij wensen en de gebiedscorporatie en de gebiedscommissie-west en Gedeputeerde Staten alle succes bij de invulling van de gebiedsprogramma's.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp mevrouw Dorrestijn goed. Zij zegt dat zij tevreden is over de verdeling van de middelen. Betekent dat dus ook dat het CDA tevreden is dat er geen stuiver, geen eurocent naar natuurverbetering gaat? Heb ik dat goed begrepen?

Mevrouw DORRESTIJN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Als de heer Van Kranenburg het voorstel gelezen heeft, ziet hij de argumentatie waarom dat gedaan is. Soms kun je door nu een pas op de plaats te maken meer bereiken dan te zeggen: wij moeten de middelen anders verdelen. Ook in het meerjarenprogramma staat dat er altijd gekeken kan worden, als er middelen op andere terreinen over zijn, of die bijvoorbeeld ingezet kunnen worden voor kwaliteitsverbetering. Dat is erin opgenomen. Daar staan wij achter.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp dat het CDA dus een motie van mij, waarin ik vraag om overschotten in het AVP te gebruiken voor natuurverbetering, zal ondersteunen.

Mevrouw DORRESTIJN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Nee, ik denk dat dat wat voorbarig is. Er staat in het meerjaren programma, klip en klaar: "... kunnen overschotten gebruikt worden". Dus wij hebben daar weinig aan toe te voegen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het meerjarenprogramma AVP 2016-2019: de ambities knallen ervan af. Daarvoor moet ik echt de complimenten geven. In die zin spreekt het ons als PvdA ontzettend aan. Wij willen daarin nog wel enig accent leggen. Ik kom dadelijk wel even op de details.

Er is veel aandacht voor de B van beschermen van natuur. Wij zouden daarbij iets meer accent willen geven aan de B van beleven. Wij vinden dat het beleven van de natuur in het buitengebied ontzettend belangrijk is, want wij gaan voor een aantrekkelijk en goed toegankelijk buitengebied. Ik denk dat het ook heel goed is in het kader van bewegen en van gezondheid van mensen. Tegelijkertijd prikkelt ons dat wel, omdat wij het idee hebben dat, om alle ambities te realiseren, er te weinig geld is. Wij zouden daarom nu al een algemene oproep willen doen aan het college: bereid een bijeenkomst voor om te kijken hoe wij de financiering van natuur – natuurdoelen – en recreatie met meer geld beter kunnen ondersteunen. Hoe kunnen wij tot nieuwe verdienmodellen komen? Er zijn allerlei inspirerende voorbeelden van de Stichting Nederland Boven Water, maar hoe kunnen wij als politiek daar handen

en voeten aan geven? Bereid zo'n bijeenkomst voor met de partijen in het veld. Wij zijn benieuwd wat de gedeputeerde daarmee wil doen.

In de commissie hebben wij drie voorstellen gegeven, waarvoor wij aandacht vragen. Daarover hebben wij een motie voorbereid. Ik wil daarop een korte toelichting geven. De eerste motie is een 'taskforce' recreatie. Zoals ik net al zei: wij vinden het beleven van het buitengebied en dat het goed toegankelijk is ontzettend belangrijk. Tegelijkertijd lezen wij echter dat er grote tekorten zijn bij diverse recreatieve voorzieningen. Wij zien ook dat er zaken op het gebied van routestructuren en paden blijven liggen. Onduidelijkheid wie dat oppakt. Wij zien tegelijkertijd dat het aantal inwoners van de provincie nog steeds toeneemt en ook het aantal recreatieve bezoekers. En, wat constateren wij dan ook: dat de RodS-middelen (Recreatie om de Stad) in 2018 opgedroogd zijn en dat er totaal nog geen perspectief is hoe verder. Wij willen naar een groot nationaal park van Rhenen tot Muiden en wij constateren dat de middelen om daar echt in de uitvoering wat te doen, beperkt zijn.

Mevrouw DORRESTIJN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag mij af wat de heer Van Muilekom als relatie ziet om hierover hier te spreken, terwijl wij het hebben over de AVP, met de besteding van de middelen op de manieren waarop wij dat met elkaar afspreken.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het AVP gaat over het vitale platteland en alles wat daar speelt. Daar staan fantastische hoofdstukken in over hoe wij het buitengebied juist kunnen beleven. Als dat in de knel komt en je kunt het niet meer beleven en er zouden recreatiegebieden gesloten worden of dat paden niet meer onderhouden gaan worden, dan hebben wij een probleem.

Mevrouw DORRESTIJN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Er staat nu juist in de meerjarenplanning dat dat dus wel gebeurt: er worden wel paden Alles wat er met recreatie gebeurt, heeft een plek hierin. Er zijn nog geen middelen voor, maar als je dat op een andere manier gaat organiseren, denkt de heer Van Muilekom dat er dan wel middelen voor komen? Hoe ziet hij dat?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Daar ga ik nu een voorstel voor presenteren.

Ik heb het gehad over de opdrogende RodS en de ambities voor het nationaal park. Een ander punt is de discussie over de recreatieschappen. Die discussie loopt al een tijdje. Het gaat over de vraag hoe wij die recreatieschappen meer modern krijgen, hoe krijgen zij de financiën beter op orde, hoe krijgen zij de organisatie beter? De gemeenten geloven er niet meer in. Er zijn discussies over recreatieschappen die opgeheven zullen worden. Wat komt daarvoor in de plaats? Juist die recreatieschappen hebben een ongelooflijk belangrijke rol in het beheren en exploiteren van recreatiegebieden en de paden.

Die toekomst is onzeker en roept veel vragen op, ook vooral vragen als: wie moet wat doen? Er is een stuurgroep RodS die hierover nadenkt. De gedeputeerde is in gesprek met diverse recreatieschappen over de vraag wat de toekomst zou moeten zijn. Wij zouden echter graag zien dat er een 'all-over' beeld komt: hoe kijken wij aan tegen de toekomst van de recreatie in deze provincie? Ik heb ook niet alle antwoorden voorhanden. Ik zie wel dat er veel vragen zijn en dat er onduidelijkheid heerst. Dus de oproep, waarvoor wij de motie 'taskforce' recreatie hebben gemaakt is: breng die trechter bij elkaar, los van recreatie en los van RodS. Dus een totaalbeeld: hoe zien die voorzieningen eruit. Wij denken dat juist de provincie, als je het hebt over routestructuren – dat gaat bovenlokaal, dat gaat provinciëstijgend – een rol heeft juist om het totaalbeeld te schetsen: hoe kijken wij aan tegen de recreatie voor de komende vijf à tien jaar. Wij zouden graag zien dat wij de ideeën en de voorstellen met Statenleden en betrokken instanties in de provincies eens gaan bespreken: hoe gaan wij het doen, wie pakt wat op, roloppvatting.

Motie M111 (PvdA): taskforce recreatie

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015;

constaterende:

- dat naast de bescherming en ontwikkeling van de natuur, ook het beleven van een aantrekkelijk en goed toegankelijk buitengebied voor alle bewoners van de provincie Utrecht zeer gewenst is;
- dat uit onderzoek van Kenniscentrum Recreatie in 2011 reeds bleek dat er nog steeds een tekort is aan recreatiegebieden en voorzieningen, voor met name wandelen en fietsen;
- dat de groei van het aantal inwoners en recreatieve bezoekers in de provincie Utrecht ook de komende jaren nog zal toenemen;
- dat vanuit het programma Recreatie om de Stad (RodS) middelen voor beheer van enkele recreatiegebieden tot en met 2018 geregeld zijn en daarna structureel nog niets;
- dat in de Koersnotitie Toekomst Recreatieschappen 2013 is reeds gesteld dat veel deelnemers van de recreatieschappen vraagtekens zetten bij de organisatievorm van de recreatieschappen en Recreatie Midden Nederland - om financiële en beleidsmatige redenen;
- en dat dit leidt tot wensen voor betere financierbaarheid, modernisering, uittreden dan wel opheffing, zoals bij het recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei en Kromme Rijn;
- dat diverse recreatieve voorzieningen (grote) financiële tekorten hebben en dat de middelen voor doorontwikkeling naar een groot Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (te) beperkt zijn;

overwegende:

- de toekomst van de recreatiemogelijkheden in de provincie Utrecht onzeker is en dat er nu diverse overleggen zijn gericht op het programma RodS en de recreatieschappen "nieuwe stijl";
- dat gezien het bovenlokale en zelfs vaak ook provincieoverstijgende karakter van de recreatievoorzieningen en routestructuren en paden een proactieve en regisserende rol van de provincie juist nu nog meer noodzakelijk is;
- dat voor een bestendige toekomst van de recreatie in de provincie een goede afstemming met bewoners, (recreatie-)ondernemers, belangenorganisaties, gemeenten en grondeigenaren van groot belang is;
- dat kijkend naar de recreatieve vraag voor een goed functionerend (boven)regionaal recreatief routenetwerk (wandelen, fietsen en varen) naast de inzet van publiek beheer en investeringen ook private middelen noodzakelijk zijn;
- dat een nieuwe publiek-private samenwerking gewenst is om tot een daadkrachtige, integrale en voor het publiek aantrekkelijke aanpak van de recreatiegebieden te komen;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- vanuit de diverse lopende discussies en trajecten tot kaders te komen voor een integrale toekomstvisie en plan van aanpak voor de recreatie in de provincie Utrecht;
- een brede werkconferentie najaar 2016 met alle belanghebbenden te organiseren om deze toekomstvisie en plan van aanpak te bespreken en tot afspraken te komen over de rol en taakverdeling van de diverse partijen, de organisatievormen en financieringswijze en bestuurbaarheid.

En gaan over tot de orde van de dag.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Muilekom gaf het al aan in zijn laatste zin, maar ik ben benieuwd welke partijen hij aan tafel wil hebben om over dit soort dingen te gaan praten.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat zijn natuurlijk de partijen waarmee het college nu praat en die een rol gaan vervullen bij het beheer en het exploiteren. Daarnaast, als je het hebt over recreatie, heb je ook te maken met grondeigenaren en bij de toegankelijkheid van gebieden heb je het over de natuurbeherende organisaties en recreatieondernemers. Als je de recreatie namelijk op een hoger plan wilt tillen – en daarover komt nog een aantal andere voorstellen – dan zullen er misschien meer partijen zijn met nieuwe verdienmodellen, andere partijen dan overheden, die ook kunnen bijdragen aan een betere recreatie in de provincie.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ons punt is de verantwoordelijkheid voor de gemeenten. De SP zou daar echt de nadruk op willen leggen. Zodra je ook met private partijen aan tafel gaat zitten, heb je heel gauw kans dat de overheid voor het karretje wordt gespannen of achter de wagen wordt gespannen. Dan bereik je je doel niet.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij willen het echter ook nog niet helemaal uitkristalliseren, zo van: u moet met die of die partijen gaan praten. Er wordt nu met een aantal partijen gesproken. Kom bij ons met een voorstel over hoe wij het gaan doen en hoe wij dat kunnen gaan bespreken. Als dat stapsgewijs moet, dan vinden wij dat prima, als er maar voortgang geboekt wordt op het gebied van de recreatie in de provincie.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Is de heer Van Muilekom op de hoogte dat er de afgelopen week twee bijeenkomsten zijn geweest over de 'aantrekkelijke regio' als voorbereiding op de beleidsagenda 2016-2019. Daar waren heel veel partijen uit het veld, waaronder recreatieondernemers, die samen hebben mogen denken over de vraag waar zij naartoe willen. Wat voegt een 'taskforce' hier vervolgens nog aan toe?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb daar dus totaal niets over gezien. Als er over wordt gesproken, vind ik dat fantastisch. Mij gaat het erom: wat is het totale verhaal, hoe gaan wij om met de recreatie en de toegankelijkheid van het buitengebied? Wat ik schetste is dat er discussies zijn over wat de recreatieschappen doen. Er schijnt een routebureau in ontwikkeling te zijn. Ik weet niet precies wat dat allemaal gaat doen. Wat doen de gemeenten? Wat doet de provincie? Daar wordt ongelooflijk over gesteggeld. Wij hebben vier RodS-gebieden om de stad Utrecht. Tot 2018 is er geld, maar daarna is er helemaal niets. Ik ben dus blij dat die discussies gevoerd worden, maar breng dat bij elkaar, zodat je daarvan een totaalbeeld krijgt. Ik ben alleen maar blij dat die discussies nu gevoerd worden.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat komt dus in die Agenda 2016-2019. Ik zou hierbij de vraag willen stellen aan Gedeputeerde Staten: wanneer wordt verwacht dat dat gepubliceerd wordt?

De VOORZITTER: Wij gaan dit agendapunt nu wel erg verbreden. U pakt het hele recreatiestuk erbij.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat vind ik helemaal niet. De stukken staan vol over recreatie en dat er tekorten zijn.

De VOORZITTER: Daar zal bij de beantwoording op teruggekomen worden.

De heer GERMS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Vindt de heer Van Muilekom echt dat de recreatie in de provincie tekort komt? Wil hij daarvoor nu weer extra structuren creëren? Wij waren met heel veel dingen bezig. Wij zijn een beetje aan het afbouwen. Er komt een aantal punten naar voren. Wil hij nu echt extra dingen optuigen voor de recreatie?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wat is er nu voor de recreatie?

De heer GERMS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben nu de recreatieschappen, waarvan een aantal stopt. Er wordt meer in particuliere handen gelegd in bepaalde gebieden. Dat zou onze voorkeur hebben en niet dat er nog meer vanuit de provincie geregeld wordt. Ik weet niet wat zijn voorstel beoogt.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Mij maakt het niet uit hoe het geregeld wordt. Als de provincie het niet hoeft te doen en anderen gaan het wel doen, lijkt ons dat prima, als het maar toegankelijkheid is.

De heer GERMS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Laten wij het antwoord van Gedeputeerde Staten afwachten en dan kijken of er iets nodig is. Ik zie nu op voorhand geen noodzaak tot extra actie.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Germs vindt het verder geen probleem dat de recreatieschappen ter discussie staan of soms gaan verdwijnen of dat de RodS-middelen stoppen?

De heer GERMS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het prima als de recreatie op een andere manier georganiseerd wordt en niet meer van overheidswege. Prima.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Naar dat verhaal ben ik opzoek.

De VOORZITTER: Volgens mij bent u eruit, heren. Mijnheer Germs, en overigens ook mijnheer Van Muilekom: uw spreektijd is op.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog twee voorstellen.

De VOORZITTER: Dan moet u heel snel zijn, want u bent echt door uw tijd heen. Daar is de klok en die kunt u van seconde tot seconde volgen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Maar als ik vragen krijg?

De VOORZITTER: Die worden niet meegerekend. Dan staat de klok stil.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben nog twee voorstellen. Ik houd het kort. Wij hebben een voorstel om, zoals door D66 is aangekaart, aandacht te hebben voor de energietransitie, voor de meekoppelkansen, zoals zo vaak in het AVP genoemd. Wij vinden het eigenlijk een vreselijke kreet, maar als je iets aan landbouwstructuurversterking doet, doe dan ook iets aan energietransitie en allerlei andere onderwerpen. Wij vinden dat de gebiedscommissies daarin meer ruimte zouden moeten krijgen. Geef die gebiedscommissies die ruimte, laat hen zelf besluiten nemen, maar informeer de Staten wel over wat zij met die meekoppelkansen betekenen. Dan houden wij er een beetje zicht op dat er geen mooie afspraken komen, zoals de heer Boerkamp ook zei, maar dat wij zien dat er resultaten geboekt worden.

Motie M110 (PvdA): gebiedscommissies - ruimte & verantwoording

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015;

constaterende:

- *dat de gebiedscommissies een belangrijke rol hebben bij de uitvoering van de gestelde ambities in het Meerjarenprogramma AVP 2016-2019 door deze te vertalen naar concrete acties en projecten;*
- *dat de doelen in het landelijk gebied dienen te worden gerealiseerd, niet enkel per beleidsthema, maar met een nadrukkelijk accent op integrale aanpak, In Verbinding! met het maatschappelijk middenveld en met meer nadruk op eigen verantwoordelijkheid en ruimte voor ondernemerschap;*
- *dat de gebiedscommissies een verbindende rol vervullen bij de gebiedsprojecten door de bottom-up werkwijze en ze onze verbinding zijn met het gebied. Zij hebben de kennis van het gebied en het netwerk naar de diverse partijen en belangenorganisaties;*
- *dat realisatie van de diverse doelstellingen in het AVP 2016-2019 zoveel mogelijk moet plaatsvinden in een onderlinge samenhang en met koppeling aan andere doelen, zoals waterveiligheid, bodemdaling, energietransitie, versterking relatie stad-land, recreatie en behoud landschapselementen buiten de EHS;*

overwegende:

dat binnen de vastgestelde beleidskaders van het AVP 2016-2019 meer ruimte voor de gebiedscommissies in de uitvoering wenselijk is en dat ze vanuit hun jaarplannen meer ruimte moeten krijgen om zelfstandig te besluiten over het benutten van meekoppelkansen;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *de gebiedscommissies binnen de vastgestelde beleidskaders AVP 2016-2019 meer ruimte in de uitvoering te geven en tegelijk wel jaarlijks verantwoording te laten afleggen over de gerealiseerde meekoppelkansen;*
- *Provinciale Staten hier jaarlijks over te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Tot slot het laatste voorstel. Wij willen dat de ondergrondgebruiker, dat is drinkwaterbedrijf Vitens, echt iets gaat doen aan de ondersteuning dat het ecosysteem op orde wordt gehouden. Er zijn heel goede voorbeelden in Noord-Brabant. Wij hebben een motie gemaakt, waarin staat dat er goede afspraken zijn met de drinkwaterbedrijven. Wij vinden dat de drinkwaterbedrijven integraal verantwoordelijkheid hebben om een bijdrage te leveren aan een goed ecosysteem. Wij willen dat de provincie als bevoegd gezag daarin een rol gaat spelen, dat daarover afspraken worden gemaakt en dat daarvoor middelen vrijkomen ten behoeve van een betere natuur en een betere recreatie in onze provincie.

Motie M109 (PvdA): bijdrage Vitens voor ondergrondgebruik

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015;

constaterende:

- *dat in april 2014 een belangrijke uitkomst was van de eerste Groene Tafel Natuur & Drinkwater, op initiatief van de drinkwatersector een gezamenlijke ambitie voor grote robuuste natuurgebieden, een betere bescherming van drinkwaterbronnen en meer recreatiemogelijkheden;*
- *dat de drinkwaterbedrijven gebaat zijn bij een goede kwaliteit van het grondwater en dat vanuit een duurzame en verantwoorde blik op hun bedrijfsvoering het leveren een bijdrage aan ecosysteemdiensten voor o.a. de zuivering van het grondwater wenselijk is;*
- *dat de drinkwaterwinning in bepaalde gevallen bijdraagt aan verdroging van de Utrechtse natuur;*
- *dat in 2013 vanuit de Staten ook reeds een oproep is gedaan voor financiële vergoedingen voor ecosysteemdiensten door drinkwaterbedrijf Vitens;*
- *dat er in de provincie Noord Brabant reeds overeenkomsten zijn met twee drinkwaterbedrijven die in projectvorm een bijdrage leveren aan de aanpak van maatschappelijke opgaven zoals hydrologisch natuurherstel;*

overwegende:

- *dat de Utrechtse Heuvelrug een groot en belangrijk intrekgebied is, een milieubewust en verantwoord grondgebruik prioriteit dient te hebben en dat de middelen voor een goed ecosysteembeheer en de doorontwikkeling naar een Nationaal Park nieuwe stijl (o.a. natuuren recreatie) beperkt zijn;*
- *dat het logisch lijkt dat gebruikers van de ondergrond vanuit een duurzame en verantwoorde blik op hun bedrijfsvoering, een bijdrage leveren aan ecosysteemdiensten;*
- *dat het tijd wordt dat de uitkomst van de 1e Groene Tafel Natuur & Drinkwater op korte termijn tot adequate overeenkomsten leidt tussen provincie en het Utrechts drinkwaterbedrijf;*
- *dat er in de toekomst afspraken met andere winners van drinkwater aan de orde dienen te komen, mogelijk via de vergunningen voor grondwateronttrekking;*

- *dat de provincie Utrecht in haar rol als aandeelhouder van Vitens een jaarlijkse bijdrage van Vitens aan de orde gaat stellen ten behoeve van passend functies en bewaking van goede grondwaterkwaliteit in het gehele ecosysteem van haar intrekgebieden;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

om in zijn rol als bevoegd gezaghebber c.q. vergunningverlener van Vitens voor juli 2016 met een voorstel te komen met afspraken van een financiële vergoeding vanwege de geleverde ecosysteemdiensten en aldus een bijdrage te leveren aan een goed beheer van natuur en recreatie in de intrekgebieden.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties M109, M110 en M111 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik een enkele opmerking maken van één seconde?

De VOORZITTER: Eén seconde wel.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Germs stelt hier dat het recreatiegebied een andere opzet krijgt, dat het overgaat naar particulieren en weggaat bij de overheid. Grote onzin, 'wishful thinking' van hem. Hij hoopt dat het zo gaat. Het enige wat bekend is, is dat de recreatieschappen worden opgeheven en dat er uiteindelijk een andere weg – wij zien meer taken voor de gemeenten – zal worden ingeslagen. Ik hecht eraan dat nog even te benadrukken. Dank u zeer, voorzitter, voor uw edelmoedigheid.

De VOORZITTER: Misschien is het goed dat u bij de volgende Sinterklaas op uw lijstje een nieuw horloge zet. Het loopt niet goed meer.

Mevrouw KOTKAMP (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil ook graag zo'n seconde hebben. Even iets over de Vitens-motie. Wij hebben het even nagekeken: er staat ook al op de termijnagenda dat hier werk van wordt gemaakt naar aanleiding van een motie die een aantal jaren geleden door GroenLinks is ingediend. De vraag is: vindt de heer Van Muilekom dat de wijze waarop het nu op de termijnagenda is opgenomen met die motie niet voldoende is en dat hij nu de behoefte voelt een soortgelijke motie in te dienen?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Nee, het is terecht dat erover is gesproken dat de drinkwaterbedrijven hun rol moeten nemen. Die motie is van 2013 of 2014. Wij zijn benieuwd wat daarmee gebeurd is. Die motie was echter opgesteld met de provincie in haar rol als aandeelhouder, dat wij iets met de opbrengsten die door het drinkwaterbedrijf gegenereerd worden zouden moeten doen. Dat kan. Het is prima dat de provincie dat agendeert, maar wij vinden dat de provincie in haar rol als bevoegd gezag, dus als vergunningverlener, afspraken maakt – u mag het grondwater wel onttrekken, maar u hebt ook een verantwoordelijkheid dat er voor dat ecosysteem, het maaiveldniveau – dingen geregeld worden. Het is impliciet dat zij in hun bedrijfsvoering aandacht en verantwoordelijkheid moeten hebben voor wat er in de bovengrond gebeurt en daarvoor middelen beschikbaar moeten stellen. In de provincie Noord-Brabant is met twee drinkwaterbedrijven tot de afspraak gekomen dat er € 20 miljoen op tafel is gekomen. Op die manier, dus vanuit de drinkwatervergunning, vanuit dat spoor.

Mevrouw KOTKAMP (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik vrees dat ik nog steeds niet helemaal het verschil zie. De motie riep destijds op om financiële middelen hiervoor

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ja, uit de opbrengsten van het drinkwaterbedrijf. Als je zegt dat een drinkwaterbedrijf een eigen verantwoordelijkheid heeft om te

zorgen dat ook het ecosysteem op orde is, dan is het gewoon meegenomen in de normale bedrijfsvoering en niet dat als er winst is er wat winst afgeroomd wordt ten behoeve van

Mevrouw KOTKAMP (GroenLinks)Mijnheer de Voorzitter! Dat is helder. Dan wacht ik graag even de reactie van de gedeputeerde hierop af.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de Voorzitter! De SP vindt het ook heel erg jammer dat er geen budget is voor verbetering van de kwaliteit van de bestaande natuur. Dat houdt in dat als er een echt knelpunt ontstaat, wij achter de feiten aanlopen en het moeten hebben van een meevaller. Dat vinden wij jammer; wij hadden graag een andere keuze gezien.

Wat ik ook mis, is samenwerking met de buurprovincies voor kwetsbare natuurgebieden aan de grenzen van onze provincie, zoals het Groene Hart en het plassengebied grenzend aan Noord-Holland. De SP denkt dat deze gebieden kwalitatief beter en duurzamer kunnen worden beheerd en ontwikkeld in een goede samenwerking met de aangrenzende provincies. Natuur of ander waardevol gebied houdt natuurlijk immers niet op bij de provinciegrens. Dat geldt trouwens ook voor de gebieden aan de andere zijde van de provincie, zoals de Grebbelinie en de Blauwe Kamer.

Dan de kleine kernen. Er wordt gezegd dat het huidige OV-beleid voldoende is om alle kernen van openbaar vervoer te voorzien, hetzij in een buurtbus, hetzij met de regiotaxi. Wij vinden dat volstrekt onvoldoende, want als je wilt dat het platteland vitaal is – dat zegt het AVP – dan moet je zorgen dat mensen het leuk vinden om op het platteland te wonen. Dan moeten daar jonge mensen een gezin kunnen onderhouden, dan moeten daar werk, scholen en een speelzaal en een bibliotheek zijn. Daar moet je kunnen komen – woon-werkverkeer – met een bus, waar je op kunt rekenen. Dat kan geen vrijwilliger zijn op de buurtbus. Dat is de bijdrage van de SP: een oproep om nog eens goed te kijken naar de kleine kernen.

Mevrouw KOTKAMP (GroenLinks)Mijnheer de Voorzitter! Ik zat naar de bijdrage van de heer Boerkamp van D66 te luisteren en dacht: hij heeft gewoon mijn papiertje gepikt. Wij sluiten ons volledig aan bij de bijdrage van D66, met name de focus op duurzame landbouw en de energietransitie. Zoals wij in de commissie al hebben aangegeven, houden wij wel zorgen over de verankering van de verduurzaming van landbouw in het AVP en de duurzame energie. Die punten hadden eigenlijk wel als concretere beleidsthema's opgenomen kunnen worden. Wij zijn echter blij met de toezegging van de gedeputeerde in de commissie dat hij de verduurzaming van de landbouw een warm hart toedraagt. Wij gaan er dan eigenlijk ook van uit dat investeringen in de landbouw vanuit het AVP continu getoetst worden aan de landbouwvisie zoals wij die destijds hebben vastgesteld. Daarin zijn juist eisen geformuleerd op het gebied van landschap, milieu, gezondheid en dierenwelzijn. Dat horen wij graag nog bevestigd van de gedeputeerde.

Daarnaast vragen wij ons af bij investeringen en subsidies vanuit het AVP of het criterium voor potentie van energietransitie voor verduurzaming van de energievoorziening meegenomen kan worden bij de toetsing van bepaalde gelden. Dus niet zozeer dat er specifieke gelden worden vrijgemaakt voor die energietransitie vanuit de AVP, maar wel dat er expliciet gekeken wordt of initiatieven daarin nog een extra kans mee kunnen pakken.

Wat net al uitgebreid aan de orde is gekomen, is de rol van de gebiedscommissies. Ook wij vinden het goed dat de gebiedscommissies een behoorlijke vrijheid krijgen in het uitwerken van de plannen, maar wij zien wel dat de doelstellingen waarmee zij aan de gang gaan, nog weinig concreet zijn uitgewerkt. Dus wij zouden er voor zijn dat de gebiedscommissies bij de uitwerking echt kiezen voor de prioritering die wij vanuit provinciaal beleid stellen aan een aantal thema's, bijvoorbeeld bij de aanleg van wandel- en fietspaden, zodat dat goed op elkaar aansluit. Hoe kunnen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten goed controleren, zonder te veel te willen sturen? Dat blijft toch wel een beetje een spanningsveld. Juist omdat de doelen zo weinig concreet zijn, lopen wij het risico dat het kader te weinig handvaten biedt om de gebiedsprogramma's uit te werken, die passen bij de strategische visie die wij hier nu neerleggen. Ik vroeg mij af of wij de uitwerkingen van de gebiedsprogramma's inderdaad krijgen of kunnen zien waarin deze strategische onderbouwing is opgenomen.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! In het AVP 2016-2019 gaat het om een bedrag van pakweg € 200 miljoen. Dat is heel veel geld. Daar krijgen wij dan ook veel voor terug. Een mooiere provincie, tevreden agrariërs en een groeiend areaal nieuwe natuur. Daar heeft de ChristenUnie niets op tegen, integendeel. Wij hebben natuurlijk nog wel moeite met een paar dingen.

Een klassieke vraag, een politieke vraag: de verdeling van de middelen speelt ook hier weer op. Kennelijk zijn wij niet de enige, gezien de tekst bij het stuk in de voorlegger, onder het kopje "Politieke gevoeligheid" en vooral de zin "Het nu voorliggende voorstel voor herprogrammering van de AVP-middelen is echter ontoereikend om alle milieuambities te honoreren. Met name voor kwaliteitsverbetering van bestaande natuur ontbreken nu de middelen." Verderop schrijft het college: "De natuurambities waarvoor nu geen middelen zijn, kunnen alsnog worden opgepakt als er meevallers zijn binnen het programma of anders in de volgende AVP-periode." Mevrouw Dorrestijn hintte vermoedelijk ook aan deze tekst. Tussen de regels door lees ik een soort treurnis bij het college dat niet alle natuurambities kunnen worden gerealiseerd. Toen ik echter de gedeputeerde vroeg om een lijstje met zaken die hij wel graag had willen realiseren, maar niet kon vanwege het gebrek aan middelen, werd mij gemeld dat zo'n lijstje er niet zou komen. Het vraagt echt enige tijd om zo'n lijstje evenwichtig op een rij te zetten, meer tijd dan tussen een commissievergadering en een statenvergadering, maar zo'n lijstje komt er natuurlijk wel op enig moment. Ik stel daarom voor de meevallers gedurende de AVP-periode te reserveren en beschikbaar te houden voor de doelen op het gebied van natuurverbetering, zulks nader te bepalen door Provinciale Staten of mogelijkerwijze ook door de gebiedscommissies.

Een ander punt van zorg betreft de Oude Hollandse Waterlinie. Waar de Nieuwe Hollandse Waterlinie ...

De VOORZITTER: De heer Boerkamp heeft over het vorige punt een vraag.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag over dit voorstel. Betekent dat alle meevallers in het hele programma, dus ook op andere beleidsthema's, of alleen binnen de natuurparagraaf?

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik refereer hierbij aan de tekst van de voorlegger van het college. Daarin staat in zijn algemeenheid dat er wordt gesproken over overschotten. In de motie die ik ga indienen, heb ik dat ietwat beperkt met de tekst "indien en voorzover juridisch mogelijk". Ik kan mij namelijk voorstellen, als er Europese gelden bij betrokken zijn, dat die niet zomaar voor andere doelen ingezet zouden kunnen worden. Wellicht zijn er nog andere dingen juridisch ingewikkeld of onmogelijk. Dat weet ik niet precies. Vandaar dit voorbehoud.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat betekent dus, op het moment dat er bijvoorbeeld binnen cultuurhistorie een meevaller is, dat die zou kunnen verschuiven naar natuur.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een gevoelig punt. Dat heeft de heer Boerkamp goed ingeschat. Ik was juist begonnen aan een punt over de Hollandse Waterlinie. Ook daarover hebben wij onze zorg. Ook dat, de Oude Hollandse Waterlinie, gaat niet goed. Daarmee vervolg ik dan gelijk mijn betoog. Waar de Nieuwe Hollandse Waterlinie zich wellicht terecht mag verheugen in ruime belangstelling, ook in financiële zin, komt de voorloper, de Oude Hollandse Waterlinie, die ook erg interessant, er maar bekaaid af. Ik hecht er toch aan te melden dat er bij de Nieuwe Hollandse Waterlinie historisch gezien niet zo gek veel gebeurd is. De Oude Hollandse Waterlinie was echter echt een ding dat gefunctioneerd heeft. Niet altijd gelukkig, geloof ik, maar dat terzijde. De Oude Hollandse Waterlinie moet het doen met meekoppelkansen. Dat fijne woord. De ChristenUnie vindt dat meer dan jammer vanuit cultuurhistorisch oogpunt. Uit het veld begrepen wij dat de gebiedscommissie mogelijk met beperkte middelen veel wil en kan doen, maar daarvan wordt weerhouden door de regels binnen het AVP. In de motie die ik zo meteen ga indienen, vraag ik om nader overleg met de gebiedscommissie Utrecht-West om wat ruimte voor de gebiedscommissie voor kansrijke projecten voor de Oude Hollandse Waterlinie te honoreren.

Motie M112 (ChristenUnie): Oude Hollandse Waterlinie

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015, ter bespreking van het Meerjarenprogramma Agenda Vitaal Platteland;

constaterende:

- *dat de provincie Utrecht in het afgelopen jaar enkele projecten heeft uitgevoerd waarmee restanten van de Oude Hollandse Waterlinie zijn opgeknapt;*
- *dat de partners van de provincie Utrecht nog veel meer concrete ideeën en projecten aandragen waarmee de restanten van de Oude Hollandse Waterlinie beter zichtbaar en beleefbaar kunnen worden gemaakt;*

overwegende:

- *dat de provincie Utrecht de sturing grotendeels wil overlaten aan de gebiedscommissies;*
- *dat het kleinschalig herstel van restanten van de Oude Hollandse Waterlinie zou kunnen uitgroeien tot een integraal gebiedsontwikkelingsproject;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *in het kader van de nieuwe Agenda Recreatie & Toerisme te overleggen met de gebiedscommissie Utrecht-West over een integraal gebiedsontwikkelingsproject rond de Oude Hollandse Waterlinie;*
- *de gebiedscommissie Utrecht-West de ruimte te geven om kansrijke projecten voor de Oude Hollandse Waterlinie te honoreren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M113, (ChristenUnie): meevallers AVP reserveren voor natuurverbetering

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015, handelende inzake Agenda Vitaal Platteland 2016-2019 (AVP);

constaterende:

dat het AVP geen middelen ter beschikking stelt voor natuurverbetering;

overwegende:

- *dat natuurverbetering een activiteit is die thuishoort in de AVP;*
- *dat er op dit moment ook nog geen concrete lijst van natuurverbeteringsdoelen beschikbaar is;*

dragen het college op:

- *overschotten binnen de AVP– indien en voor zover juridisch mogelijk – exclusief te reserveren voor natuurverbeterdoelen;*
- *jaarlijks aan Provinciale Staten te rapporteren (in of bij de jaarrekening) of er sprake is van meevallers en de hoogte daarvan;*
- *uiterlijk aan het einde van de looptijd van deze AVP-periode aan Provinciale Staten ter besluitvorming een lijst van natuurverbeterdoelen voor te leggen welke kunnen worden gefinancierd uit de meevallers.*

En gaan over tot de orde de dag.

De VOORZITTER: De moties M112 en M113 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Tijdens de vergadering van de commissie RGW van 23 november jongstleden memoreerde gedeputeerde Krol dat de PvdD al eens eerder tijdens een bespreking van het AVP een vraag had gesteld over biologische landbouw. En inderdaad, op 4 november 2007 pleitte ons toenmalige Statenlid Wanda Bodewitz bij de bespreking van het AVP voor versterking van biologische landbouw. Inmiddels is het 7 december 2015, acht jaar verder, en de PvdD pleit weer voor versterking van de biologische landbouw in de provincie Utrecht. Wat de PvdD betreft, zet de coalitie Provinciale Staten op het verkeerde been. De coalitie toont zich in het coalitieakkoord een warm voorstander van de biologische landbouw. Ik citeer: "Biologische landbouw stimuleren wij vanwege de duidelijke voortrekkersrol voor de verduurzaming van de landbouw." Het blijft echter bij een intentie, want er zijn geen doelen aan verbonden. Dit is voor de PvdD reden voor grote zorg. Staan wij hier over acht jaar weer met dezelfde zorgen?

Waarom is de biologische landbouw zo belangrijk? Ik zet het nog even op een rijtje: de biodiversiteit blijft behouden, het milieu lijdt minder, dieren hebben een beter leven en er is voedselzekerheid op lange termijn. Er is nog een reden om de biologische landbouw te stimuleren: de groeiende vraag naar biologische producten. Naar aanleiding van het rapport Bionext Trendrapport Biologisch schrijft Bionext: "In de eerste 36 weken van 2015 is de verkoop van biologische producten in de supermarkten sterk gegroeid. De productie van biologische voeding in Nederland blijft, net als in de omringende landen, achter bij de vraag. Aandacht voor omschakeling naar biologische landbouw wordt een kernfactor om aan de groeiende vraag te kunnen blijven voldoen." Deze trend, groei in duurzaamheid, zal Gedeputeerde Staten toch als muziek in de oren klinken. Daarom vraagt de PvdD het college om uitwerking van doelen voor de biologische landbouw. Is het college daartoe bereid?

Andere partijen hebben het al veel over de natuur gehad. Evenals de ChristenUnie maakt de PvdD zich ernstig zorgen dat er nu al wordt afgeweken van het coalitieakkoord en vreest voor de consequenties voor de realisatie van de EHS (Ecologische Hoofdstructuur), dus dat de middelen onvoldoende zijn om de biodiversiteit te versterken en te behouden.

Dan hebben wij nog één onderwerp. Door het verlenen van subsidies wordt duurzaamheid in de landbouw gestimuleerd. Waarom worden niet ook structurele maatregelen genomen die minder geld kosten, zoals bij het Rijk bepleiten dat er strenge regels op het gebied van landbouwgif en mest moeten komen. Door te veel emissies uit de landbouw, worden de KRW-doelen niet gehaald en wordt er grote schade aan de natuur veroorzaakt.

De VOORZITTER: Terwijl de heer Van Leeuwen deze kant op loopt, laat ik u weten dat ik de keuken gevraagd heb om om kwart over zes klaar te zijn voor de maaltijd. Ik verwacht dat wij dan de eerste ronde van Gedeputeerde Staten op dit onderwerp gehad hebben.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Onze fractie is blij met de mededeling van de gedeputeerde dat de geplande 0,5 fte niet bedoeld is om extra activiteiten te ontwikkelen voor de groene contour in het Akkoord van Utrecht. Wij zullen onze handen meer dan vol hebben om de afgesproken EHS te realiseren binnen de afgesproken termijn. Nog 3200 hectare inrichten is niet niks. Verder juichen wij het uiteraard toe dat er meer geld gaat naar de landbouw. Deze economisch belangrijke sector kan dat goed gebruiken. Dank daarvoor.

Een vitale landbouw kan uitstekend bijdragen aan een goede natuurinvulling, bijvoorbeeld Aquarande, klompenpaden en noem maar op.

Het college van GS reserveert geld voor de leefbaarheid en kleine kernen, of bedoelt het college hiermee de leefbaarheid in de kleine kernen? De aangenomen motie over de kleine kernen geeft duidelijk te kennen dat Provinciale Staten grote waarde hechten aan de instandhouding en de verbetering ervan. Dank dat het college dit heeft toegevoegd. Een vitale kern is immers nodig om de leefbaarheid op het aangrenzende platteland te kunnen waarborgen.

Het huidige beleid voorziet slechts in investeringen in kleine initiatieven tot ongeveer € 5000 per initiatief volgens de notitie van de Gebiedscorporatie O-Gen. Volgens ons kan het niet de bedoeling zijn dat goede initiatieven met een grotere investering niet gehonoreerd kunnen worden. Op het moment dat er grotere initiatieven in beeld komen, willen wij die positief kunnen bejegenen. Wij dienen hiervoor een motie in.

Motie M114 (SGP): investeringen kleine kernen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015 ter behandeling van statenvoorstel PS2015RGW18: Meerjarenprogramma AVP 2016-2019;

constaterende:

- *dat van de beschikbare middelen voor de uitvoering van het Meerjarenprogramma AVP 2016-2019 2% gevoteerd is voor 'leefbaarheid en kleine kernen';*
- *dat uit onder meer de communicatie van O-Gen blijkt dat alleen subsidieaanvragen tot € 5000 in aanmerking komen voor een aanvraag;*

overwegende:

- *dat het zeer wel denkbaar is dat er aanvragen komen die het maximumbedrag van € 5000 overschrijden;*
- *dat de bedoelde aanvragen wel degelijk van groot belang kunnen zijn voor het versterken van de leefbaarheid in de kleine kernen;*
- *dat het onwenselijk is dat deze aanvragen per definitie de boot missen,*

dragen het college op

te bevorderen dat dergelijke aanvragen niet per definitie worden afgewezen, maar dat binnen de kaders van het AVP gezocht wordt naar mogelijkheden om de aanvragen, mits bijdragend aan de vastgestelde doelen, te honoreren.

En gaan over orde van de dag

De VOORZITTER: De motie M114 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! 50Plus begint met de leegstand van agrarische bedrijven. Daarover hebben wij het al heel vaak gehad. Het is mooi dat het nu heel duidelijk is opgenomen in het plan van aanpak. Het college vraagt in de aanpak aan de gebiedscommissie om in te zetten op een aantal punten. Dat ondersteunt 50Plus van harte.

Wat wij nog zouden willen toevoegen: de agrarische leegstand en de oudere gebouwen die inderdaad niet meer goed voor allerlei andere doelen te gebruiken zijn, omdat zij verouderd zijn en niet goed geïsoleerd zijn et cetera. Die zouden heel goed ingezet kunnen worden voor rood-voor-rood. Dan is het vaak een kwestie van afbreken, maar vaak wil een aantal agrariërs helemaal niet meer verder; zij hebben geen opvolging of wat dan ook. 50Plus zou willen dat rood-voor-rood gepromoot wordt, zodat derden die vierkante of kubieke meters te kort komen, kunnen shoppen bij agrariërs die stoppen om de afbraak van de niet meer te gebruiken agrarische gebouwen te kunnen gebruiken. Daaraan inherent is om in sommige gevallen ruimhartiger om te gaan met de kernrandzones. Als het net tegen een kernrandzone aanligt en men wil daar stoppen en een kleiner huis bouwen, dan zouden wij dat graag meenemen in de voorstellen die hierover waarschijnlijk nog komen. 50Plus kijkt uit naar de nota waarmee het college op een gegeven moment komt.

Verder dacht ik even: 50Plus kan zich onderscheiden, want niemand heeft het in het kleine-kernenbeleid over het openbaar vervoer. Gelukkig, de SP kwam ermee. 50Plus kan zich volledig aansluiten bij wat de SP hierover heeft gemeld. Dat is bijna dezelfde tekst die ik had geschreven. Wij willen inderdaad het kleine-kernenbeleid benadrukken. Ik vind het heel fijn dat gedeputeerde mevrouw Pennarts naar mij toekwam en zei: "Mieke, wij hebben nu ook kleine-kernenbeleid in het akkoord opgenomen, hiep hiep hoera, daar ben je vast hartstikke blij mee." Natuurlijk was ik daar hartstikke blij mee, maar nu gaat het nog om de invulling. Wat gaan wij doen om de kleine kernen leefbaar te houden? Wat de SP heeft gezegd ga ik niet herhalen, maar er zijn soms gebieden waar vier of vijf kleine kernen niet meer voorzien zijn van de voorzieningen. Openbaar vervoer, structureel,

verbindt die kernen. Wat door de SP nog niet is genoemd: in die kernen zijn vaak geen middelbare scholen meer. Kinderen moeten dus naar een naburige grote plaats voor de middelbare scholen. Dat is de reden dat mensen een huis kopen in de kleine kern met de voorwaarde dat die voorziening er nog is en er een structurele bus rijdt. Dus als dat stopt, dan is dat best ingrijpend voor gezinnen die maar één auto of helemaal geen auto hebben en van openbaar vervoer afhankelijk zijn. Ik kan zo nog een hele lijst opnoemen, ook wat betreft de forensen. Nee, dat ga ik niet doen. Ik zie u al: dat gaat zij toch niet weer doen? 50Plus kan het niet vaak genoeg zeggen: denk eraan, denk eraan, denk eraan. Dan denkt u in het vervolg aan wat 50Plus heeft gezegd: daar moeten wij vooral aan denken. Dit wil ik vooral iedereen meegeven.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De druk staat er goed op: u hebt de maaltijd aangekondigd. Ik zal mijn best doen.

Voor de goede orde: dank aan de Staten voor de heldere op- en aanmerkingen bij de AVP. Het is tenslotte het grootste uitvoeringsprogramma dat wij in de provincie Utrecht draaien. Waar spreken wij over in de AVP? Wij spreken over wat wij heel graag willen als provincies en wij zeggen niet persé hoe wij dat willen. Dat is, zoals sommige Statenleden terecht al zeiden, een dun koordje en wij willen namelijk soms zo graag zeggen hoe wij het geregeld willen hebben. Nee, het AVP kent maar één filosofie. De Staten zeggen: dit zijn onze grote doelen, dit zijn onze grote middelen en u moet zorgen dat het gebeurt. De Staten geloven de gebieden niet op hun blauwe ogen, want zij gaan elk jaar vragen: wat heeft u dan precies gepresteerd, hoeveel hectares zijn er gedaan, wat is er aangekocht, wat is er bijgekomen, wat heeft u gedaan met de doelen die wij gesteld hebben? Aan het eind van zo'n proces, zijn die doelen dan ook gerealiseerd. Onze ervaring – ik meen dat ik dat hoorde vanuit de SP – is dat het inderdaad gebeurt. Wij leggen het nationaal natuurnetwerk aan, wij werken aan de verduurzaming van de landbouw, wij zien de waterkwaliteit in Utrecht verbeteren. Het landelijk gebied in Utrecht wordt er beter van door dat te doen samen met de mensen die er rechtstreeks mee te maken hebben. Dat is de enige prekerige zin. Alle overige preken: onder de maaltijd.

Ik ga over naar de fracties die vragen gesteld hebben. Ik begin met de VVD, in volgorde van spreektijd. De heer Germs: leegstand agrarisch vastgoed. Inderdaad, een belangrijk portefeuilleonderdeel. In het programma staat dat wij de gebieden eigenlijk vragen om advies: hoe denkt u dat wij daar mee moeten omgaan? Ik verwacht in de eerste helft van komend jaar daarover verder te kunnen spreken met de Staten. De heer Germs vroeg namelijk naar een termijn. De tweede opmerking ging over Vallei Boert Bewust. Een aantal fracties heeft daarover ook gesproken in de commissievergadering. Vallei Boert Bewust past heel goed binnen een aantal kopjes, zoals wij die bij Andere Landbouw hebben staan. In 2016 is Vallei Boert Bewust financieel in orde. Als het in de jaren daarna ingezet zou kunnen worden vanuit de gebieden, dan zijn daar in principe middelen voor. Dus als de gebieden het belangrijk vinden, als de mensen het belangrijk vinden om daar geld op in te zetten, dan kan dat nog steeds. Tot nu toe is dat ook het geval.

De tweede partij, D66. De heer Boerkamp sprak met name over verduurzaming en energietransitie. Het college – ik spreek altijd namens het hele college – vindt die energietransitie en de verduurzaming van de landbouw buitengewoon belangrijk. Als de heer Boerkamp zegt dat er op elk dak een zonnepaneel moet komen, dan is er geen portefeuillehouder die het daar niet mee eens is; laat dat duidelijk zijn. Het is wel zo dat wij in dit college een lichte taakverdeling hebben afgesproken op dit onderwerp. Collega Van den Berg komt samen met de Staten in het kader van de BOB op een lijst en een programma voor de energietransitie en de verduurzaming. Daarbij zullen ongetwijfeld elementen terugkomen van wat vandaag is gezegd, die in het landelijk gebied moeten landen. Wel degelijk zouden initiatieven in het landelijk gebied daaraan kunnen bijdragen. Echter, wel even in de beperking, en dat geldt ook voor andere fracties die dat hebben ingebracht: dit programma draait vooral op natuur. Of de Staten het leuk vinden of niet, wij voeren met het AVP een mede met het Rijk afgesproken ambitie op natuur uit. Die staat op één. Een aantal van die andere ambities, die vandaag in het debat een vrij zware rol hebben gekregen – denk aan recreatie, cultuurhistorie, leefbaarheid – zijn belangrijk, omdat zij die natuurambitie mede ondersteunen. Het programma draait echter in grote lijnen op de natuurambitie. Als de Staten zeggen dat er middelen binnen het AVP ingezet moeten worden voor

energietransitie of wij zouden middelen moeten inzetten om zonnepanelen op daken te krijgen, dan zou dat ten laste zijn van datgene wat wij bij natuur doen. Dat zou niet de intentie van het college zijn.

Mevrouw KOTKAMP (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Uiteraard heeft natuur prioriteit. Daarover gaat dit voorstel. Daar willen wij natuurlijk niets op afdingen. Wij zien echter wel mogelijkheden om natuur en natuurbeleid te koppelen aan de ambitie voor de energietransitie. Wij willen graag meegeven dat dit bij de uitvoering van het AVP in elk geval voortdurend als actieve kans wordt meegepakt. Dus op het moment dat er investeringen gedaan worden en als er subsidies worden gegeven, moet daarbij voortdurend met initiatiefnemers actief gekeken worden waar ruimte zit voor duurzame energie, waarbij wellicht ook nog gekeken kan worden of datgene wat er gebeurt niet juist tegen die ambitie werkt. Daar zitten natuurlijk soms wat risico's in. Daar ging ons punt vooral over in de context van dit voorstel.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan begrijpen wij elkaar goed. Bovenaan bladzijde 24 in het AVP staat expliciet iets over de energietransitie. Als mevrouw Kotkamp zegt dat de gebieden met de gebiedsprogramma's reageren op het meerjarenprogramma, dan is het volstrekt helder dat die energietransitie-ambitie belangrijk is, ook voor de manier waarop wij naar dat gebiedsprogramma kijken. Als de opmerking van mevrouw Kotkamp betekent 'houd goed in de gaten als de gebiedsprogramma's gemaakt worden, dat die de energietransitie en die duurzaamheidsambitie niet in de weg zitten of, nog meer dan dat, dat zij daaraan bijdragen,' dan past wat er staat bovenaan bladzijde 24 heel goed bij dat datgene wat wij op dat programma bedoelen.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Heel fijn om te horen dat het college in zijn geheel achter de doelstellingen van energietransitie staat. Ook gezien mijn commentaar richting de ChristenUnie: ik wil niet schuiven van natuur naar energietransitie. Ik zie echter juist de gebiedscommissies als vehikel om de energietransitie te bewerkstelligen, om daar die bijeenkomst te organiseren. Daar komt de gedeputeerde niet op terug.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De gebiedscommissies zijn voor mij altijd dé goede vehikels om dit soort dingen in gebieden te organiseren. Als wij vanuit dit huis zeggen dat wij het belangrijk vinden dat daar dingen gebeuren, waarbij mijn collega Van den Berg komt met een programma dat daarbij past en wij zouden daarmee in het gebied aan de gang gaan, dan is er geen enkele belemmering om de gebiedscommissie daarbij een goede rol te laten spelen. Zij kennen de mensen, zij kennen de problematiek. Ik heb alleen willen aangeven dat er een beperking is: in dat grote programma zit een grote opgave voor natuur. Daar moet primair hun energie op gericht zijn. Dat is waarop wij hen in eerste instantie aanspreken. Dat wil niet zeggen dat datgene wat de heer Boerkamp vraagt niet ook tot de mogelijkheden behoort. Als de heer Boerkamp zegt 'laat hen een rol spelen met draagvlak in de gebieden en actief zijn, ook voor het onderwerp energietransitie', dan heb ik daarop een positieve reactie gegeven.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Krol zegt dat natuur in het AVP primair centraal staat en dat daar een aantal andere dingen bijkomt. Onze inbreng had niet de bedoeling gelden van natuur naar recreatie te verschuiven. Wij hebben er heel nadrukkelijk voor gepleit om aan de recreatie, waarover het college in het AVP nadrukkelijk schrijft – er zijn problemen, er zijn vraagstukken die nog opgelost moeten worden – aandacht te geven. Dat hoeft niet in het kader van het AVP. Het is een motie 'aan het college', 'aan mevrouw Pennarts'. Ik ben wel benieuwd wat het college daarvan vindt.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! U dacht vast, mijnheer Van Muilekom: ik wacht even niet af tot de gedeputeerde bij de PvdA komt, maar dan doe ik vast een interruptie. Ik was nog niet bij de PvdA aangekomen. Dan had ik misschien wel iets heel positiefs over uw inbreng kunnen zeggen. Dus dan was het eigenlijk helemaal niet nodig. Maar goed, laten wij kijken hoe ver wij komen in dit kader.

Ik was nog bij D66. Op vragen over zonne-energie op de stallen, energietransitie en de discussie daarover met de gebiedscommissie, heb ik voldoende geantwoord.

Door D66 is nog een aantal opmerkingen gemaakt over de jonge boeren, duurzaam agrarische waterbeheer, de Vallei Boert Bewust en innovatie. Ik heb het met steekwoorden opgeschreven. Ook hier is D66 in lijn met de ambitie van dit college en de ambitie die ook door deze statenvergadering in dat programma wordt gelegd. Dus de gebieden gaan nu aan de gang met hun gebiedsprogramma. De opmerkingen van D66 over innovatie, jonge boeren en duurzame energie zijn goed gehoord in de betreffende gebieden.

Ik ga naar de fractie van het CDA. Er is een opmerking gemaakt over lumpsumfinanciering en over de groene contour. Over de groene contour heb ik eigenlijk al voldoende gezegd. Misschien moet ik er straks bij de SGP nog even op terugkomen. Dan geef ik dan meteen het CDA antwoord. De interpretatie van het CDA van wat ik in de commissie heb gezegd, lijkt mij correct. Ten tweede: zouden gebieden niet meer voor elkaar kunnen krijgen als zij met lumpsumfinanciering zouden kunnen beginnen? Ja, hoe eerder voor de gebieden, hoe liever. Ik vermoed niet dat wij dat in 2016 al voor elkaar krijgen. Vanaf 2017 behoort dat zeker tot de mogelijkheden en het geeft de gebieden meer vrijheid in gebondenheid, om maar een oude reformatorische term te gebruiken, omdat er wat dat betreft natuurlijk nog steeds belangrijke provinciale doelen overeind blijven die wel moeten worden gerealiseerd.

Dan nu de fractie van de PvdA, de heer Van Muilekom. Een groot deel van zijn betoog gaat over de recreatieve kant van de AVP. Dat is zijn goed recht; laat dat helder zijn. Ik ga niet over de orde van de vergadering. Wij hebben echter in de beantwoording van het college afgesproken dat de opmerkingen die over de recreatieschappen gaan en die over een 'taskforce' gaan, door collega Pennarts zullen worden beantwoord. Voor een deel zitten zij in de AVP. De restantmiddelen voor de RodS lopen inderdaad af. Het leek onbeter de punten over de toekomst van de recreatieschappen en de 'taskforce' recreatie te laten beantwoorden door collega Pennarts. Het is collegiaal bestuur, maar zij kan dat veel charmanter dan ik, is mijn ervaring.

Er is een aantal opmerkingen gemaakt over water. Wij hebben ons in het college heel goed gerealiseerd dat er een GroenLinks-motie ligt, die het college nog ter uitvoering heeft. De heer Van Muilekom heeft het zelf al verklaard in zijn toelichting op de motie. De motie van GroenLinks ging vooral uit van onze rol als aandeelhouder. De motie van de heer Van Muilekom gaat meer richting de bestuurlijke breedte van dit onderwerp: je zou gewoon met de directie van Vitens aan tafel moeten gaan zitten en zeggen: "Jongens, dit kan zo eigenlijk niet langer." Eigenlijk zitten hier alle portefeuillehouders aan tafel: voor milieu en duurzaamheid, mevrouw Pennarts, voor water, mevrouw Verbeek, voor het AVP ben ik dat. Wij zullen met een vrij stevige delegatie het gesprek met de directie van Vitens aangaan. Wij zullen nog nader bepalen hoe die delegatie eruit zal zien qua stevigheid. Wij zullen dat onderwerp nog eens goed aan de orde stellen. Dus als de motie wordt aangenomen, dan zit deze ons zeker niet in de weg. De motie helpt ons, samen met de eerder ingediende motie van GroenLinks, dat gesprek stevig te voeren. Dan heb ik één hartenkreet namens het college: het kan niet zo zijn dat je miljoenen kuubs water uit de Heuvelrug trekt met de beste kwaliteit van Nederland, waar een prachtig natuurgebied boven ligt, dat je zegt – dat gebeurt tot nu toe – dat je daar niets voor over hebt. Dat kan niet, dat is ongewenst. Dat is ook ongewenst vanuit het perspectief vanuit het college. Natuurlijk zijn er goede gesprekken met de collega-portefeuillehouder Water over investeringen in een aantal programma's. Vitens zegt dat het wel bereid is een bepaald programma, een bepaalde klus, te financieren. Dat gaat ons echter niet ver genoeg. Ik garandeer geen goede afloop, want de opvatting van Vitens op dit punt is helder, maar wij gaan dat absoluut nog een keer proberen, omdat het een belangrijk verdienmodel, met name als het gaat om het beheer van natuur, in de richting van onze natuurgebieden op de Heuvelrug zou kunnen zijn.

Dan de SP. Bestaande natuur en openbaar vervoer in kernen. Laat ik het kort zeggen. De leefbaarheid van kleine kernen en de belangrijke rol van het openbaar vervoer daarbij staat buiten kijf. Dus als de SP tegen mij zegt dat zij blij is dat er iets over kleine kernen staat, maar dat vooral de belangrijke rol van het openbaar vervoer daarbij niet vergeten moet worden, dan is dat zeker niet het geval. Collega Verbeek heeft daarover wel degelijk een aantal goede dingen in de concessies staan. Het zou heel goed kunnen dat wij met de beperkte middelen die wij hebben, best een aantal dingen zouden kunnen doen

die in de richting van openbaar vervoer zitten. Wij zeggen echter één ding: de gebieden, de kleine kernen, zijn allemaal anders. Zij hebben allemaal aparte vragen, zij hebben allemaal aparte oplossingen. Er is niet één model. De een zegt: ik wil meer doen met het dorps huis. De ander zegt: ik wil meer doen met het openbaar vervoer. Weer een ander zegt: ik heb liever dat er huizen gebouwd worden. Zo hebben zij allemaal wat. Die gebieden zullen dat zelf naar ons toe brengen en wij zullen kijken welke onderdelen te honoreren zijn binnen dit programma – een heel klein beetje geld: € 2 miljoen, dat is heel weinig – en welke onderdelen misschien buiten dit programma gehonoreerd zouden moeten worden in andere portefeuilles.

Dan GroenLinks: de landbouwvisie is leidend voor alles wat wij met de landbouw doen. Dat klopt. Wij maken hier geen nieuwe visie. Het meerjarenprogramma AVP vertaalt eigenlijk de beleidsdoelen die in de PRS, de PRV, in het natuurbeleid en in de landbouwvisie staan. Die staan nu niet ter discussie. GroenLinks zegt dat de landbouwvisie leidend is, ook als het gaat om de duurzaamheidsambitie. Soms is het misschien iets anders verwoord in dit stuk, maar onze natuuropvatting, onze landbouwopvatting en onze PRS en -verordening zijn leidend. Dat zijn onze grote beleidsdocumenten, alsmede uiteraard ook het coalitieakkoord en wat wij daarover geschreven. Misschien is het goed om dat nog maar weer een keer te zeggen, want het bleef een beetje zweven in deze statenzaal: met de € 200.000.000 die in de jaren rondgaat in het AVP, kunnen wij onze natuurambitie – dat is het Akkoord van Utrecht en de 1500 hectare natuur die wij nog te realiseren hebben – in zijn volledigheid realiseren. Daar is geen twijfel over. Dat is een belangrijke ambitie, die het grootste deel van het werk van de gebiedscommissies met zich meebrengt de komende jaren. Dat staat niet ter discussie.

Ik kom nog terug op het onderwerp natuurverbetering in relatie met de motie van de ChristenUnie.

Over duurzame energietransitie heb ik in mijn antwoord richting D66 al voldoende gezegd. Er is nog iets gezegd over 'te weinig kader voor de gebiedsprogramma's'. Dat is het dunne lijntje. In onze optiek – en dat zeggen ook de gebieden – is er veel kader. Wij hebben eigenlijk heel weinig speelruimte, zeggen zij naar ons toe. Zij moeten heel precies langs de organisatie lopen. En het gekke is, dat ik in Provinciale Staten beide opvattingen zie. Ik zie partijen die zeggen: nu, dat is allemaal wel een beetje strak, liever een beetje meer lumpsum. Er zijn ook partijen die zeggen: nu, met deze kaders is het maar de vraag of het allemaal goed komt. Laat helder zijn: onze opvatting, met de ervaringen van de afgelopen, is dat er wordt geleverd, dat er meer natuur komt, dat de landbouw verduurzaamt en dat de gebieden actief betrokken zijn. Dus het programma werkt. Ik zou het niet met GroenLinks eens zijn als zij zegt dat er te weinig kaders zijn. Er komen prima gebiedsprogramma's. Ik heb in de commissie ook al toegezegd dat Provinciale Staten die programma's krijgen. Zij krijgen deze niet om over te besluiten, want het is een uitvoeringskwestie en niet een kaderstellende taak van Provinciale Staten. Natuurlijk krijgen Provinciale Staten die programma's en de fractie van GroenLinks weet dat als zij daarover iets tegen mij zeggen, dat ik altijd heel goed luister. Dat geldt overigens voor alle statenleden.

De ChristenUnie. De heer Van Kranenburg proefde enige treurnis in de ambitie. Dat is uiteraard niet het geval. Overheidsgeld is altijd een kwestie van kiezen en er is nooit genoeg om alle ambities altijd te doen. Wat wij expliciet in het stuk hebben staan, is dat wij de ambities in het Akkoord van Utrecht kunnen realiseren. Tegelijkertijd is met name beheer van natuur, want dat zit niet in dit AVP, nog best een kwestie.

Dan de motie van de ChristenUnie. Daarin wordt gezegd dat er eigenlijk geen geld is voor natuurverbetering. Wat de heer Van Kranenburg daar volgens mij mee bedoelt – anders moet hij dat in de tweede termijn maar even toelichten – is dat er geen geld is voor bestaande natuur, want het AVP heeft geld voor nieuw: uitvoering van het Akkoord van Utrecht. Ook dat bestrijd ik eigenlijk. Van de € 136.000.000 in het AVP en die primair naar natuur gaat, gaat ook heel veel naar Natura2000, de KRW en PAS-verplichtingen (Programmatische Aanpak Stikstof), waarmee honderden hectares natuur in Utrecht concreet verbeterd worden. Ik noem maar even Oostelijke Vechtplassen, Binnenveld, Kolland, de beken in de Vallei, die op dit moment buitengewoon zijn en worden aangepakt. Dat is concrete natuurverbetering. Wij hebben al heel veel natuur: 30.000 hectare nationaal natuurnetwerk. Als wij daar nog wat meer aan zouden moeten doen, dan zou het kunnen dat wij daar de komende

jaren, als wij wat verder op streek zijn en er zouden wat middelen vrijvallen – wij zeggen zelf op bladzijde 38 dat wij eind 2017 een herijking zullen doen – wat meer middelen naar bestaande natuur moeten schuiven. Voor alle helderheid: er gaat veel geld naar natuur, er wordt veel geld gebruikt om natuur te verbeteren, want als je goed om je heen kijkt in de Bethunepolder, in Groot-Mijdrecht, in Kolland, dan zie je het gebeuren. De motie zegt dat dat niet het geval is, maar daar ben ik het eigenlijk niet mee eens. Als het een oproep is om in 2017 nog eens te bekijken of er extra middelen voor natuurverbetering beschikbaar zijn, dan zou ik dat wel kunnen steunen, maar de motie in zijn huidige vorm niet.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik citeer slechts het stuk van het college: "Met name voor kwaliteitsverbetering van bestaande natuur ontbreken nu de middelen".

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat er in 2017 herijkt wordt en dat gekeken wordt of er hier of daar nog een paar stuivers overschieten, die misschien wel en misschien niet ingezet worden voor natuurverbetering.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Voor de goede orde: er is een verschil van opinie. Wij hebben 30.000 hectare nationaal natuurnetwerk in Utrecht. Daar komt de komende jaren nog 1500 hectare bij. Daarvoor moeten wij ons drie slagen in de rondte werken om dat goed voor elkaar te krijgen. Tegelijkertijd werken wij aan de kwaliteitsverbetering van de Natura2000-gebieden, in het kader van Natura2000 en in het kader van de KRW en in het kader van de PAS. Daarmee wordt de natuur in Utrecht in grote mate verbeterd. Echter – en daar komt die zin vandaan -, daarmee hebben wij nog geen extra middelen beschikbaar om aan die bestaande natuur, die 30.000 hectare nationaal natuurnetwerk, aanvullend extra dingen te doen. Wat ik gezegd heb, is dat wij ook op het gebied van natuur, waarvoor wij behoorlijk veel geld uittrekken als Utrechtse samenleving, moeten kiezen. Daarbij hebben wij in eerste instantie gekozen voor het richting geven aan de afspraken met het Rijk en met andere provincies voor het nieuwe deel. Wij hebben daarmee nog geen extra middelen voor het bestaande deel. Als er de komende jaren daarin iets ruimte komt – dat is een lichte toezegging aan de ChristenUnie – dan zullen wij daar met een positieve bril naar kijken. Ik heb echter geen ruimte om daarvoor op dit moment al extra middelen beschikbaar te stellen. Zo staat het in het stuk.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Zo staat het niet in het stuk. Ik vraag voor natuurverbetering om reservering van middelen die mogelijk overschieten van de uitvoering van de AVP.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Die motie zou ik vanuit het college, om de reden die ik net genoemd heb, ontraden.

Ik ga naar de PvdD, die een aantal dingen over de biologische landbouw heeft gezegd. Ik vond het eigenlijk wel leuk dat mevrouw Keller door een van haar collega-Statelieden in positieve zin is tegengesproken. Die zei: wij zijn veel verder gekomen dan waar wij in 2007 waren wat betreft de verduurzaming van de landbouw. Ik dacht dat het de PvdA was die dat gezegd heeft. Dus als mevrouw Keller zegt dat de PvdD nog steeds hetzelfde zegt als in 2007, dan klopt dat, maar wij zijn wel verder gekomen, er zijn meer biologische bedrijven, er is meer begrip voor duurzaamheid, de stallen zijn schoner, er is minder emissie, er wordt meer rekening met dierenwelzijn gehouden in grotere stallen. Met andere woorden: wij zijn een flink eind verder gekomen met de verduurzaming van de landbouw. Voor de PvdD is dat niet genoeg, dat weet ik. Ik vind echter dat wij vanaf 2008 naar nu een hele stap verder zijn gekomen in de verduurzaming van onze landbouw. Dat is nog lang niet genoeg, maar ik vind dat wij in elk geval op de goede weg zijn.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Begrijp ik goed dat de gedeputeerde geen doelen wil stellen voor de biologische landbouw de komende jaren? Ik vroeg om percentages. Daar vraag ik nu niet om. Ik vraag om doelen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij stellen geen aanvullende doelen op de beleidskaders die wij hebben besproken, zoals ik net heb uitgelegd. Wij hebben natuur, wij hebben landbouw, wij hebben de PRS, enzovoort. In het AVP stellen wij geen nadere doelen aan de verduurzaming van de landbouw. Dat zou ook raar zijn in een niet-kaderstellend document; dat doen wij in het meerjarenprogramma, waarin wij feitelijk het geld verdelen. Het is volstrekt helder dat er in het kader van die andere afspraken aan duurzaamheidscriteria voldaan moet worden, zoals in de PRS voor de vergroting van de bouwblokken. In onze landbouwvisie zeggen wij heel positieve dingen over de verduurzaming van de landbouw en de biologische landbouw. Dus wij zijn daar groot voorstander van, maar wij hebben er geen specifieke meetbare doelen aan gekoppeld. De keuze om als agrariër die duurzamere richting uit te gaan, wordt op dit moment vaak gemaakt. Dat juichen wij toe en wij stimuleren dat waar dat mogelijk is. Ik was echter niet van zins daaraan op dit moment een doel te koppelen, waarvan ik niet weet of ondernemers op die manier die stappen zouden willen maken.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dit antwoord hadden wij al verwacht, maar ik wilde het voor alle zekerheid nog even horen van de gedeputeerde.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik blijf consistent. En mevrouw Keller gelukkig ook.

Mevrouw KOTKAMP (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De vraag van mevrouw Keller triggerde mij even waar het ging om de kaders die wij dan weer te vrij vinden om daarop de gebiedsprogramma's te maken. Juist als er geen concrete doelen zijn, is het ingewikkelder om een uitvoeringsprogramma, in dit geval een gebiedsprogramma, samen te stellen. Op het gebied van natuur zijn die doelen heel helder. Dat zijn aantallen, dat zijn heel harde aantallen. Juist op het gebied van recreatie, cultuur, landbouw zijn die doelen echter een stuk minder helder. Dat is een beetje onze zorg. Als daarin keuzes gemaakt worden, op basis waarvan worden die keuzes dan gemaakt door de gebiedscommissies en hebben wij daarin nog enige inzage?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Inzage hebben de Staten sowieso; dat heb ik toegezegd. Wat betreft invloed: het debat van vandaag en datgene wat de Staten mij meegeven in de discussie met de gebieden heeft natuurlijk invloed. Dat klinkt heel zacht, maar dat meen ik wel heel serieus. Dus het gesprek en de accenten die vandaag bij de behandeling van het meerjarenprogramma zijn gesteld, zijn ook voor mij elementen die ik meegeef aan de gebieden voor de manier waarop zij de gebiedsprogramma's maken. Dus uw belangrijke vragen daarover gaan door naar de gebieden. Dat is overigens logisch. Als dit het budget voor natuur is, waarin de grote criteria zitten, en dit is het budget voor de overige onderwerpen, dan zeggen wij dat wij de gebieden iets meer ruimte geven om verstandige keuzes te maken. Nogmaals, er worden nooit keuzes gemaakt die in strijd zijn met de dingen die wij belangrijk vinden. Dan zou het namelijk niet kunnen. Als zij iets aan het doen zijn dat zodanig in strijd is met het beleid dat wij hebben voor landbouw, natuur, recreatie of cultuur, dan kan dat niet plaatsvinden. Dan keuren wij het af, ook als college.

Nog één partij. De vitale landbouw, de groene contour. Ik moet één ding over de groene contour zeggen tegen de SGP: de groene contour is uitgediscussieerd in de commissievergadering. Als er initiatieven komen, dan mogen wij er een beetje tijd aan besteden. Meer was het niet en minder is het ook niet. Daarmee was voor LTO en voor een aantal partijen de discussie afgehandeld.

De tweede opmerking. Er is ooit een stuk geschreven door O-Gen over de Top-dorpenverkiezing. Daarin stond dat er € 5000 is voor elk initiatief. Dat is een beetje gaan rondzwerven, ook naar aanleiding van de motie van de SGP, dat er voor leefbaarheid alleen maar budget van € 5000 zou zijn. In de stukken heeft men kunnen zien dat er voor leefbaarheid en kleine kernen een budget van € 2.000.000 is. Dit stuk staat vandaag ter discussie en daar nemen wij een besluit over. Dus als wij een besluit nemen op dit stuk, dan is er € 2.000.000 voor kleine kernen. Dan is het niet zo dat alleen initiatieven van € 5000 te honoreren zouden zijn., ondanks wat daarover in het document van O-Gen geschreven is.

Door 50-Plus zijn alleen opmerkingen gemaakt over het openbaar vervoer, maar die zijn buiten de orde van dit agendapunt.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil reageren op de laatste opmerking van de heer Krol. Het is natuurlijk te gek als hij zegt dat openbaar vervoer buiten de orde van dit agendapunt is. Er staat immers in het AVP wat het voornemen is van het college en hoe het college denkt over openbaar vervoer en kleine kernenbeleid. De gedeputeerde heeft de vragen van de SP volledig beantwoord. Ik had eigenlijk verwacht dat hij zou zeggen: het antwoord aan 50Plus is hetzelfde als het antwoord dat ik gaf aan de SP. Dan had ik er genoeg mee genomen, maar met deze laatste afsluitende zin neem ik geen genoegen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Hoek begon ook over de kernrandzones en over rood-voor-groen en alles wat met de ruimtelijke ordening te maken heeft. Dat laat ik graag over aan collega Van den Berg. Dat zit in de herijking van de PRS en PRV. Dat hoort hier ook niet thuis. Als mevrouw Hoek de opmerkingen die ik heb gemaakt in de richting van de SP ook in haar richting gemaakt zou willen zien, dan heb ik dat hierbij gedaan.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zou naar aanleiding van de laatste opmerking aan mij kunnen zeggen dat hij het zo niet heeft bedoeld. Dat vind ik gewoon niet kunnen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De voorzitter gaat over de orde van de vergadering. Ik heb op geen enkele andere wijze geantwoord dan ik gedaan heb zonder mevrouw Hoek tekort te willen doen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Waarom zegt de gedeputeerde dan tegen 50Plus – en hij heeft het heel duidelijk gezegd; wij kunnen de band terugluisteren – dat openbaar vervoer niet onder dit agendapunt valt. Waarom zegt hij dat dan?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zei: uw opmerkingen zijn buiten de orde.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ja, over openbaar vervoer.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt. Dat heb ik gezegd.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Maar dat klopt toch niet?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat klopt wel.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat vind ik niet.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat kan.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Wij zullen de band terugluisteren.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan heb ik nog steeds hetzelfde gezegd.

De VOORZITTER: Dit is weinig vruchtbaar. Eerst is het woord aan mevrouw Pennarts.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal even een duit in het zakje doen over recreatie. Een kleine duit, want het is maar een klein deel van het AVP-budget, zoals de Staten hebben kunnen zien. Het is echter wel een belangrijk deel. Ik zeg altijd maar: het recreatiestuk is een beetje de smeerolie van de AVP. Gebiedscommissies houden zich graag bezig met de recreatievraagstukken, en terecht. Ik reageer daarom eerst op de motie van de PvdA, die het heeft over een 'taskforce' recreatie en ook nog een aantal zaken noemt. De PvdA deed ook een oproep voor een bijeenkomst over leefbaarheid in de regio. Zoals ook D66 refereerde, zijn er zeer recent al bijeenkomsten geweest met als thema De aantrekkelijke regio, die een bundeling aangeven van een

aantal activiteiten rondom recreatie. In de motie over de 'taskforce' recreatie noemt de PvdA een aantal aspecten uit het recreatiedossier, die voor een deel binnen het AVP vallen en voor een deel daarbuiten. Genoemd werden de routes en de paden en de behoefte aan een routebureau om het voor de hele provincie op één niveau te regelen: het beheer, maar ook de aanleg of het aanduiden van nieuwe routes, het communiceren daarover, kortom het bundelen van al die activiteiten die nu op heel veel punten in de provincie plaatsvinden door meerdere organisaties. De PvdA noemt ook de RodS, Recreatie om de Stad. Na 2018 wordt dat programma beëindigd. Er zit nog wel een flink budget van ettelijke miljoenen in het AVP-programma, dus er wordt nog voortgezet op RodS. Zoals de PvdA heeft kunnen lezen, is er tot 2019 nog € 1.000.000 extra beschikbaar binnen het AVP om een aantal projecten voor Recreatie om de Stad vorm te geven. Daarnaast wordt het Nationaal Park genoemd als een soort bundeling van de grote recreatieambitie in dat deel van de provincie Utrecht. Daar wordt ook op ingezet. Dat wordt echter ook gezien als wellicht een vervolgstap op die ontwikkeling van de recreatieschappen. Dat werd ook aangestipt. De ontwikkelingen zijn velerlei. Er is een recreatieschap in opheffing, het schap Utrechtse Heuvelrug, Vallei, Kromme Rijn. Er is een schap waar Amsterdam uittreedt; Vinkeveense Plassen. Gekeken moet worden wat de toekomst is. Wij hebben echter ook de Stichtse Groenlanden, waarin samengewerkt wordt en waar men helemaal niet denkt aan opheffing. Ik ben momenteel bezig met een 'rondje langs de velden' door alle gemeenten te vragen hoe zij de bovenlokale opgave zien van recreatie. Dat gaat niet om het terugdraaien van dingen, maar om te kijken hoe wij met elkaar verder moeten. Ik zie de motie ook wel als een steun in de rug. De PvdA vraagt die ontwikkelingen en die discussies te bundelen en tot een integrale toekomstvisie te komen. De PvdA vraagt voorts in het najaar 2016 daarover een werkconferentie te organiseren. Die werkconferentie komt er in het voorjaar 2016. Dus over deze motie kan ik eigenlijk zeggen dat ik die zie als een steun in de rug. Ik wil niet zeggen dat de motie overbodig is; de motie heeft beslist een functie. Ik zou willen zeggen: houd de motie aan en verander de tijd van de werkconferentie van najaar 2016 naar voorjaar 2016. Ik kan dat eerder leveren dan in deze motie opgeroepen wordt.

De motie van de ChristenUnie heeft betrekking op de Oude Hollandse Waterlinie. Het onderwerp is ons niet onbekend en meerdere malen door de ChristenUnie aangereikt. De ChristenUnie verzoekt om in het kader van de nieuwe agenda een soort project integrale gebiedsontwikkeling toe te voegen met betrekking tot de Oude Hollandse Waterlinie. Dat deel van het verzoek wil ik ontraden, omdat de Oude Hollandse Waterlinie een heel ander soort linie is, ook qua uitvoering en in steek, dan de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Grebbelinie, die grote landschappelijke impact hebben en waarin meerdere zaken beschermd moeten worden. Bij de Oude Hollandse Waterlinie gaat het met name om de vestingsteden. Dat deel van de waterlinie is vastgelegd in de PRS.

Het tweede deel wat in de motie wordt gevraagd is de gebiedscommissie Utrecht-West de ruimte te geven om kansrijke projecten voor de Oude Hollandse Waterlinie te honoreren. Dat kan binnen de huidige kaders van de AVP, want het recreatief hoofdnetwerk biedt mogelijkheden om met betrekking tot bijvoorbeeld fietsen en wandelen, dus de knooppunten, stil te staan bij projecten rondom de Oude Hollandse Waterlinie. Zo is er vrij recent een fietsroute langs Linschoten gepland. Dat kan benoemd worden als een project van de Oude Hollandse Waterlinie.

Dan kom ik toch op het woord meekoppelen. Dat werd door de heer Van Kranenburg een beetje in negatieve zin genoemd, maar ik zeg dat er binnen het AVP genoeg projecten zijn die de gebiedscommissies kunnen aanvatten en waarin ook de Oude Hollandse Waterlinie een plek kan krijgen. Sterker nog, in Utrecht-West is de Oude Hollandse Waterlinie een soort bindend thema. Je merkt dat als gemeenten met ons in gesprek raken, die Oude Hollandse Waterlinie genoemd wordt en daar willen wij recht aan doen, niet alleen binnen het AVP – die mogelijkheid wordt geboden – maar ook binnen de cultuurportefeuille. De pacts die wij sluiten met de gemeenten, gaan tegenwoordig ook vaak over de Oude Hollandse Waterlinie. Zo komen wij met Oudewater in gesprek over de Oude Hollandse Waterlinie. Wij hebben bijvoorbeeld een onderzoek mede mogelijk gemaakt dat de cultuurhistorische waarde van de Oude Hollandse Waterlinie in beeld brengt. Kortom, aanvullend op die vraag rondom de AVP is er ook binnen het cultuurpact en de cultuurportefeuille meer aandacht en energie op het zichtbaar en beleefbaar maken van de Oude Hollandse Waterlinie. Ik hoop, mijnheer Van Kranenburg, dat ik u daarmee voldoende tegemoet kom.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp dat het college het eerste deel van het verzoek ontraadt. Ons probleem is dat wij geluiden uit het gebied krijgen dat men het zo ontzettend lastig vindt om dingen op te pakken, omdat alles te veel in kadertjes zit binnen de AVP. Daarom durft men dingen niet op te pakken en te realiseren. Daar gaat eigenlijk het tweede deel van het verzoek over: ruimte geven aan de gebiedscommissie. Deelt de gedeputeerde die visie?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat deel van de visie deel ik wel. Het gaat mij hierom. De Oude Hollandse Waterlinie is gewoon niet hetzelfde als de Grebbelinie en de Nieuwe Hollandse Waterlinie, omdat er minder elementen in het landschap zijn die beschermd moeten worden. Het is een ander soort linie, met ook een heel heldhaftig verhaal, misschien zelfs nog wel heldhaftiger dan het verhaal van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het is meer op het niveau van de gemeenten, de steden, de vestingstadjes die onderdeel zijn van de Oude Hollandse Waterlinie. Dus zo'n groot gebiedsprogramma komt er niet binnen de AVP. De inhoud is er niet naar en de middelen zijn er niet naar. Binnen overige projecten, dan heb ik het over de routes en de netwerken, kan er wel degelijk aandacht besteed worden aan de Oude Hollandse Waterlinie. Dus het tweede deel van de motie wordt in feite gehonoreerd. Ik voeg eraan toe dat in de cultuurportefeuille, met name voor de invulling van de cultuurpacten, er extra ruimte is om aan die Oude Hollandse Waterlinie, op verzoek van de gemeenten, meer aandacht te geven. Het is dus ook vanaf de kant van de gemeenten in Utrecht-West een kwestie van een beetje creatief zijn en gewoon de handen ineen slaan en meefinancieren om de zichtbaarheid en de beleefbaarheid van die Oude Hollandse Waterlinie meer gerichte aandacht te geven.

De VOORZITTER: Tot zover de beantwoording in de eerste termijn. Ik schors de vergadering voor het gebruiken van de maaltijd. Ik zal de vergadering om kwart over zeven heropenen. Ik wens u smakelijk eten.

Schorsing van 18.10 uur tot 19.13 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Wij gaan over naar de tweede ronde van de kant van de Staten, mocht daaraan behoefte zijn.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag aan Gedeputeerde Staten. Hoe krijgen wij een terugkoppeling vanuit de gebiedscommissies over hoe zij deze opdracht opvatten, op alle facetten die erin zitten, dus niet alleen wat betreft natuur?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! In aansluiting op wat de heer Boerkamp zei: wij hebben een motie ingediend over de 'gebiedscommissies ruimte geven en verantwoording afleggen'. Dan gaat het juist ook over die aspecten: energietransitie, verdroging of behoud van landschapselementen. Die meekoppelkansen zouden wij wel in beeld willen krijgen. Onze vraag is daarom of wij een reactie kunnen krijgen op onze motie. In het begin van mijn betoog heb ik een oproep gedaan, van: wij willen zo veel, wij willen wel meer geld hebben, hoe komen wij aan meer geld? De vraag is wat er met die oproep gedaan wordt. In de culturele sector bijvoorbeeld zijn er allerlei ideeën over hoe men, bijvoorbeeld met het bedrijfsleven of op welke manier ook, meer geld krijgt. Er zijn ook heel inspirerende voorbeelden over nieuwe verdienmodellen van de Stichting Nederland Boven Water. Ons idee is: laten wij ons daar een keer in vastbijten, samen met de instellingen, om te kijken of wij daar wat mee kunnen. Wij zijn benieuwd of het college daar iets mee wil doen. Dan hoeven wij de motie die wij achter de hand hebben niet in te dienen.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dank aan het college voor de beantwoording.

Ik geef hierbij aan dat ik motie M112 over de Oude Hollandse Waterlinie wens in te trekken, omdat daarover bij nader inzien toch te weinig duidelijkheid te geven valt op dit moment. Wellicht dat wij daarop in een later stadium bij de uitvoeringsplannen nog terugkomen.

Ook motie M113 trekken wij in, onder gelijktijdig indienen van een aangepaste tekst van dezelfde motie. Ik hoop dat die motie op draagvlak kan rekenen in de Staten.

De VOORZITTER: De moties M112 en M113 zijn ingetrokken en maken geen deel meer uit van de beraadslaging. M113 wordt nu M116.

Motie M116 (ChristenUnie): meevallers AVP reserveren voor natuurverbetering

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015, behandelende de Agenda Vitaal Platteland 2016-2019 (AVP);

constaterende:

dat het AVP geen middelen ter beschikking stelt voor bestaande natuur;

overwegende:

- *dat natuurverbetering een activiteit is die thuishoort in de AVP;*
- *dat er op dit moment ook nog geen concrete lijst van natuurverbeteringsdoelen beschikbaar is;*

dragen het college op:

uiterlijk bij de aangekondigde herijking van het AVP in 2017 aan Provinciale Staten ter besluitvorming een lijst van investeringen in bestaande natuur voor te leggen welke kunnen worden gefinancierd uit de meevallers.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M116 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De coalitie wil zelf biologische landbouw stimuleren en Provinciale Staten moeten aan de hand van de gestelde doelen kunnen controleren of dit gebeurt. Daarom dient de PvdD een motie in met het verzoek aan het college om in het meerjarenprogramma doelen te formuleren voor het stimuleren van de biologische landbouw en van de middelen die in het meerjarenprogramma AVP ter beschikking komen voor de landbouw, een gedeelte te bestemmen voor het stimuleren van de biologische landbouw.

Motie M117 (PvdD): biologische landbouw

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015 ter bespreking van het Meerjarenprogramma Agenda Vitaal Platteland 2016-2019 (AVP);

constaterende:

- *dat biologische landbouw bijdraagt aan provinciale doelen op het gebied van milieu, water en natuur;*
- *dat Provinciale Staten hun controlerende rol moeten kunnen uitvoeren, en daarom concrete en controleerbare doelen dienen te worden geformuleerd;*

verzoeken het college van GS om:

- *in het Meerjarenprogramma AVP 2016-2019 doelen te formuleren wat betreft het stimuleren van de biologische landbouw;*
- *van de middelen die in het Meerjarenprogramma AVP ter beschikking komen van de landbouw, een gedeelte te bestemmen voor het stimuleren van de biologische landbouw.*

En gaan over tot de orde van de dag,

De VOORZITTER: De motie M117 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een motie ingediend over investeringen in kleine kernen. Wij hebben na overleg met deze en gene besloten deze motie in te trekken. U krijgt daarvoor van mij een nieuwe motie. De motie ligt nog op de printer, maar komt eraan.

De VOORZITTER: Motie M114 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging. De nieuwe motie die daarvoor in de plaats komt, is motie M118.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Een punt van orde. Het is in dit huis een goede gewoonte om daarover met je mede-indieners even te overleggen. Ik zeg het maar even.

De VOORZITTER: Ja, je dient samen wat in. Misschien kan dat alsnog.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Meijer heeft helemaal gelijk, maar er zat wat tijdsdruk op. Ik had gehoopt dat hij op tijd, qua tekst, Ik had hem de motie willen overhandigen. Helaas.

Motie M118 (SGP): investeringen kleine kernen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015 ter behandeling van het statenvoorstel PS2015RGW18: Meerjarenprogramma AVP 2016-2019;

constaterende:

dat van de beschikbare middelen voor de uitvoering van het Meerjarenprogramma AVP 2016-2019 2% gevoteerd is voor 'leefbaarheid en kleine kernen';

overwegende:

- *dat het zeer wel denkbaar is dat er aanvragen komen die het maximumbedrag van € 5000 overschrijden;*
- *dat de bedoelde aanvragen wel degelijk van groot belang kunnen zijn voor het versterken van de leefbaarheid in de kleine kernen;*
- *dat het onwenselijk is dat deze aanvragen eventueel de boot missen;*

spreken uit:

dat dergelijke aanvragen niet per definitie worden afgewezen, maar dat gezocht wordt naar mogelijkheden om de aanvragen, mits bijdragend aan de vastgestelde doelen, te honoreren.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M118 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Het is 50Plus uiteraard bekend dat openbaar vervoer onder Mobiliteit valt, maar zij is er zeer van gecharmeerd dat het ook opgenomen is in de AVP, in het bijzonder voor de leefbaarheid in de kleine kernen. Wij veronderstellen dat de gedeputeerde het hiermee eens is.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Een paar punten zijn in de tweede termijn aan de orde geweest. D66 vroeg hoe wij zien wat er gebeurd is met datgene wat vandaag door de Staten is ingebracht. Ik heb in de eerste termijn aangegeven dat het meerjarenprogramma, zoals wij dat vanavond hopelijk vaststellen, en de opmerkingen die daarop aanvullend zijn gemaakt, natuurlijk input zijn voor de gebieden om de gebiedsprogramma's te maken. Die gebiedsprogramma's krijgen de Staten

te zien. Dat hebben wij met elkaar afgesproken. Ik ga er echt vanuit dat de accenten die in Provinciale Staten op een aantal terreinen gezet zijn in die gebiedsprogramma's terugkeren. Nogmaals, het is aan de Staten om te beoordelen of er echt wat mee gebeurt. Wij hebben een keer per jaar bij de begrotingsbehandeling de gelegenheid daarover nog nader te spreken, mocht dat niet het geval zijn. Nogmaals, ik weet hoe de gebieden werken en ik ken de opmerkingen die vandaag zijn gemaakt. Ik heb daarvan goede verwachtingen.

De PvdA. Ik moet even goed nadenken. Heeft de heer Van Muilekom de motie M110 'Gebiedscommissies - ruimte & verantwoording' inderdaad ingediend? Ja. Dan heb ik het toch goed begrepen. Aan de ene kant hebben wij scherpe doelen: dit moet er gebeuren in het kader van de AVP. Daarop zullen wij scherp toezien. Door de heer Boerkamp en ook door mevrouw Boelhauer is daarover een vraag gesteld. Aan de andere kant moeten de gebiedscommissies een beetje ruimte en een beetje vrijheid hebben om voor elkaar te krijgen wat zij voor elkaar krijgen. Met lumpsumfinanciering, wat ons betreft in 2017, komt daarvoor nog meer ruimte. In mijn optiek is de motie die de heer Van Muilekom hierover heeft ingediend overbodig. Wij hebben scherpe kaders en er is behoorlijke vrijheid in de manier waarop die doelen bereikt moeten worden; dat noem ik dan maar even het 'wat'. Het is een positief geformuleerde motie, maar voegt echter niet veel toe aan de kaders die wij aan de ene kant hebben afgesproken en aan de andere kant de vrijheid die nodig is om die kaders te kunnen uitvoeren.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat 'wat' is prima, maar het gaat erom dat zij het doen. Op een aantal thema's hebben wij wel vaker wat gezegd, maar dan zien wij er niets van terug. Het gaat er uiteindelijk om dat zij het laten zien in de jaarrapportages of in de monitoring, zodat wij zien dat er wat mee gebeurt, in alle vrijheid die zij hebben.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het college van GS zit een beetje op zijn handen in de AVP: wij moeten een aantal grote doelen hebben, maar wij moeten niet tot in detail zeggen wat wij willen. Dat geldt natuurlijk ook voor Provinciale Staten. Dus niet alles wat wij zeggen in dit huis kan gehonoreerd worden. Dan bijten wij namelijk in de staart van een aantal van de grote doelen die wij ook hier in deze zaal afgesproken hebben in het kaderdocument AVP, in de PRS, in het natuurbeleid et cetera; alle dingen die ik net genoemd heb. In dat opzicht informeren wij met elkaar regelmatig, een keer per jaar, over wat wij doen en wat ermee gebeurt. Ik heb eigenlijk de heer Boerkamp al toegezegd dat wij dat sowieso doen; wij vertellen elk jaar wat er gebeurd is, hoeveel meters wij hebben gemaakt, hoeveel geld er uitgegeven is. Dat doen wij een keer per jaar. Dat is voldoende. De motie vraagt niet meer dan wat wij met elkaar op dat punt al doen.

De ChristenUnie: de motie die nu is genummerd als M116. Ik lees even voor, voor degenen die de motie nog niet hebben: "uiterlijk bij de aangekondigde herijking van het AVP in 2017 aan Provinciale Staten ter besluitvorming een lijst van investeringen in bestaande natuur voor te leggen welke kunnen worden gefinancierd uit de meevallers". Dat is het dictum van de motie. Ik laat uiteraard het oordeel over aan de Staten. Dat is echter in lijn met datgene wat ik in de eerste termijn heb gezegd. Wij hebben inderdaad onvoldoende middelen voor bestaande natuur. De motie zegt dat als er middelen over zijn en als wij die herijking hebben in 2017, dan zou dat misschien kunnen passen. Ik heb geen bezwaar tegen deze motie. Het is een heel vriendelijke formulering. De motie is in lijn met datgene wat wij willen en wat wij doen. Over deze motie M116 zou ik wel een positief advies kunnen geven.

De PvdD-motie over de biologische landbouw. Ik heb de motie nog niet gekregen, dus het is moeilijk daar een inhoudelijk antwoord op te geven, anders dan in algemene zin. Dan hoop ik dat ik de PvdD niet tekort doe. De kaders die wij stellen hoe wij vinden dat de landbouw in Utrecht moet functioneren hebben wij natuurlijk met een aantal documenten, zoals de PRS, de Landbouwvisie, de Natuurvisie, afgesproken. Eigenlijk leent het meerjarenprogramma AVP zich niet voor het doen van aanvullende kaderstellende opmerkingen van Provinciale Staten. Dat is namelijk wat er eigenlijk gevraagd wordt. Ik heb de motie inmiddels ontvangen. Daarin staat: "... doelen te formuleren wat betreft het stimuleren van de biologische landbouw en van middelen die in het Meerjarenprogramma AVP ter beschikking komen van de landbouw, een gedeelte te bestemmen voor het stimuleren van de biologische landbouw". Misschien is er een misverstand. Er gaat feitelijk in het meerjarenprogramma

AVP niet zomaar geld naar de landbouw, zo van: je bent een boerenbedrijf, je hebt geld nodig en dan doe je 'dingeldangel' en dan komt er geld binnen vanuit de AVP. Middelen die bij landbouw gelabeld staan in het meerjarenprogramma AVP zijn vooral middelen die gebruikt worden in, laat ik het zo zeggen: de grote vrijwillige kavelruilprocessen. Ik heb dat afgelopen week gedaan in Zegveld en doe dat aanstaande woensdagavond in Groot Wilnis; daar doen wij grote, vrijwillige kavelruiltrajecten met boeren, maar ook met provinciegrond, met waterschapsgrond, vooral met als doel natuurmeters te maken. Daarbij worden echter ook verbeteringen voor de landbouw gerealiseerd. Een deel van de kosten die daar gemaakt worden, komt vanuit het budget dat met landbouw te maken heeft. Als nu gezegd wordt dat wij middelen die voor landbouw bedoeld zijn – die dus vooral in die kavelruiltrajecten gaan zitten – gebruiken voor biologische landbouw, dan maken wij die processen eigenlijk ingewikkelder. Het is een heel sympathieke motie, waarin gezegd wordt dat wij eigenlijk meer aan biologische landbouw moeten doen. Dat vind ik ook. Dus dat zijn wij met elkaar eens. Als echter gezegd wordt dat het middelen zijn die voor landbouw gebruikt moeten worden – vooral voor die grote kavelruilen, waarin ook middelen zitten voor natuur –, zou je het scherp geformuleerd kunnen zeggen dat middelen die nu gebruikt worden om onze provinciale natuurdoelen te realiseren, minder worden, omdat wij van de biologische landbouw een soort stimuleringsprogramma zouden moeten maken. Dat is echt onverstandig als je ziet wat wij te doen hebben op dat dossier. Om die reden, en niet omdat ik de motie niet sympathiek vind, zou ik de motie moeten ontraden.

Dan ga ik naar de SGP: 'motie M118 nieuw' over de kleine kernen. Ik lees het dictum, dat gaat over die € 5000 voor leefbaarheidsinitiatieven, even voor: "dat dergelijke aanvragen niet per definitie worden afgewezen, maar dat gezocht wordt naar mogelijkheden om de aanvragen, mits bijdragend aan de vastgestelde doelen, te honoreren". Dat lijkt mij een verstandiger formulering dan de formulering in de motie die in eerste instantie is ingediend. Nogmaals, omdat er geen limiet zit van € 5000 op leefbaarheidsprojecten in de kleine kernen en ook niet binnen de AVP, is deze motie – ik laat het oordeel uiteraard over aan de Staten – niet in strijd met datgene wat wij in het AVP met elkaar bedoelen. Dus daar zou ik wel met een positieve blik naar kunnen kijken.

Dan als laatste 50Plus. Ik moet wat rechtzetten. Ik was een beetje kribbig naar mevrouw Hoek toe. Dat heb ik uiteraard tijdens het diner in persoonlijke zin al rechtgezet. Dat hoor ik echter ook te doen in de plenaire sessie. Het was onterecht. Mevrouw Hoek, dat zeg ik dan ook rechtstreeks tegen in deze plenaire sessie: mijn kribbigheid in uw richting was nergens voor nodig. Dat heb ik dan hierbij rechtgezet.

Ik ga 50Plus nu alsnog omstandig antwoord geven op datgene waar zij naar heeft gevraagd. Mevrouw Hoek, u heeft gelijk dat de opmerkingen die in het AVP genoemd staan over de leefbaarheid van kleine kernen, inderdaad over de volle breedte van het leefbaarheidsvraagstuk gaan. Ik probeerde in de eerste termijn al aan te geven dat de problematiek van de leefbaarheid in de kleine kernen heel divers is. Soms gaat het over verenigingen die 'door de hoeven zakken', soms gaat het over slechte bereikbaarheid, soms gaat het over aantallen woningen die te weinig of te veel zijn. Het gaat over van alles. Dus in het AVP staat expliciet dat wij de gebieden vragen daarvoor te komen met goede oplossingen. Dan zullen er ongetwijfeld gebieden zijn, die zeggen: bij ons is alles wat u opschrijft eigenlijk onbelangrijk, maar de bus is het belangrijkste. Dan kan ik dat vanuit de € 2.000.000 die er is voor leefbaarheid in heel Utrecht voor vier jaar, natuurlijk niet helemaal oplossen; misschien een beetje. Wij zullen dan echter toch over de concessie – en dus met collega Verbeek – het gesprek moeten voeren en kijken wat er zit in die concessie aan mogelijkheden voor vrijwilligersinitiatieven et cetera? Dan is er vast een aantal dingen te bedenken dat binnen die concessie of binnen haar beleidsterrein op dat punt zou kunnen helpen. Of niet. In elk geval hebben wij dan op dat onderwerp daarover de goede gesprekken. Binnen het AVP wordt het wel geadresseerd en zijn er wel beperkte middelen voor, maar niet in de volle breedte om dat geheel mogelijk te maken.

Met excuus voor het wat breedsprakige antwoord. Maar, zoals ik al heb aangegeven: ik had nog iets recht te zetten.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een vraag. Ik had een oproep gedaan: hoe krijgen wij meer geld voor natuur, voor recreatie? Er zijn dikke rapporten verschenen over

verdienmodellen en zo en over wat wij er politiek aan zouden kunnen doen. Zouden wij daar een keer in een bijeenkomst met een aantal mensen die daarover goede ideeën hebben naar kunnen kijken?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Voor de goede orde: volgens mij was dat een vraag die de heer Van Muilekom stelde aan collega Pennarts.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Natuur en recreatie.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, ik schuif het niet weg; dit is een collegiaal bestuur. Wij doen dit soort dingen met elkaar. Volgens mij heeft mevrouw Pennarts antwoord gegeven. Het advies van de heer Van Muilekom was om een keer een grote oploop te organiseren, waarbij wordt gekeken naar verdienmodellen voor recreatie en, wat mij betreft, ook voor natuur. Ik heb mevrouw Pennarts in haar eerste termijn horen zeggen dat zij dat in het voorjaar zou doen. Zij knikt: dat is nog steeds het correcte antwoord. Dat is dus nog steeds het antwoord van het college. Dat is in lijn met wat de heer Van Muilekom vraagt.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Pennarts heeft een heel goed antwoord gegeven op het gebied van recreatie. Mij was het echter ook te doen om natuur. De Stichting Nederland Boven Water heeft een fantastisch rapport opgeleverd. Wat doen wij er nu echter mee?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik had wat lichte kriebels over 'wij moeten proberen meer en meer geld bij elkaar te krijgen'. Het probleem in de realisatie van het natuurbeleid is, en dat klinkt een beetje gek uit mijn mond, niet per definitie geld. Ik heb het al eerder gezegd: waar wij op beheer echt een probleem hebben – wij hebben daarover al een discussie gehad bij de motie van de ChristenUnie - is er voor de realisatie van het Akkoord van Utrecht grosso modo voldoende geld. Je ziet dat er allerlei belemmeringen in de realisatie van natuur zitten, vooral op het gebied van grondverwerving en de moeite die het kost om mensen zonder dwang te laten meewerken aan realisatie van natuur. Dat zijn soms veel grotere belemmeringen dan de financiële belemmeringen. Ik heb er geen enkel bezwaar tegen met elkaar een mooie oploop te organiseren om over verdienmodellen in relatie tot natuur en recreatie te spreken; dat is prima. De grote rem in het Utrechtse op de realisatie van natuur is niet in eerste instantie het geld. Dat is de kanttkening die ik daarbij zou willen maken. Als de heer Van Muilekom echter vraagt of het niet eens tijd wordt om een leuke oploop te organiseren, dan zijn er best een paar leuke sprekers te bedenken om over dit onderwerp van gedachten te wisselen. De heer Van Muilekom noemde Nederland Boven Water, maar vroeger had je Ton Baden: het geld groeit op de Heuvelrug. Dat kent de heer Van Muilekom natuurlijk ook. Pas is nog uitgekomen "Verdiene met natuur" van Kamphorst, volgens mij. Als de heer Van Muilekom zegt dat hij daar wat mee wil doen: overleg met de griffie, overleg met het college. Wij zijn daartoe altijd bereid. Laat dat duidelijk zijn.

De VOORZITTER: Daarmee hebben wij het debat over dit onderwerp afgerond. Alle ingediende moties komen straks terug bij de stemverklaringen en de stemmingen.

Initiatiefvoorstel van het CDA: glasvezel kleine kernen en buitengebieden.

De VOORZITTER: Ik vraag de heer Boswijk plaats te nemen achter de collegetafel.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik sta hier in het besef, hoewel het uiteraard een heel goed initiatief is, dat de diepgang en de inhoud er niet was gekomen zonder input van alle partijen in deze zaal. En niet alleen in deze zaal, maar ook buiten deze zaal: wethouders, inwoners en marktpartijen.

Er is geen betere manier om de titel van ons coalitieakkoord "In Verbinding!" letterlijker te nemen. In verbinding met onze inwoners, maar ook in verbinding tussen oppositie en coalitie. Het is ook wel logisch dat iedereen zich in dit voorstel kan vinden. Voor iedereen in de provincie is snel internet een randvoorwaarde. Wij zijn namelijk allemaal van mening dat snel internet anno 2015 een nutsvoorziening is. Voor iedereen is internet belangrijk.

- SP, 50Plus, PvdA: jullie zijn partijen die de zorg een warm hart toedragen. Internet en innovatie in de thuiszorg is niet meer los van elkaar te denken.
- VVD: internet en innovatie en economische ontwikkeling is niet van elkaar los te denken. Voor jullie is het ook belangrijk.
- PVV: zet zich altijd in voor veiligheid. Het kan natuurlijk niet zo zijn dat het momenteel door traag internet niet mogelijk is dat alle beveiligingssystemen overal gebruik kunnen worden.
- GroenLinks en de PvdD: hoe mooi zou het zijn als wij in de toekomst de water- en luchtkwaliteit realtime kunnen meten? Dat gaat alleen niet zonder internet.
- D66: vrij recent is er een onderzoeksrapport gekomen, waaruit blijkt dat veel basisscholen in het buitengebied niet over snel internet beschikken. Dat gaat jullie als onderwijspartij natuurlijk aan het hart.
- Dan ten slotte mijn geloofsbroeders: ChristenUnie en SGP: hoe mooi zou het zijn als wij op zondag niet alleen de preek kunnen luisteren, maar ook HD live kunnen streamen?

En laten al deze punten nu stuk voor stuk belangrijk zijn voor het CDA.

Met het initiatief wil het CDA opdracht geven aan Gedeputeerde Staten de huidige vlekken in de gehele provincie te inventariseren en met een voorstel te komen over welke mogelijkheden er zijn om aanleg van breedbandverbindingen mogelijk te maken in heel de provincie en waar mogelijk aan te haken in lopende initiatieven. Nieuwe technieken en verschillende manieren van financiering moeten hierin meegenomen worden. Ik reken daarom op uw steun.

De VOORZITTER: U heeft een vraag aan de heer Boswijk, voorafgaand aan de beantwoording?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een aantal vragen. Dan hoef ik verder geen spreektijd te hebben. Ik veeg die vragen even op een hoop en stel die aan de heer Boswijk, met uw welnemen.

De VOORZITTER: De bedoeling is dat u straks alle vragen aan de heer Boswijk stelt. Vandaar dat hij nu hier zit. Ik wil de volgorde graag aanhouden.

De heer GERMS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Complimenten voor collega Boswijk. Je zult hier maar staan met je initiatiefvoorstel. Jij bent de eerste in deze statenperiode, collega. Complimenten, want het is veel uitzoeken, zoals je zelf hebt gezegd: met alle partijen, met iedereen op één lijn te krijgen van alle partijen en iedereen. Volgens mij ben je daar goed in geslaagd. Je hebt een stukje verbreding gezocht van je voorstel, niet alleen met glasvezel

De VOORZITTER: Zou u via de voorzitter willen spreken?

De heer GERMS (VVD): Natuurlijk, voorzitter. Ik had u eerst wel genoemd, hoor. Het is fijn dat in dit initiatiefvoorstel een verbreding is gezocht en dat het besluit is verbreed buiten alleen internetkabel: dat is de toevoeging – daarover heb ik even met de heer Boswijk van gedachten gewisseld – om het breder te trekken dan glasvezel door ook andere communicatiemiddelen te pakken. Het laatste perceel is heel moeilijk te bereiken met alleen glasvezel als je met een landbouwbedrijf of een particuliere woning ver van de openbare weg zit. Dan zijn er soms veel handiger methodes om ook daar een stuk upgrading te doen in internet en in beschikbaarheid van moderne communicatiemiddelen. Dus alle lof. Wat betreft de VVD kan dit voorstel worden aangenomen.

Mevrouw DEKKER (D66): Mijnheer de Voorzitter! De complimenten zijn al uitgewisseld naar mijnheer Boswijk. Die complimenten wil ik ook uitdelen. Prima.

D66 ondersteunt dit initiatiefvoorstel om onderzoek te doen naar de witte vlekken voor breedbandinternet in onze provincie – plekken, die voor commerciële partijen niet interessant zijn of lijken – en de financieringsmogelijkheden in kaart te brengen en de Staten voorstellen voor te leggen. Vooropgesteld dat onderwijs natuurlijk een van de toepassingsgebieden is voor internet en vooropgesteld dat wij goede internetverbindingen buitengewoon belangrijk vinden en onontbeerlijk in

deze tijd, hebben wij toch getwijfeld om steun aan dit voorstel te verlenen. Niet om de inhoud, maar om een aantal andere redenen. Wij vroegen ons af: waarom nu, op dit moment dat voorstel? Er worden toch al stappen gezet? The Economic Board Utrecht is ermee bezig. Gedeputeerde Krol heeft in de commissie gezegd dat hij het onderwerp zou oppakken. Het is een thema in de AVP. Dus is die extra zet in de rug die dat initiatiefvoorstel voorstaat, dan wel nodig? En, als die zet in de rug dan nodig is, moet het zich dan richten op glasvezel of zou je breder moeten kijken? Is dat dan wel aan ons? Zijn er inmiddels ook andere initiatieven? Wij hebben het er al over gehad dat inmiddels door de KPN is aangekondigd dat zij het 4G-netwerk beschikbaar willen stellen voor grote gebieden op het platteland, die je nu als witte vlek zou kunnen aanmerken. Zou dat ook niet iets kunnen zijn voor Utrecht? Lopen wij op dat punt dan niet een beetje voor de troepen uit?

Een ander punt is de vraag of wij met dit onderzoek niet een beetje valse verwachtingen wekken. Onderzoek doen is één, maar wat ga je met de uitkomsten doen? Daar zullen waarschijnlijk middelen voor op tafel moeten worden gelegd. En, ja daar hebben wij het op dit moment nog niet direct over, wat ons betreft.

Waarom zijn wij dan toch voor dit voorstel, waarom gaan wij mee? Ten eerste, het is net al gezegd door de heer Germs: de initiatiefnemer heeft heel goed geluisterd naar onze bedenkingen en door het onderzoek te verbreden naar alternatieven, is een belangrijk onderdeel van onze kritiek weggenomen. Tevens is in deze definitieve versie van het voorstel helderder en duidelijker aangegeven wat het doel en de begrenzing van het onderzoek is. Dus het gaat om dat onderzoek: bij elkaar brengen van de partijen, het voeren van de regie. Er wordt nog geen voorschot genomen op de inzet van middelen. Daar zijn wij blij mee.

Zoals gezegd, breedband zelf staat absoluut niet ter discussie. Met de genoemde aanpassingen in het voorstel rekenen wij erop dat dit onderzoek een bijdrage kan leveren aan de verdere verspreiding van breedband. Daarom kan het voorstel ook op onze steun rekenen.

Ik heb nog een vraag voor de gedeputeerde, want hij zal immers aan de slag moeten. Kan hij misschien al iets zeggen over de planning? Daar draait het natuurlijk ook om.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De PvdA wil haar complimenten maken aan de heer Boswijk en ook aan het CDA over de open manier waarop zij dit initiatief gebracht hebben en geluisterd hebben. Wij hopen dat die openheid er blijft in de uitwerking, want ontwikkelingen gaan snel, en dat zij daar oog voor blijven houden.

Wij denken dat dit heel goed is in het kader van economische vitaliteit van het platteland en ook van de leefbaarheid van het platteland. Wat wij zelf heel belangrijk vinden, is: richt je niet sec op die agrariërs en de recreatieondernemers, maar ook in de zorg zou het heel welkom zijn en voor de zzp'ers, ook voor de sociale verbondenheid, voor de mkb'ers. Ik denk dat het heel goed is voor een veel bredere groep.

Van belang vinden wij ook dat het goed aansluit bij bestaande regionale en lokale initiatieven, zodat zij versterkt en ondersteund worden en dat zij een succes worden. De O-Gen is hiermee al bezig, dus het is goed oog te hebben voor dingen die al lopen. In die zin is het een prima initiatief. Het is goed dat met onderzoek en te kijken waar je kunt faciliteren nu de eerste stap gezet wordt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een aantal vragen voor de heer Boswijk, Misschien kan hij ze straks beantwoorden. Wij kennen de vorige fractievoorzitter van het CDA, mevrouw Doornenbal, als iemand die zei: je gaat erover of je gaat er niet over. Wij hebben hiernaar zitten kijken en het CDA schrijft er zelf ook over in het ontwerpbesluit: er zijn gebiedscommissies die erover gaan, er zijn gemeenten die erover gaan, er zijn bedrijven die er gezamenlijk over gaan en die glasvezel soms zelfs niet eens willen. Er zijn inwonersgroepen die erover gaan. Kortom, waar halen wij die taak voor de provincie precies vandaan? De conclusie is namelijk dat als het niet rendabel is voor bedrijven die glasvezel aanleggen, dan gaat het er gewoon niet komen. Waarom moeten wij dan geld uitgeven als provincie voor nog weer eens een onderzoek, waarmee al die partijen al bezig zijn. Wij hebben nog eens even zitten kijken naar hoe het met de dekking van 4G is in de provincie. Op een enkele straat in Amerongen na, is die dekking volledig. Ja, het kasteel misschien nog net niet De vraag is uiteindelijk, als wij een volledige dekking van 4G hebben, voor welke oplossing zijn wij dan een probleem aan het bedenken?

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn natuurlijk niet tegen glasvezel. Wij zijn ook niet tegen 4G. Wij vinden echter dat het niet in de plaats moet komen van Het moet niet in de plaats komen van goede zorg bij de mensen thuis, werkgelegenheid, bibliotheken en woningen. Dat heeft voor ons namelijk wel hogere prioriteit.

Wat wij verder zouden willen weten, is het volgende. In het stuk staat dat er geen budget voor hoeft te zijn. Als de provincie echter moet gaan uitzoeken waar de witte vlekken zitten, dan zal daar toch een ambtenaar mee aan de slag moeten en dat gaat geld kosten. Dus wij willen graag weten wat voor prijskaartje het CDA denkt dat eraan hangt.

Mevrouw KOTKAMP (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank het CDA voor het initiatiefvoorstel. Wij hebben er al het nodige over gezegd in de commissie en ook via de mail zijn er al behoorlijk wat argumenten uitgewisseld. Wij staan positief tegenover het voorstel, maar wel met een aantal kanttekeningen, waarbij wij de vrijheid nemen om het zo te interpreteren. Het is al eerder gezegd: het gaat niet alleen over glasvezel, maar over een snelle internetverbinding an sich. Dus dat is zelfs breder dan breedband. In de uitleg staat letterlijk dat de provincie de regie neemt over initiatieven die al lopen, maar vervolgens faciliteren. Wij interpreteren het zo dat het niet de bedoeling is dat de provincie daadwerkelijk de regie neemt, ook omdat het niet zo in het besluit staat. Dat lijkt ons niet erg handig. In de voortgangsrapportage van de EBU lazen wij hierover ook al dat zij hierin het nodige doen. Dus wij zouden ervoor willen pleiten dat de opdracht niet behelst dat de provincie dingen gaat doen, die anderen daarin al doen.

Als laatste punt een kleine toevoeging. Het voorstel gaat nu met name over het buitengebied. Het staat niet letterlijk zo in het dictum, dus dat scheelt. Er zijn echter ook nog steeds witte vlekken in grote steden. Die zouden wij zeker niet willen overslaan.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Een sympathiek voorstel, alleen al om de volgende reden. Mijn vrouw is wijkverpleegkundige en kwam gisteravond thuis na een avonddienst, ging aan de keukentafel zitten – niet zo'n keukentafel waarin je gesprekken voert, maar een gewone keukentafel – en ging haar administratie daar bijwerken. Ik zeg: "Je hebt toch zo'n mooie iPad van je baas en dat doe je toch even bij die cliënten zelf ter plekke?" "Nee, zegt zij: geen verbinding daar en daar." Ik zal u de details besparen. Dus voor goede zorg heb je goed internet nodig, dat wil ik maar beweren. Dat is één.

Twee. Het volgen van kerkdiensten via internet is een heel slechte gewoonte. Ik vind dat we er persoonlijk naartoe zouden moeten, zeker de rooms-katholieken zouden dat vooral moeten doen. Naar de katholieke kerk dan. Zij mogen ook protestants trouwens Nee, zonder dollen. Het internet is een prachtig medium, waarbij je fantastische dingen kunt doen en voor mensen die oud, ziek en zwak zijn kun je er iets prachts mee doen. Wij vinden dat echter niet een heel goed argument.

Wat wij belangrijk vinden bij dit hele initiatief, is: blij aansluiting zoeken bij initiatieven die reeds lopen. Ik maak dat eigenlijk ook wel op uit punt 2 van het besluit. De EBU-initiatieven: ik neem aan dat het allemaal wordt meegenomen. Voor het overige zijn wij positief over dit voorstel.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de PvdD wil het CDA complimenteren met dit initiatiefvoorstel. Uit eigen ervaring weten wij hoeveel tijd erin gaat zitten om een goed initiatiefvoorstel voor te bereiden. De PvdD zal het initiatiefvoorstel steunen. Mocht het worden aangenomen, dan heb ik nog wel wat opmerkingen over bijvoorbeeld het tweede punt over besluiten over de witte vlekken. De witte vlekken zullen niet alleen in de bebouwing voorkomen, maar ook zeker in de kwetsbare natuur. De PvdD vindt daarom dat de aangedragen oplossingen de kwetsbare natuur niet mogen schaden. Wij denken daarbij aan bomenkap, graafwerkzaamheden, enzovoort. Wij zien dan ook uit naar de uitvoering van dit initiatiefvoorstel.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de SGP zal dit voorstel steunen. Dank voor de brede informatieronde die het CDA gedaan heeft, waarbij alle input van de partijen is meegenomen. Wat ons erg goed deed, was dat het CDA ons de broeders van ... noemde. Na de opmerking van mijn buurman, is de keuze niet zo moeilijk meer. Wij staan wel heel positief tegenover de mogelijkheid om kerkdiensten te beluisteren via internet. Er zijn een heleboel mensen die niet meer naar de kerk kunnen.

Wij vinden het van groot belang dat het buitengebied en de kernen voorzien worden van een snelle verbinding. Uit eigen ondervinding weet ik dat op veel plekken in onze provincie er een zeer slechte verbinding is. Op veel plaatsen is de snelheid onder de tien Mb. Ik hoorde daarstraks iemand die slechts drie Mb had. Sommigen, zeg ik tegen de heer Dercksen, hebben een duur 4G-abonnement aangeschaft om zo nog wat fatsoenlijk gebruik te kunnen maken van sneller dataverkeer; noodgedwongen een duur 4G-abonnement. Dus wij zijn voorstander van een goedkoper systeem. Volgens ons zijn er mogelijkheden om bestaande infra te gebruiken voor dit doel. Onderzoek bijvoorbeeld de gebruikmaking van bestaande (pers-)rioolleidingen, waarin glasvezel aangebracht kan worden middels een moderne techniek. Dan hoeft je niet te gaan graven, wat meestal de duurste variant is, maar kun je gebruik maken van bestaande leidingen. Wij zien de verdere plannen met belangstelling tegemoet.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb hier een persbericht van KPN van november, waarin staan dat zij 400.000 gezinnen op het platteland en in de buitengebieden van snel internet gaan voorzien via 4G. Dat abonnement kost € 50. Ik heb zelf geen glasvezel. Dat komt bij mij niet voor de deur. Dus in die zin was het misschien een sympathieke motie geweest. Ik maak mij echter sterk dat je voor € 50 ook glasvezel krijgt. De heer Van Leeuwen doet alsof 4G heel duur is, maar KPN zorgt voor de oplossing. Voor vijf tientjes heb je 4G. Dag en nacht.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt. Ik neem dat direct aan van de heer Dercksen. Alleen zit daar een limiet aan verbonden. Bij glasvezel niet.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! 50Plus geeft om te beginnen de grote complimenten aan de heer Boswijk van het CDA, die het initiatief heeft genomen om het helemaal uit te zoeken. Het uitzoeken is vaak het meeste werk. Ik hoop dat hij een goede internetverbinding heeft. Glasvezel voegt toe, zeker voor ouderen, waarvan er steeds meer internet ontdekken. Heel lang was het stigma dat ouderen nooit op internet kijken. Het zijn echter steeds meer ouderen. Internet is er nu al een tijdje en de generatie die ermee opgegroeid is, wordt ook steeds ouder. Al was het maar om te skypen met kinderen en kleinkinderen, neefjes en nichtjes, om elkaar via skype te kunnen ontmoeten. Daarnaast wil 50Plus nog het volgende opmerken: de grote werkloosheid onder de 45-plussers die verder willen gaan als zzp-er en in een gebied wonen waar geen internet is. Het is heel belangrijk toch weer een andere richting op te kunnen gaan.

50Plus wil nog opmerken dat scholieren, studenten die in het buitengebied wonen steeds meer afhankelijk zijn van internet. Natuurlijk wil 50Plus nog opmerken: voor Statenleden die in het buitengebied wonen en graag op tijd hun stukken willen lezen, gemeenteraadsleden, kortom, voor iedereen.

De VOORZITTER: Daarmee zijn wij door de eerste ronde heen.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank iedereen voor de complimenten.

Nogmaals, wij hebben dit met zijn allen gedaan.

Waarom dit voorstel? Ik zal dat nog even toelichten. Ik heb met verschillende initiatiefnemers gesproken. Wat wij zien, is dat er al heel veel initiatieven zijn. Dat klopt. De heer Dercksen zegt dat terecht. Wil je echter iets succesvol maken in de telecommunicatie, dan moet je massa hebben. Een hele hoop initiatieven die nu naast elkaar werken, zijn uiteindelijk geen partij met een bekabelaar en worden daarom niet serieus genomen. Dat is mij meerdere keren verzekerd. Ik heb daarom onder andere met de O-gen contact gehad, die graag ziet dat dit initiatief wordt aangenomen en dat zij wel wat ruggesteun kunnen gebruiken vanuit de provincie. Het is inderdaad, zoals door GroenLinks wordt gezegd, misschien een beetje onhandig geformuleerd wat betreft 'regie', maar ik bedoel inderdaad meer het faciliteren. Dus ik hoop bij dezen dat dat in elk geval uit de lucht is genomen.

Mevrouw Dekker sprak over valse verwachtingen wekken. Je kunt natuurlijk altijd valse verwachtingen scheppen, maar wat ik continu heb gedaan is meteen tegen alle mensen die ik gesproken heb, zeggen dat dit is een eerste stap is, er moeten nog heel veel stappen genomen worden en de schop gaat nog niet de grond in als het initiatief wordt aangenomen. Er is in elk geval beweging

en daarmee zijn de mensen heel blij, omdat zij nu tegen allerlei muren aanlopen en van het kastje naar de muur worden gestuurd. Daardoor worden of zijn nu al initiatieven ontbonden. Dat is natuurlijk ontzettend zonde, want nu kunnen wij al die kennis en die netwerken gaan gebruiken. Dus nu is het moment daarop in te springen.

De heer Van Muilekom dankte voor de openheid. Het is de bedoeling die openheid zo te houden. Ik vond dat zelf ook erg fijn. Wij richten ons inderdaad niet sec op de boeren, op de recreatie en het buitengebied, al suggereert de titel dat wellicht wel. Het gaat om het hele gebied in de provincie. Dat is in het initiatief tot twee maal toe benoemd.

De heer Dercksen maakte een terechte opmerking, dat de KPN anderhalve maand geleden een persbericht naar buiten heeft gebracht over 4G. Eerst was ik daar ook heel blij mee, maar ik heb natuurlijk wel meteen gevraagd bij specialisten of dat de oplossing was. In eerste instantie zie je echter al dat het niet een oplossing is voor alle aansluitingen, zoals KPN ook zelf zegt. Het is maar een oplossing voor driekwart. Er blijft een kwart over. Mocht je het voor die driekwart oplossen, dan blijft er een nog kleinere groep over voor wie het nog moeilijker wordt om aan te sluiten. Daarbij, zoals de heer Van Leeuwen al zei, is 4G niet onbepaald. Het zijn bundels. Ik heb al wat bedrijven en wethouders gesproken die met de EBU in overleg zijn. Die kosten liggen uiteindelijk lager dan de € 50 voor de 50 GB voor 4G. Dat zal natuurlijk uit het onderzoek moeten blijken. Vandaar dat wij dit voorstel hebben ingediend.

Mevrouw Poppe sprak haar zorg uit: de zorg en de bibliotheken en dergelijke moeten niet allemaal komen te vervallen door het internet. Dat deel ik helemaal, maar dat wil natuurlijk niet zeggen dat wij moeten stoppen met innoveren. Ik denk ook, zoals mevrouw Hoek zei, dat er heel veel ouderen zijn die nu verstoken zijn van contacten, die wij door middel van snel internet daarmee wel in contact kunnen brengen.

Ik zou willen dat ik antwoord kon geven op de vraag over de kosten van het onderzoek. Dat kan ik helaas niet. Ik heb wel begrepen dat heel veel kennis al voorhanden is. De initiatieven zijn er ook al en als de provincie daarin een verbindende rol zou kunnen spelen, hoeven wij het wiel niet opnieuw uit te vinden. Ik kan niet keihard zeggen hoeveel het gaat kosten. Nogmaals, de schop gaat niet in de grond, dus grote kosten zullen het niet zijn. Wat de echt harde kosten voor het onderzoek zijn, kan ik nu niet garanderen. Ik ben ervan overtuigd dat wij het risico moeten nemen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het CDA laat de provincie een onderzoek doen. Dat schept toch een beetje een verwachting. Mocht het zo zijn dat een aantal gebieden – bijvoorbeeld in Amerongen – geen internet of geen snel internet kunnen krijgen, wat moet dan de rol van de provincie zijn als dat onderzoek er is? Als er dan extra middelen ter beschikking moeten komen, zegt de heer Boswijk dan dat de provincie dat gaat doen? Zo ja, waarom en op basis waarvan zou de provincie dat dan doen? Waarom doet de EBU dit niet als wij daarmee toch al kennis en ervaring hebben?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga niet op de feiten vooruitlopen. Het heeft geen zin om te zeggen wat wij ja of nee gaan doen. Wij weten nog niet eens waar de witte vlekken zijn. Wat de kosten zullen zijn kunnen wij ook nog niet weten. Ik wilde dat ik de heer Dercksen antwoord kon geven. Nogmaals, ik vraag Gedeputeerde Staten met een voorstel te komen: dit is het probleem en dit is in onze ogen de oplossing. Mochten daarbij kosten komen kijken, dan moeten wij daarover vervolgens besluiten. Het heeft nu geen zin daarop vooruit te lopen.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het heeft natuurlijk geen zin daarop vooruit te lopen, maar je kunt natuurlijk wel zeggen als dat grapje € 100.000 gaat kosten, dat je het vooronderzoek dan niet hoeft te doen, omdat wij dat er niet door zullen krijgen. Heeft de heer Boswijk enig idee of wij moeten denken aan € 1000 of aan € 10.000?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Nogmaals, ik wil er niet op vooruitlopen. Er zijn bedrijven actief, ook in Noord-Holland, die in gesprek zijn met bijvoorbeeld de gemeente De Ronde Venen en de gemeente Woerden. Dat zijn commerciële partijen die het kosteloos willen aanleggen. Ik

vraag Gedeputeerde Staten onderzoek te doen, waarbij mensen die een aansluiting willen, een abonnement kunnen afsluiten voor om en nabij €10 per maand. Ik vind het de moeite waard om dat te onderzoeken. Ik ken natuurlijk ook de verhalen dat het miljoenen kost. Ik wil eigenlijk van Gedeputeerde Staten horen of die verhalen kloppen. Ik heb ook al bedrijven gesproken die zeggen dat zij dat kunnen doen. Wie ben ik? Ik wil het liever horen van Gedeputeerde Staten.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat snap ik, maar betekent het dat al die mensen moeten aansluiten bij de zelfde provider van de bedrijven die dat aanleggen voor zo weinig geld en ze dus en geen keuze hebben?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Poppe zegt dat terecht. Dat is dan ook de reden om dit te onderzoeken. Daarbij is het zo dat bij initiatieven die nu lopen van lokale partijen, lokale ondernemers, ondernemersverenigingen of gemeenten, mensen best bereid zijn om wat te betalen. Het is nu echter onbetaalbaar. Als je met 60 aansluitingen komt bij een bedrijf als Reggefiber, dan heeft het natuurlijk geen zin. Mocht de provincie, ik noem maar wat, met 100.000 aansluitingen komen, dan is het ineens een heel ander verhaal en een heel andere business case. Dan heeft een bedrijf als Reggefiber één aanspreekpunt of één partij die aan tafel zit in plaats van bijvoorbeeld 30 buurtverenigingen, waarbij je niet echt met professionals te maken hebt.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt, maar dan nog steeds in het zo dat je bij dezelfde provider zit. Dan mag je instappen voor € 4. Volgend jaar is dat € 40.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Nogmaals, wij moeten onderzoeken welke initiatieven nu lopen en welke aanbieders er zijn. Daarop moeten wij zo veel mogelijk voortborduren. Niks doen is in mijn ogen geen optie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Nog een laatste vraag. De heer Boswijk vindt dat Gedeputeerde Staten van alles moeten onderzoeken, maar waarom – ik ben een beetje een ondernemend type – onderzoekt het CDA het niet zelf? Het CDA heeft een fractiemedewerker die kan bellen en die daaraan een dag of een paar dagen kan besteden. Waarom moeten Gedeputeerde Staten kosten maken? De ambtenaren zitten hier niet op basis van vrijwilligerswerk; zij kosten geld. Waarom toont het CDA niet zelf het initiatief om onderzoek te doen naar zoiets en zelf met een voorstel te komen? Er is een heleboel al bekend, zoals de heer Boswijk zegt. Dus waarom gaat hij zelf niet de boer op?

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Een terechte vraag: waarom doe ik het zelf niet? Uiteindelijk ben ik ook maar een Statenlid. Men ziet mij al aankomen met een voorstel bij Reggefiber. Ik zie het niet zitten dat ik dan serieus wordt genomen. Ik denk dat Gedeputeerde Staten dat beter kan en meer kennis in huis heeft dan ik alleen. Daarbij heb ik al onderzoek gedaan. Ik heb de afgelopen vier maanden stad en land afgelopen en verschrikkelijk veel mensen gesproken. Dit is mijn conclusie en daarvoor heb ik ons initiatief neergelegd. Ik vind mijzelf te veel junior om te zeggen: "Jongens, dit gaat het worden." Ik denk dat wij hier in de provincie veel meer kennis en ervaring hebben om dat beter uit de doeken te doen en met een voorstel te komen. Een voorstel waarover ook de heer Dercksen uiteindelijk een goede beslissing kan nemen, in plaats van een voorstel waar ik nu mee kom en waarover hij waarschijnlijk ook kritisch zou zijn. Vandaar.

De heer GERMS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil collega Boswijk een advies meegeven. De heer Boswijk heeft veel resultaten verzameld. Hij heeft zich daarvoor erg ingespannen. In de Staten hebben wij breed het gevoel om dit te gaan doen. Als hij zijn resultaten aan de gedeputeerde overhandigt kan dat een snelle slag zijn, met de kennis die hier nog in huis is, om de zaak af te ronden en er vlot mee terug te komen. Ik denk dat dat prima is. Het is een heel goed voorstel. Als hij zijn kennis meegeeft aan Gedeputeerde Staten, dan kan er snel resultaat liggen. Dan hoeft hij het verder niet helemaal zelf af te maken. Dat vind ik ook niet een zaak voor een Statenlid. Prima zo.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Aanhakend op de laatste opmerking van de heer Germs: wij zouden het jammer vinden als het CDA in haar eentje hiervoor een initiatiefvoorstel zou maken. Waarom breng je het bij Gedeputeerde Staten? Dan is het een breedgedragen onderwerp. Misschien dat een of twee partijen wat minder enthousiast zijn. Dan heb je echter wel de grootste gemene deler.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Mee eens. Ik had het niet beter kunnen verwoorden.

De VOORZITTER: Ik zal de heer Krol in zijn functie als adviseur vragen de nog openstaande vragen te beantwoorden.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De behandeling van het initiatiefvoorstel is natuurlijk aan de Staten. De heer Boswijk, als ik het mag zeggen, had het niet beter kunnen doen. Dat compliment zou ik hem willen geven.

Aan mij is maar één vraag gesteld door mevrouw Dekker en ging over de termijn van de vier punten die in het initiatiefvoorstel zijn geformuleerd

1. GS te vragen kennis te nemen van de huidige situatie van snelle internetverbindingen in diverse kleine kernen en delen van het buitengebied.
2. GS opdracht te geven om te zogenoemde 'witte vlekken' in de provincie Utrecht te inventariseren.
3. GS opdracht te geven om een voorstel te doen welke mogelijkheden er zijn voor aanleg van breedbandverbindingen in de betreffende gebieden en welke financieringsmogelijkheden hiervoor zijn. al dan niet in samenwerking met gemeenten en/of omwonenden en/of Europa.
4. GS opdracht te geven om naast glasvezel ook andere alternatieven te onderzoeken die wellicht beter, duurzamer en/of goedkoper zijn.

Wat betreft de plannen die er op dit moment zijn bij de EBU, die morgen onder andere in het college van De Ronde Venen aan de orde zijn en die ook al bij de gebiedscommissie in oost actief zijn: als wij dat allemaal bij elkaar zouden brengen, zouden wij zeker in staat moeten zijn op alle vier vragen in de eerste helft van 2016 een serieus antwoord te geven. Wat wij er uiteindelijk mee doen, is niet aan mij. Het is aan Provinciale Staten om daarin vervolgstappen te nemen.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de Voorzitter! Kan de gedeputeerde mij vertellen wat het onderzoek, waarover wij het hier hebben, bij benadering zou moeten kosten? Ik bedoel puur het onderzoek naar die witte vlekken.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat kan ik niet op de euro aangeven, maar dat is niet een verschrikkelijk grote uitgave. Ik ben het eens met de heer Dercksen, die zegt dat alles wat hier marcheert geld kost. Dus als hier gewerkt moet worden om dat onderzoek te doen, dan kost dat uiteraard geld. Dat zijn, laat ik maar zeggen, niet de grote bedragen. Een deel van het werk is gedaan: EBU, gebiedscommissie en de eigen organisatie. Dat moet nog wel aan elkaar geknoopt worden en er moeten een paar mensen echt serieus naar kijken. Het gaat niet om wereldschokkende bedragen. Het kan in mijn optiek gewoon binnen het reguliere werk opgevangen worden. Ik blijf het wel even herhalen: ook dat kost wel enigszins geld. Als Provinciale Staten dit initiatiefvoorstel met de vier punten aannemen, dan hebben Gedeputeerde Staten die vier punten gewoon als opdracht uit te voeren. Zo doen wij dat dan ook gewoon. Zo zit het in elkaar. Dat doen wij dan wel op een manier – dat mogen Provinciale Staten van ons verwachten – die sober en doelmatig is, waarbij wij gebruik maken van de kennis en de expertise die er bijvoorbeeld is bij EBU, bij de gemeente De Ronde Venen en waarschijnlijk bij de gemeente Woerden en de gemeente Stichtse Vecht die waarschijnlijk aanhaken aan het initiatief. Er is een aantal ondernemers betrokken, zoals de heer Boswijk al zei, dat ook al contact over dit onderwerp in mijn richting heeft gezocht. Als wij dat allemaal aan elkaar knopen, zijn wij goed in staat op die vier vragen van Provinciale Staten een antwoord te geven. Dan zijn de vervolgstappen die daarachter weg komen, de echte besluiten waarover Provinciale Staten opnieuw een besluit moeten nemen. Dat gaat om eventuele kosten, willen wij dat wel, willen wij dat niet? Dat laat ik op dat moment geheel over aan Provinciale Staten.

De VOORZITTER: Daarmee denk ik dat wij dit onderwerp voldoende besproken hebben. Wij komen er straks bij de stemmingen op terug.

Motie vreemd aan de orde van de dag "Leren voor windenergie met draagvlak, ingediend door CDA, VVD, GroenLinks en D66.

De VOORZITTER: Ik heb een vraag aan de Staten. Als de motie zo meteen is ingediend, is dan nog een van de fracties van plan een andere motie in te dienen? Als dat niet het geval is, wordt in de tussentijd alvast de stemmingslijst gemaakt, zodat de stemming kan worden voorbereid. Eén opmerking vooraf. Ik heb gekeken waar het over gaat. Wij kunnen een debat voeren, waarbij wij voor middernacht niet alle elementen uit de motie hebben behandeld. Wij kunnen ons ook beperken tot strikt de smalle benadering ervan. Dat zou inhouden dat wij dit debat ingaan, zoals wij normaal doen bij een klein debat met de tijden die daarbij horen: de grote fracties drie minuten en de kleinere fracties twee minuten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wat zegt het Reglement van Orde over spreektijden bij een motie vreemd aan de orde van de dag?

De VOORZITTER: Dat is nog niet geregeld. Vandaar dat ik het aan de Staten voorleg.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Maar u stelt het vrij eenzijdig voor, als ik zo vrij mag zijn. Ik zou er toch wel even over willen spreken. Ik heb iets meer tekst dan twee minuten. Voor degenen die zich zorgen maken: ik heb geen tekst van een half uur.

De VOORZITTER: Als wij er een normaal debat van maken, dan heeft u vier minuten. De grootste fracties hebben dan vijf minuten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat komt in de buurt.

De VOORZITTER: Mooi zo. Dan doen wij dat.

Mevrouw VAESSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Alvorens ik inhoudelijk inga op de motie, wil ik graag stilstaan bij dit voor mij toch wel bijzondere moment: mijn maidenspeech in de Staten. Ik vind het een eer om hier te mogen staan, maar toch ook wel een beetje spannend.

De motie gaat over windenergie. Ik houd van technologie. Dochter van een transportondernemer, dus opgegroeid tussen grote vrachtauto's, in Eindhoven. Chemisch opgeleid tot chemisch technoloog. Ooit begonnen als technoloog op de fabriek bij Shell en inmiddels mijn plek gevonden als zelfstandig ondernemer in de duurzame-energieprojecten. Nee, ik bouw geen windmolens. Ik doe aan energiebesparingsprojecten in de industrie. Mijn hart ligt dus wel echt bij innovatie en technologie. De motie gaat ook over leren. Ik ben zelf warm voorstander van 'je bent nooit te oud om te leren' en duik met regelmaat van de klok in nieuwe onderwerpen en heb zelfs een aantal jaren geleden nog een bachelor Psychologie gehaald, eigenlijk gewoon voor de lol. Leren is belangrijk en dat willen wij in deze motie benadrukken.

Dan nu over de motie. Begin oktober is het rapport van de Universiteit Utrecht "Evaluatie Windpark Houten" verschenen. Uit het rapport blijkt dat de antwoorden op de schriftelijke vragen die de VVD in maart van dit jaar heeft gesteld, deels afwijkend zijn door aanvullende kennis die nu beschikbaar is. Voor de VVD, samen met D66, CDA en GroenLinks, aanleiding om het initiatief te nemen tot deze motie. Het rapport van de Universiteit Utrecht bevat veel waardevolle lessen. Wij vragen het college die actief te verspreiden. Ook bevat het rapport vele bouwstenen die gebruikt kunnen worden als handreiking bij de realisatie van windprojecten. Wij vragen het college te onderzoeken – eventueel in samenwerking met de Universiteit Utrecht – of het zinvol is hier een Utrechtse handreiking van te maken. Op deze wijze kunnen gemeenten gefaciliteerd worden om optimaal te leren en samen met omwonenden afspraken te maken om op die manier het draagvlak te vergroten. Kennis is misschien macht, maar kennis delen is kracht.

Motie M119 (VVD, GroenLinks, CDA, D66): leren voor windenergie met draagvlak

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 december 2015;

constaterende:

- *dat het rapport Evaluatie Windpark Houten door de Universiteit van Utrecht een reeks behartenswaardige lessen formuleert voor het realiseren van een windpark;*
- *dat datzelfde rapport concludeert dat het Windpark Houten voldoet aan de wettelijke normen, maar niet aan de veel strengere door de gemeente opgestelde maatwerkvoorschriften;*
- *dat datzelfde rapport concludeert dat de gemeente met deze maatwerkvoorschriften zeer ver is gegaan om de omwonenden te beschermen, maar dat dit door de omwonenden nauwelijks wordt (h)erkend en dat handhaving door de gemeente lastig was en daardoor te wensen over heeft gelaten;*
- *dat de conclusies van deze evaluatie ten aanzien van de maatwerkvoorschriften afwijken van de antwoorden op de art. 47 schriftelijke wagen van de VVD over handhaving nulhinder slagschaduw RUD Utrecht (013-20150407), namelijk dat de windturbines in Houten niet in werking zijn conform de maatwerkvoorschriften;*

overwegende:

- *dat de provincie met het Rijk en andere provincies is overeengekomen dat zij uiterlijk in 2020 de onherroepelijke ruimtelijke mogelijkheden biedt voor ten minste 65,5 MW windenergie;*
- *dat voldoende draagvlak bij de gemeenteraad voor de provincie een randvoorwaarde is voor het realiseren van windenergie;*
- *dat de provincie het draagvlak voor windenergie wil vergroten door te bevorderen dat:*
 - *bewoners in een vroeg stadium bij de planvorming worden betrokken;*
 - *serieus wordt gekeken naar inpassing en naar het voorkomen van overlast afgestemd op de beleving van omwonenden en niet alleen naar de minimale wettelijke kaders;*
 - *inkomsten uit deze windprojecten terecht komen bij de mensen die hinder ondervinden van de installaties;*
 - *(coöperaties van) bewoners een sterkere rol krijgen bij de invulling van de huidige afspraken over duurzame energie;*
- *dat het niet voldoen aan de door de gemeente gestelde maatwerkvoorschriften ondermijnend is voor het draagvlak;*
- *dat gemeenten tot 5 MW bevoegd gezag voor het verlenen van een omgevingsvergunning zijn t.a.v. besluitvorming rondom windenergieprojecten en de provincies van 5 tot 100 MW;*

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- *de lessen uit het rapport Evaluatie Windpark Houten opgesteld door de Universiteit Utrecht, in lijn met de eerder aangenomen Motie "Gemeenten helpen ons, dus wij helpen de gemeenten" van 3 november 2014, schriftelijk en middels een gezamenlijke kennisuitwisselingsbijeenkomst beschikbaar te stellen aan andere gemeenten binnen de provincie;*
- *naar aanleiding van deze kennisuitwisselingsbijeenkomst samen met gemeenten en de Universiteit Utrecht te verkennen of en op welke wijze het ontwikkelen van een Utrechtse handreiking bijdraagt aan het met draagvlak realiseren van windenergie waarbij geput kan worden uit gedragscodes die al door verschillende organisaties zijn opgesteld;*
- *samen met de gemeentes waar initiatieven lopen voor het realiseren van windturbines van meer dan 60 meter hoog (waarvoor de provincie bevoegd gezag is), zoals genoemd in de statenbrief 'Stand van zaken windenergie 2015' van 27 oktober 2015 (2015RGV/105), te onderzoeken hoe de lessen van Evaluatie Windpark Houten kunnen worden betrokken om het draagvlak ervoor te vergroten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M119 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb getwijfeld of ik het woord zou voeren, omdat het onderwerp vrij duidelijk is en omdat wij gezegd hebben dat wij het smal zullen houden. Dat wil ik ook zo doen, maar laat ik in elk geval aansluiten bij de laatste woorden van mevrouw Vaessen: "kennis delen is kracht". Wij moeten het samen gaan doen. Om voor elkaar te krijgen dat wij voldoen aan de afspraken met het Rijk, zullen wij de gemeenten moeten helpen, zoals de Staten in feite al eerder hebben afgesproken. Laten wij elkaar gaan helpen. Laten wij leren van het rapport dat hier voorligt. Wat dat betreft: laten wij het op deze manier gaan doen. Ik ben op deze plek gaan staan om de mogelijkheid te bieden vragen aan mij te stellen.

De VOORZITTER: Dat is uitlokking, of niet?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat is debatteren. Het onderwerp is belangrijk.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Bijzonder charmant van de heer Hoefnagels dat hij daar gaat staan, zodat wij hem vragen kunnen stellen. Ik ben benieuwd of hij contact heeft gehad met zijn partijgenoot in Houten. Daar is een week of twee geleden vrij uitvoerig gediscussieerd en gedebatteerd over dit rapport. Ik zou zeggen: vanzelfsprekend. Daar heeft o.a. D66, maar zelfs een meerderheid in de raad volgens mij, er juist voor gekozen geen moties over dit thema aan te nemen, omdat zij zeiden: laten wij ons college met Eneco en uw wind en de bewoners even alle ruimte en rust gunnen om een uitweg te vinden en die maatwerkvoorschriften op een goede manier te 'finetunen'. Dus ik ben benieuwd waarom ervoor wordt gekozen in de provincie nu al actief in de processen op te treden.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Heel duidelijk. Deze motie is niet gericht op optreden in Houten. In Houten zijn zij bezig met hun proces op basis van dit onderzoek. Waar het ons om gaat, is dat er meer initiatieven zijn in gemeenten die in feite hun voordeel kunnen doen met ditzelfde onderzoek. Wij willen juist dat de provincie dat aanbiedt aan die gemeenten. Dus Houten doet haar ding. Ik heb daar inderdaad contact mee gehad en ik heb daar het hele debat gevolgd. Dus wat dat betreft: ja.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! In de eerste plaats mijn compliment dat de heer Hoefnagels daar is gaan staan. Dat vind ik buitengewoon sportief. Misschien kan hij antwoord geven op mijn vraag. De heer Hoefnagels wil draagvlak realiseren voor windenergie. Dus hij gaat naar de gemeenten toe en zegt: "U krijgt slagschaduw, u gaat 's avonds wakker liggen, uw uitzicht wordt verziekt, uw woning wordt tienduizend euro minder waard en, als klap op de vuurpijl, mag u meer betalen voor uw energie." Hoeveel mensen denkt de heer Hoefnagels dat de vinger opsteken, met: ja, dat wil ik.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Buiten een aantal GroenLinksers, hier aan de linkerkant, en ook nog een aantal andere mensen Als de heer Dercksen het op die manier brengt, dan zullen weinig mensen hun hand opsteken. Op het moment dat je op een fatsoenlijke manier het overleg aangaat over wat er gebeurt en wat er gaande is, dan zullen veel meer mensen hun hand opsteken, want het is niet zo dat per definitie – dan zou de heer Dercksen het rapport verkeerd hebben gelezen – als mensen ergens over klagen, je iets niet moet doen. Dat is ook niet datgene wat de Universiteit Utrecht heeft gezegd.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Laten wij ons focussen op één onderwerp. Je kinderen liggen één, twee, drie keer per maand 's nachts wakker. Dat zijn de feiten, niet alleen uit Houten, maar dat hoor je uit alle plekken waar die dingen staan. Dat is toch niet met een gesprek of met geld zelfs Het is zelfs zo gek dat Eneco mensen die klagen serieuze bedragen geeft om maar niet te klagen. Eneco, een staatsbedrijf, betaalt dus belastinggeld om mensen af te kopen om niet te

klagen. Wie wil dat verkopen? Dat kun je mensen in Vianen, waar windmolens komen, maar bijvoorbeeld ook in Amersfoort en al die andere plekken, toch niet in het haar smeren? Het is toch onbestaanbaar dat je dan zegt: "Ja, we gaan een goed gesprek aan, maar uw kinderen liggen een paar keer 's nachts wakker, dus ligt u ook wakker en moet u een paar keer per maand afbellen voor uw werk, want u heeft niet gepit." Dat bestaat toch niet, vraag ik mijnheer Hoefnagels.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Hoe zal ik hierop antwoorden? Datgene wat de heer Dercksen zegt, is niet datgene wat ik hoor; laat ik daarmee beginnen. Het is wel degelijk zo dat er mensen zijn, die met enige regelmaat Ik weet niet welk woord ik moet zeggen. Als ik zeg "af en toe", dan vindt de heer Dercksen het misschien niet goed. Als ik zeg "soms", dan vindt hij dat misschien ook niet goed. Het is zeker niet "vaak". Het is echter zo dat er mensen zijn, die met enige regelmaat inderdaad slaapkachten hebben door windmolens, zoals er ook mensen zijn die hetzelfde hebben van heel veel andere zaken. Dat is iets wat je moet afwegen in een politieke arena. Dat is iets waarover wij als politici een afweging maken. Wij moeten echter de mensen wel meenemen in het proces dat wij doorvoeren, voordat wij dat besluit nemen. Dat is hetgeen waarmee ik wil afsluiten.

De heer BOSWIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben niets toe te voegen.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Zoals bij aanvang verwoord door onze fractievoorzitter, hadden wij het rapport graag willen bespreken in de commissie. Het rapport "Evaluatie windpark Houten" verdient onze aandacht. Wij hadden het liever willen bespreken als volwaardig agendapunt en niet via een motie. Je ziet dat meerdere provincies en bestuurders worstelen met het onderwerp. Het staat nu zo op de agenda en wij bespreken het. Laat ik helder zijn, wij zien inhoudelijk voldoende aansluiting met de motie. Wij beseffen dat windmolens veel impact hebben op hun omgeving. Wij zijn ook van mening dat omwonenden nauw moeten worden betrokken bij ontwikkelingen van windprojecten. Wat dat betreft zeggen wij, zoals staat in ons verkiezingsprogramma, dat bewoners moeten kunnen participeren in de opbrengsten en daarvan moeten kunnen profiteren. Wat dat betreft steunen wij de motie die oproept lessen te trekken als gevolg van Houten en die in te zetten als aspecten bij toekomstige windprojecten in andere gemeenten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wat een treurigheid. Al vier en een half jaar strijdt de fractie van de PVV hier in Provinciale Staten tegen die klimaatminaretten in Houten. Nu doen de coalitiepartijen of zij opeens wakker zijn geschrokken en het licht hebben gezien. En ja, klimaatminaretten, omdat zij slechts het symbool zijn van de groene kerk. Elke vorm van deugdelijke onderbouwing waarom er überhaupt windmolens worden gebouwd, ontbreekt. Door het CO₂-handelsemissiesysteem verdwijnen rechten uit Nederland naar Oost-Europa en de bruinkoolcentrales in Duitsland. Gevolg: niet minder uitstoot. Dat zeg ik niet, maar dat zegt het Centraal Planbureau.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Het ontgaat mij hoe de PVV het voor elkaar krijgt om in één zin windmolens te vergelijken met minaretten en kerken. Kan hij dat nog een keer uitleggen?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat over die klimaatminaretten was er een van een collega uit Noord-Brabant. Het is een bijna-ingeburgerd begrip, die minaretten, in dit dossier. Het geeft aan dat zij geen functie hebben, maar slechts een symboolwaarde hebben voor de 'groene kerk'. Volgens mij was het een vrij duidelijke uitleg die ik gaf. Ik weet niet of de heer Van Kranenburg daarover nog een aanvullende vraag wil stellen, anders ga ik verder.

Die molens blijken namelijk zelf, los van het CO₂-handelsemissiesysteem, ook al geen CO₂-uitstootbeperking op te leveren. Wij hebben windstroomoverschotten, pieken in de opbrengst die wij niet kwijt kunnen zonder opslag. Er is geen uitstootreductie, omdat die dingen moeten worden gebouwd, onderhouden en straks, na vijftien jaar, met fossiele energie weer moeten gesloopt. Maar vooral omdat standby-centrales meer uitstoten als gevolg van het opvangen van het wisselende aanbod van wind. Als je deze factoren bij elkaar optelt, dus ook die van het CO₂-handelsemissiesysteem, dan leveren windmolens niet minder CO₂-uitstoot op, maar meer. Een verminderde uitstoot bestaat alleen in modellen: modellen in Brussel, modellen in het ministerie, modellen bij de milieubeweging.

De motie van de SGP om die malle windenergie daarmee te stoppen, werd vorige maand weggestemd, omdat anders de coalitie zou vallen. In Noord-Holland is intussen D66-gedeputeerde De Vries – wie kent hem niet? – ook opgestapt, omdat hij het landschap in Noord-Holland niet verder mocht verminken. Bij herhaling hebben wij hier het falen van D66-wethouder Van Liere aangetoond: een wethouder die maar moeilijk kon loskomen van zijn vorige werkgever Eneco: slagschaduw, waar nul hinder was afgesproken, een verminkt landschap, geluidsoverlast en zelfs met een onderzoeksrapport toonden wij hier al een jaar geleden het falen van de overheid aan. Gedeputeerde Staten echter, net als de coalitiepartijen die nu met een motie komen, keken de andere kant op. Deze coalitiepartijen komen nu met een flutmotie, nadat de Universiteit van Utrecht een vernietigend rapport schreef, nadat de Universiteit bevestigde wat wij al roepen en wat de PVV hier al jaren roept. De motie rept over behartenswaardige lessen, daar waar het een falende overheid aantoont waar de universiteit in een toelichting zegt dat die molens niet passen in een dichtbevolkt gebied. Dat is vragen om ellende. Dat is wat wij hier al vier en een half jaar zeggen en wat iedereen met een beetje gezond verstand ook zelf kan verzinnen.

De motie rept over strenge maatwerkvoorschriften, strenger dan de wettelijke normen. Er staat echter niet in die motie dat die wettelijke voorschriften veel ruimer zijn dan die gehanteerd worden bijvoorbeeld bij verkeersgeluid. Wij hadden het net daarover. Waarom staat dat dan niet in die motie, zeg ik tegen de windmolenvrienden van de VVD. Hoe streng je maatwerkvoorschriften ook maakt, als je die molens bij iemand in de tuin zet, hebben de mensen er last van, grote overlast. Dan willen de coalitiepartijen het draagvlak vergroten? Je verzint het bijna niet.

Even terug naar Houten. 30 procent minder opbrengst dan verwacht. € 404 opbrengst aan stroom en € 757.000 aan subsidie. Zijn wij er nog? Als je hiermee doorgaat, heb je echt een afslag gemist op de snelweg van het gezond verstand. Iedereen die kennis neemt van de feiten over windmolen – en ik kom die regelmatig tegen – komt tot de conclusie dat deze onrendabele, domme manier van energieopwekking gewoon moet stoppen. Wij moeten ermee ophouden. Wij moeten niet doorgaan met windenergie als het na 120 jaar niet gelukt is om die dingen draaiende te houden zonder subsidie. Aan deze 'pappen en nathouden motie' hebben onze inwoners dan ook helemaal niets.

De heer BOSMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij ondersteunen van harte met ons volle verstand en met ons gezonde verstand deze motie. In aansluiting op de PvdA zouden wij ook graag deze motie en het resultaat van het onderzoek in de commissie bespreken. Misschien zou het ook in de BOB meegenomen kunnen worden bij de energietransitie. Dat zouden wij erg graag willen, want wij willen graag bekijken en overleggen wat wij nog meer kunnen doen om onze doelstelling 65,5 MW windenergie te behalen en liefst nog een beetje meer.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil beginnen met een korte Tweet over breedbandinternet die ik net langs zag komen. Dat is dat vanavond 40 procent van het elektriciteitsgebruik van Ierland wordt opgewekt door windenergie. Dat is toch een leuk nieuwtje dat ik even met u wilde delen.

Een forse opschaling van de hoeveelheid windenergie is onontbeerlijk voor zo ongeveer het halen van alle klimaat- en energiedoelen voor 2020-2030 en daarna. Bovendien is windenergie op land op dit moment qua kosten al ongeveer concurrerend, mits uiteraard alle milieueffecten worden meegerekend en de kosten die zij met zich meebrengen. Een zorgvuldig proces met omwonenden is echter cruciaal. Dat vindt ook GroenLinks. De onvrede achteraf bij zowel de voor- als tegenstanders van de windmolens in Houten onderstreept dit.

De evaluatie van de Universiteit Utrecht kan helpen om de volgende windmolens in onze provincie met minder strubbelingen, meer draagvlak en een kortere doorlooptijd te realiseren. Zo concludeert de Universiteit Utrecht dat de gemeente Houten zeer ver is gegaan om overlast bij omwonenden te minimaliseren. Deze regels bleken echter niet goed te handhaven en hebben niet geleid tot meer draagvlak, wel tot verwachtingen die deels niet waargemaakt konden worden en ook inderdaad tot een veel lagere opbrengst van de geplaatste molens dan verwacht.

Een goed doordachte transparante locatiekeuze en goede en tijdige communicatie over de effecten en participatie van bewoners zijn enorm belangrijk en verdienen aandacht bij de lopende projecten. GroenLinks dient dan ook graag samen met de andere coalitiepartners deze motie in. Wij hebben de

overtuiging dat met een goede vlotte kennisuitwisseling over de lessen van Houten en ook van andere locaties de windambities sneller en met meer draagvlak gerealiseerd kunnen worden.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Een motie vreemd aan de orde van de dag over windmolens in Houten. Wat moet je daar nu mee? De strekking en het doel spreken ons wel aan: lessen trekken om het draagvlak voor windenergie te vergroten. Daar kun je niet persé tegen zijn, denk ik, ook niet als je gewoon je gezond verstand gebruikt. Niemand steekt zijn hand op om last te krijgen van slagschaduw en geluidsoverlast, maar ook niemand steekt zijn hand op voor minder energie of geen energie. Wij gebruiken allemaal energie. Het komt ergens vandaag. Het is of Poetin, of het Midden-Oosten, of windenergie, of alledrie. De heer Dercksen mag kiezen.

De vraag is alleen, en daar breekt het een beetje op bij de ChristenUnie vanavond, hoe je lessen leert en hoe je draagvlak vergroot. Lessen trekken vraagt tijd en enige reflectie. Draagvlak eigenlijk idem. Dat is precies wat wij nu niet doen. De coalitie komt eigenlijk zonder enige voorbeschouwing en reflectie met een dichtgetimmerde motie. Ik constateer dat deze werkwijze procedureel juist frustrateert dat wij iets leren, reflecteren en draagvlak opbouwen. De coalitie wil in verbinding. Dat wil ook de ChristenUnie en dat heeft zij hier meermalen benadrukt. Ik daag de coalitie uit echt die verbinding te zoeken tijdens een BOB-procedure, een commissievergadering enzovoort, maar niet door nu ineens met een motie te komen om te laten zien dat er nog iets is rond windenergie, waarover de coalitie het wel unaniem eens is.

De inhoud nodigt uit tot prachtige debatten. De ChristenUnie zal echter om formele redenen tegenstemmen. Wij zien geenszins het spoedeisende karakter van de motie nu en hier, tenzij wij er verderop in dit debat van overtuigd worden.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Voor wat er nu gebeurt heb ik toen ik hier aantrad als Statenlid gewaarschuwd. Nu gebeurt het toch. Wat bedoel ik dan? In de laatstgehouden statenvergadering hebben wij een motie ingediend die heel mooi werd opgebouwd. Naarmate de avond vorderde kwam er steeds meer aanhang. Wij hebben samen een motie gemaakt. De andere partijen hebben daaraan bijgedragen, hebben teksten aangeleverd. Uiteindelijk hadden wij een motie die een meerderheid had in deze Staten. Een mooie motie, vonden wij zelf. De motie had in elk geval heel veel draagvlak tot, helaas, twee partijen, VVD en CDA, hun enthousiasme moesten intrekken. Zij komen dan nu uiteindelijk als schaamlap met een motie – de ChristenUnie had het al net al over – waarop al vier voorgeplakte logo's staan, waarbij de coalitie met een dictaat naar buiten komt en het niet opbouwt zoals wij dat de vorige keer hebben gedaan. Wat hebben wij nu gezegd? Zoek de verbinding tussen oppositie en coalitie. Nee, wat doet de coalitie? De coalitie doet het weer en opnieuw door nu met een motie te komen, waarbij alle vier partijen eenheid met terugwerkende kracht willen uitstralen: "Kijk ons het hier eens zijn over windenergie." Het is echt slappe hap. Ik vind het ook daarom treurig, omdat wij de verbinding zouden zoeken. Dat doet de coalitie niet. Daarvoor heb ik gewaarschuwd. Nu gebeurt het toch weer. Men kan het mij niet kwalijk nemen. Ik heb onze motie de vorige keer netjes heb opgebouwd. Zo hoort dat hier in de Staten te gaan, met een debat, en niet op deze wijze. Ik waarschuw de coalitie daarvoor nogmaals.

Mij wordt gevraagd in te stemmen met een motie, waarvan ik zeg: het is een buitengewoon slap aftreksel van wat wij de vorige keer hebben neergezet. Dus ik moet vreselijk veel moeite doen om voor de motie te stemmen. Ik moet dat nog bespreken in onze fractie. Ik denk niet dat ik het over mijn hart kan verkrijgen.

Aan de andere kant kun je dit rapport naar alle gemeenten sturen. Ik ben daar binnen de gemeente Houten zeer bij betrokken geweest. Ik woon er. Ik ben er raadslid geweest. Ik heb het helemaal gevolgd. Wat mij betreft wordt het naar alle gemeenten gestuurd, vooral naar alle burgers. Zij krijgen er de hik van en zeggen: "Die dingen nooit meer." Dus daarmee bereikt de coalitie niet wat zij wil bereiken.

Lessen trekken? Wat hebben wij gezegd? Wij zijn niet per definitie tegen windenergie. Laat dat geen misverstand zijn. Daar zijn wij per definitie niet tegen, maar wat er nu weer gebeurt, is dat de gemeente Houten zegt: dat tweede windpark, dat men van plan was te realiseren, gaan wij even niet doen. Dat is precies waarvoor ik de vorige keer waarschuwde: u moet andere dingen gaan doen, want dit gaat niet opschieten. Dat blijkt nu weer, want Houten zet een tweede windmolenpark gewoon in de

ijskast. Dan wordt opnieuw de doelstelling niet behaald, waar mijn motie de vorige keer juist op duidde. Jammer.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Het is zo dat 50Plus in beginsel niet tegen windmolens is, maar niet overal en niet geforceerd. Als wij met bepaalde middelen draagvlak gaan forceren, dan is 50Plus daar pertinent tegen. Ik hoef niet te noemen waarom wij tegen windmolens zijn. Wij zijn in beginsel wel voor, maar niet overal. Dat is eigenlijk het verhaal van de PVV: niet te dichtbij, ver weg en in gebieden waar niemand er last van heeft. Dan zou het kunnen. Wat ik al eerder heb gezegd: dit is weer een middel om het gebruik van energie te vergoelijken. Wij gebruiken energie, wij gebruiken te veel energie, wij gaan slordig om met energie. Wij gaan naar middelen zoeken om dat te compenseren om vervolgens weer meer energie te kunnen gaan gebruiken. Wat 50Plus wil is: laten wij eens gaan kijken of wij een middel kunnen ontwikkelen of een strategie kunnen ontwikkelen om ons gebruik te verlagen. Dat kan namelijk ook. Het is vorige week allemaal nog in Parijs besproken. Als wij zo doorgaan: wij zullen het niet meemaken – wij hebben de aarde ook maar even te leen –, maar de volgende generaties zullen steeds meer te maken krijgen met het opraken van de voorraden van de aarde. Dan aansluitend op wat de heer Van Leeuwen al zei: de coalitie zoekt geen verbinding, maar dicteert: wij zijn met zijn allen, wij komen met deze motie, dus wij hebben de zekerheid dat de motie wordt aangenomen. Dan kunnen wij nog wel zeggen wat wij ervan vinden, maar eigenlijk werkt dat niet echt, behalve dat je wel kunt zeggen wat je ervan vindt.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het college heeft de motie tot zich genomen en kan zich daar prima in vinden. Het college heeft dus geen bezwaar met betrekking tot de uitvoering van deze motie. Er zijn een paar punten die ik nog even wil melden. Het is goed, het is kansrijk en een uitdaging om dit te gaan uitvoeren. Het is ook vooral belangrijk, willen wij in 2020 onze doelstellingen halen. Om dan te komen tot een succesvolle realisatie van windenergie op land is het goed dit rapport tot ons te nemen en ook vooral om te kijken hoe je tot een specifiek lokaal draagvlak en tot lokale acceptatie kunt komen en ook tot de handvaten voor de communicatie- en participatiestrategie die hieruit te distilleren is. Er is één punt waarmee ik wat problemen heb. Het is niet zozeer datgene wat aan het college wordt opgedragen, maar wat er staat bij de overwegingen, de tweede punt: "serieus wordt gekeken naar de inpassing en naar het voorkomen van overlast afgestemd op de beleving van omwonenden en niet alleen naar de minimale wettelijke kaders". Het zit met name in 'beleving'. Dat kan ik niet objectief meten. Ook de RUD zal dat niet objectief kunnen meten. Het is net al gememoreerd: op het moment dat wij op beleving van geluid ergens iets van gaan vinden, dan denk ik dat het hek van de dam is, bijvoorbeeld bij omgevingsbeleving, geluidsbeleving langs de wegen die wij zo hier en daar in onze provincie hebben liggen. Dus geen bezwaar met betrekking tot het uitvoeren van deze motie.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een korte vraag aan de gedeputeerde. Ik ken hem als iemand die veel investeert en inzet op een goede samenwerking met de Staten. Ik ben benieuwd of hij een korte recensie kan geven van wat hij hier ziet gebeuren, namelijk of dit een goede manier is om lessen te trekken uit het rapport. Wij hebben eerder in de commissievergadering afgesproken dat dit rapport in een commissie besproken zou worden. Gaat dat nog gebeuren of verdwijnt het met deze motie van tafel? Wat nu als wij in de commissiebespreking tot heel andere conclusies komen dan nu in de motie staan? Kan de gedeputeerde daar even kort op spiegelen?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De Staten gaan over hun eigen agendering, ook in de commissies. De Staten kunnen als zodanig besluiten het rapport te agenderen. Er is ook al gezegd: ik zou graag de hele energietransitie in een BOB willen. Ik neem aan dat dat er op de een of andere manier ook ingekruist moet worden. Het is wel zaak dat er een zeker tempo wordt gemaakt. Dus ik denk dat het belangrijk is om te kijken of wij de lessen die hierin opgeschreven zijn, niet alleen voor de gemeente Houten, die nog specifiekere eisen heeft gesteld en een heel lang traject heeft meegemaakt met inwoners, ook met inwoners die er toen nog niet zaten, in elkaar kunnen

vlechten en om eventueel locatiespecifiek te komen tot afspraken, zo het mogelijk is een generieke afspraak te maken, van: zo gaat de provincie hiermee om.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom even terug op de urgentie. Ik zal de motie niet heel veel breder maken dan hij is, maar wij moeten natuurlijk niet uit het oog verliezen waarom wij dit allemaal doen. Er is een klimaatop in Parijs en als iedereen doet wat men heeft beloofd tot 2030 – dat gaat niet gebeuren, maar men belooft nu eenmaal een hoop – dan betekent het dat als alle landen in de wereld die beloftes nakomen, in het jaar 2100 de temperatuurstijging zal worden gereduceerd met vijfhonderdste graad. Dus al die duizenden miljarden euro's die er wereldwijd worden uitgegeven, leveren in 2100 een temperatuurreductie op van vijfhonderdste graad. Europa heeft tien procent van de uitstoot. Dat betekent dat de EU zo'n beetje vijfduizendste graad oplevert in 2100. Nederland produceert een half procent. Deel dat door twintig, dan zit ik zover achter de komma, dat ik het niet meer weet. Die € 60 miljard voor het energieakkoord leveren dus tienduizendsten van een graad temperatuurdaling op. Vindt de gedeputeerde het dat waard?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Alles wat bijdraagt aan het reduceren van onze 'footprint' vind ik waard. Overigens zou de heer Dercksen even moeten uitrekenen wat een duizendste van een graad temperatuurstijging voor water betekent - wij hebben nogal wat water op deze aardbol – en wat het betekent met betrekking tot de uitzetting. Dan kan de heer Dercksen ongeveer uitrekenen wat hij nodig heeft als het gaat om de veiligheid van dit landje.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het water stijgt wereldwijd al decennialang, of het nu warmer wordt of kouder. In de jaren zeventig werd het kouder. In de jaren veertig werd het kouder. De zeespiegel stijgt al decennia met 1,7 mm per jaar. Er zal geen wetenschapper zijn die zegt dat er recentelijk of de afgelopen tientallen jaren een versnelling heeft plaatsgevonden.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik vroeg de heer Dercksen naar de uitzettingscoëfficiënt van water met betrekking tot die één duizendste graad stijging. Dan moet de heer Dercksen dat even vermenigvuldigen met de hoeveelheid water. Dan kan hij ongeveer uitrekenen wat hij hier op de kust aantreft.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het denkproces van de gedeputeerde klopt niet. De temperatuur gaat veel harder stijgen. Niet met één duizendste, maar misschien wel met twee graden. Daar gaan wij niks aan veranderen. Dus wij dalen met tienduizendsten van graden, maar de temperatuur gaat met twee graden omhoog. Als de gedeputeerde spreekt over die uitzettingscoëfficiënt van water, dan gaan wij daar niks aan veranderen. Die tienduizendste graad gaat geen invloed hebben meer dan die twee graden temperatuurstijging die wij toch krijgen.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Alle aanleiding om te zeggen dat alle kleine beetje ertoe bijdragen.

Mevrouw VAESSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor gedeputeerde Van den Berg net zeggen dat hij moeite heeft met 'beleving'. Die tekst in de motie komt uit het coalitieakkoord, pagina 19, tweede punt. Ik citeer: "Serius wordt gekeken naar inpassing en naar het voorkomen van overlast, afgestemd op de beleving van de omwonenden en niet alleen naar de minimale wettelijke kaders".

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Zo zie je maar weer dat je wat moeite kunt hebben met je eigen coalitieakkoord. Ik gaf alleen de consequentie daarvan aan.

De VOORZITTER: Ik heb het gevoel dat wij dit onderwerp uitputtend behandeld hebben. Moet er nog een tweede ronde zijn? De heer Essousi.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind de reactie van de gedeputeerde een belangrijk punt. Hij verwijst naar de zin in de motie dat het voorkomen van overlast afgestemd gaat worden op de beleving van de omwonenden. Ik hoor net dat die zin uit het coalitieakkoord komt. Het

is echter wel een bepaalde subjectiviteit. Ik weet niet tot wie ik mij moet richten, gezien de initiatiefnemers. Ik stel mijn vraag maar gewoon. Ik vraag mij af of er ook is nagedacht over hoe dat in de praktijk eruit gaat zien. Ik zou daarop wel graag een reactie krijgen van de indieners.

De VOORZITTER: Er wordt u een vraag gesteld, mevrouw Vaessen. De vraag was namelijk niet gesteld aan de gedeputeerde, maar aan de indieners.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde verwijst in zijn reactie naar de zin in de motie die zegt dat het voorkomen van overlast wordt afgestemd op de beleving van de omwonenden. Er zit een bepaalde subjectiviteit in de motie. Mijn vraag was of de indieners al hebben nagedacht hoe dat in de praktijk eruit gaat zien.

Mevrouw VAESSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dit is natuurlijk in het onderzoek al gemeten door de Universiteit Utrecht; zij heeft daar al ervaring mee. Wij hebben in de motie aangeraden om weer met de Universiteit Utrecht te gaan samenwerken, omdat je dan dezelfde manier van onderzoeken weer gebruikt. De Universiteit Utrecht heeft verschillende soorten onderzoek gedaan bij zowel direct omwonenden als bij mensen die wat verderop zitten en de verschillen tussen twee of drie groepen aangegeven. Dus ik denk dat je het daarmee toch redelijk kunt objectiveren.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad, ik denk dat wat mevrouw Vaessen naar voren brengt, juist is. Aanvullend het volgende. Wat je ziet in de situatie Houten is dat er bijvoorbeeld nul slagschaduw werd vereist in de maatwerkvoorschriften. Het rapport geeft aan dat er eigenlijk een zeer hoge bescherming voor omwonenden is geweest, maar dat is niet als zodanig beleefd. Dat heeft onder andere te maken met het proces dat daaraan vooraf is gegaan en de manier waarop daarover in een eerder stadium met bewoners is gecommuniceerd hoe transparant de locatiekeuze is geweest bijvoorbeeld. Dat soort zaken. Zo is er een aantal lessen in het rapport van de Universiteit Utrecht. Voor een deel is de vraag, en dat is heel belangrijk: kun je het ondervangen met meetgegevens? Het is daarbij ook belangrijk naar het proces als geheel te kijken en ook van de lessen te leren die daarover gaan.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Een vervolgvraag. Ik herken deels wel uit het rapport dat daarnaar is gekeken. Het is alleen wel een novum hoe wij als Staten naar dingen kijken en dat wij beleving daarin meenemen. Het is op zich wel een zin die je in meerdere overlastgevende gevallen in potentie zou kunnen toepassen, bijvoorbeeld wanneer de Staten een mening vormen richting het Rijk over de verbreding van de A27 of wanneer wij de milieunormen gaan oprekken om tractorpulling mogelijk te maken. Is dit dan ook iets wat wij voortaan gaan opnemen in moties of is dit eenmalig?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk niet dat het op dit moment aan ons is om daarover een uitspraak te doen. Ik denk wel dat het goed is in algemene zin behalve naar de technische meetwaardes ook te kijken naar het proces en de beleving. Allebei zijn nuttig, zeker de proceskant is belangrijk om mee te nemen, zoals het rapport over Houten heel duidelijk aangeeft.

De VOORZITTER: Dank u wel. Ik wil graag overgaan naar agendapunt 13. Is er fractieoverleg nodig of kunnen wij overgaan tot de stemverklaringen? Ik schors de vergadering.

Schorsing van 20.55 uur tot 21.06 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Stemverklaringen.

De VOORZITTER: Ik heb voor u een tweetal opmerkingen die u even moet meewegen. De ene is dat mij verzocht is motie M107 aan te passen door tussen te voegen het woordje "mede", zodat er komt te staan: " ... dat bij iedere ruimtelijke ontwikkeling water mede mee te nemen ... ".

De tweede opmerking is dat ik motie M99 in stemming zal brengen alvorens gestemd wordt over het besluit. Normaal stemmen wij eerst over het besluit en dan over moties. In deze motie wordt echter gevraagd het besluit uit te stellen. Dat zou dan mosterd na de maaltijd zijn. Ik ga over tot de stemverklaringen zo daar behoefte aan is.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Mede naar aanleiding van de reactie van gedeputeerde Pennarts over de motie Taskforce recreatie is de motie aangepast wat betreft de conferentie: in plaats van het "najaar 2016" is dit nu het "voorjaar 2016".

De VOORZITTER: Dat is motie M111. Er staat nu voorjaar, waar voordien najaar stond. Akkoord.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Eén stemverklaring. Dat betreft motie 109. De gedeputeerde heeft aangegeven dat hij sympathiek staat tegenover de motie. De gedachte dat Vitens meebetaalt aan het instandhouden van de condities waaronder het water kan winnen, spreekt ons aan. De motie laat echter open of dat leidt tot tariefsverhoging door Vitens om die bijdrage te kunnen leveren. Als het er om gaat onze inwoners te laten meebetalen aan natuurbeleid, dan horen wij die beslissing hier in huis zelf te nemen. Daarom zullen wij tegen de motie zijn.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb drie stemverklaringen. De eerste betreft motie M100 van de PVV. Wij zijn er voor dat er gecommuniceerd moet worden op het Europees taalniveau B1. In de motie staat echter dat alle provinciale stukken – er wordt daarbij ook verwezen naar het BWM-plan – op die manier geschreven moeten zijn. Daar zijn wij het niet mee eens. Daarom stemmen wij tegen, maar in principe willen wij er bij de communicatie op wijzen dat dat wat ons betreft wel degelijk de bedoeling is.

Bij motie M105 hebben wij van de gedeputeerde gehoord, tussen de regels door, dat voor een definitieve oplossing, als je het echt goed wilt oplossen en je wilt voldoen aan de KRW, je er niet aan ontkomt om gewijzigde regelgeving door te voeren. Dan zou het helpen als Gedeputeerde Staten daarvoor pleiten. Daarom stemmen wij voor en daarmee stemmen wij meteen tegen motie M106, omdat die motie er voor ons gevoel wel degelijk toe kan leiden dat wij gaan voldoen aan de KRW. Dan hoef je zeker niet een inschatting te maken van het risico in 2027, wat overigens erg ver vooruit is. Dan de motie M117, de biologische landbouw. Wij hebben het iets ruimer opgevat dan deze motie. Biologische landbouw is het einddoel, maar wij verstaan hieronder ook langzamerhand de verduurzaming van de landbouw die je in stappen nodig hebt om bij dat einddoel te komen. Daarom stemmen wij in. Wij hebben het idee dat het daarmee prima past in de AVP.

De VOORZITTER: U stemt voor de laatste motie?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ja. Dat zal ik straks nog een keer zeggen.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben drie stemverklaringen. De eerste gaat over motie M107, Water als ordenend principe. Als de PvdD in de laatste zin het woord "mede" toevoegt, dan Dat heeft de PvdD al gedaan? OK, dan hoef ik geen stemverklaring in te dienen. Ik heb dat moment gemist. Excuses.

Dan hebben wij een stemverklaring bij motie M108 en bij motie M110. Mevrouw Dorrestijn zal dat verwoorden.

Mevrouw DORRESTIJN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Bij motie M108, Geen Woerdens gas, vinden wij het naar Woerden toe belangrijk dat wij daarvoor een stemverklaring geven. Wij zijn tegen deze motie. Allereerst omdat wij het niet kunnen voorkomen dat er gas geboord wordt. Dat is een landelijk besluit. Hier wordt echter de suggestie gewekt dat wij het kunnen voorkomen. Daarbij willen wij de winning van olie en gas niet over één kam scheren met de winning van schaliegas. Dan motie M110 over meer ruimte voor de gebiedscommissies. Wij vinden dat met de toezeggingen, ook van de gedeputeerde, over de lumpsumfinanciering en de werkwijze die is voorgesteld, er voor dit moment genoeg ruimte zit voor de gebiedscommissies. De crux ligt wat ons betreft niet bij meer

ruimte voor de gerealiseerde meekoppelkansen. Die meekoppelkansen worden op een andere manier gefinancierd dan in de AVP.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben vier stemverklaringen. Het statenvoorstel Stichting Kasteel Amerongen: wij vinden dat daar een afgewogen besluit op tafel ligt. Wij vinden dat dat onze instemming kan hebben.

Motie M105, Strengere regels mest en landbouwgif: wij zullen voorstemmen, omdat wij de doelen van de KRW en dat je goed je best moet doen om die te behalen, onderschrijven. Wij lezen het zo: denk na over strengere regels, maar denk ook vooral na over handhaving van die regels. Je kunt wel meer regels en strengere regels maken, maar wij denken dat handhaving daarbij een belangrijk aspect is. Ten aanzien van motie M107 willen wij de PvdD complimenten maken voor de scherpste die zij heeft aangebracht in de formuleringen hoe water als ordenend principe toegepast zou moeten worden. Tot slot motie M119 van de vier coalitiepartijen. Wij hebben ook wel enige verbazing. VVD en CDA hadden bijna ingestemd met de motie van de SGP in de vorige vergadering, waarin werd opgeroepen windenergie zo snel mogelijk los te laten. In die zin een compliment aan GroenLinks en D66, dat zij die partijen nu weer achter deze motie hebben weten te krijgen. Wij hebben wel verbazing over de manier waarop deze motie tot stand is gekomen. Wij dachten: dit is geen goede les voor de Staten. Gezien de intenties van deze motie, zullen wij hem wel steunen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Een stemverklaring bij het statenvoorstel over Kasteel Amerongen. Daarmee hadden wij normaalgesproken ingestemd, ware het niet dat ons vrij kort voor deze vergadering duidelijk werd dat de schuldpositie van het kasteel onbekend is. Die schommelde vandaag tussen € 88 en € 88.000. Zeker is dat die schuldpositie zelfs onzeker is, want de raad moet er nog over beslissen. Een lening verstrekken aan een partij waarvan je niet eens weet hoeveel schulden die partij heeft, is volstrekt onverantwoord. Wij zullen dus tegen dat voorstel stemmen. Mocht onze motie om daar nog een maand over na te denken worden verworpen, dan zullen wij het amendement van de SP A16, steunen, omdat dat de Utrechtse belastingbetaler in de meest gunstige onderhandelingspositie zal brengen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Een paar opmerkingen en stemverklaringen. Laat ik beginnen met te zeggen dat wij bij motie M106 ook niet goed zien wat de gevolgen voor de provinciale financiën zullen zijn als in 2027 de KRW-doelen voor grond- en oppervlaktewater niet worden gehaald. Dat lijkt ons eigenlijk onuitvoerbaar. De gedachte spreekt ons aan, maar wij zien die uitvoering niet goed voor ons. Daarom kunnen wij daaraan niet onze steun geven. Ik wil opmerken dat wij alle voorstellen die gaan in de richting van 'taskforces' langzamerhand niet meer kunnen steunen. Wij zien het begrip 'taskforce' als een tamelijk holle bijdrage aan inhoudelijke processen. Ik denk, de PvdA kennende en de heer Van Muilekom in het bijzonder, dat wij nog een stuk of tien voorstellen tegemoet kunnen zien om daar bij alle beleidsvoornemens een 'taskforce' op te zetten. Wij geloven niet dat dat een bijdrage levert aan de daadwerkelijke verbetering van de situatie. De gebiedscommissies. Daarvan moet ik als stemverklaring aangeven dat naarmate de tijd verstrijkt wij steeds grotere vraagtekens zetten bij de representativiteit van dit soort commissies. Dus voorstellen die de gebiedscommissies extra ruimte en gewicht geven kunnen onze steun evenmin verwachten. Voor het overige zullen onze stemmingen redelijk in lijn zitten met de bijdragen die wij aan de debatten hebben geleverd. Ik wil graag aansluiten bij de opmerking van de heer Van Muilekom over het proces. Ik constateer dat Noorwijkerhout heel ver achter ons ligt. Als wij kijken naar de coalitiemotie over windmolens, dan is in elk geval de wijze waarop deze tot stand is gekomen, daarvan een illustratie. Waarvan akte. Uiteraard zullen wij ook dit voorstel steunen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Een aantal stemverklaringen. Motie M101 over het roetreductieplan. GroenLinks acht het reduceren van roet een belangrijk speerpunt in ons gezondheidsbeleid. Een apart plan lijkt ons niet nodig. De gedeputeerde heeft duidelijk aangegeven dat het een belangrijk punt is in de uitvoeringsagenda van het programma Gezonde Leefomgeving.

Dan de motie over een koolstofarme economie. GroenLinks is, zoals u weet, ook van mening dat wij toe moeten groeien naar een koolstofarme economie, maar over deze motie hebben Gedeputeerde Staten duidelijk aangegeven dat hierin vooronderstellingen staan die eigenlijk niet deugen. De regels worden voor iedereen gelijk toegepast. Dus deze motie gaan wij niet steunen.

Motie M104, Waterparels. De gedeputeerde heeft duidelijk aangegeven hoe zij met de waterparels aan de gang is. Wij steunen deze motie niet, omdat een extra rapportage buiten de rapportage om weer extra lasten met zich meebrengt. Wij roepen Gedeputeerde Staten wel op tot afspraken te komen en in die zin waterparels zichtbaar te maken in de rapportages over water al worden geleverd.

Motie M106 over de Kaderrichtlijn Water zullen wij niet steunen. De gedeputeerde heeft duidelijk aangegeven niet een nieuwe aanpak te willen, maar nu aan de slag te willen gaan met wat er moet gebeuren. Gegeven de constatering van het Planbureau voor de Leefomgeving geven wij wel de oproep om daarvan in de uitvoeringsagenda's een zwaar punt te maken, want het ziet er niet naar uit dat wij hier echt de gestelde doelen bereiken.

De laatste stemverklaring gaat over motie M117 over biologische landbouw. Wij zijn bang dat deze motie te beperkend is, want alles wat in het AVP gebeurt op het gebied van landbouw dient de landbouwvisie. In de landbouwvisie is duidelijk aangegeven dat wij toe moeten naar een duurzame landbouw. Een aspect daarvan kan in sommige situaties biologische landbouw zijn, maar er zijn ook situaties denkbaar waarin duurzaamheid heel goed bereikt kan worden zonder dat het persé biologisch hoeft te zijn. Als je dan één budget gaat afzonderen, dan is dat het, terwijl er misschien wel veel meer nodig of mogelijk zou zijn. Dat zijn onze bedenkingen bij deze motie.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De ChristenUnie zal vanavond bijna voor alles stemmen waarover wij mogen gaan stemmen op een paar uitzonderingen na. Ik loop er een paar kort langs. Dat is onder andere de motie M100. Wij zijn voor heldere communicatie, maar taalniveau B1 is echt Jip- en Jannekeniveau. Daarvoor lenen provinciale beleidsstukken zich helaas niet altijd. Wij zullen tegen de motie stemmen.

Wij hadden ook bijna tegen motie M107 gestemd. Wij zullen toch voor stemmen, omdat water niet als hoofd- maar als mede ordenend principe wordt opgevoerd.

Motie 117: wij zijn op zich voor het bevorderen van o.a. biologische landbouw, maar wij zijn om technische redenen tegen deze motie. Wij denken dat het via een amendement had gemoeten.

Over motie M119 hebben wij onze mening gegeven. Om procedurele redenen zullen wij tegen stemmen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Hoewel agendapunt 7, het statenvoorstel definitieve luchthavenregeling Cabauw, gemeente Lopik, een sterstuk is, willen wij toch met een stemverklaring komen naar aanleiding van de memo die vandaag nog is gestuurd door de gedeputeerde over de gevolgen van de luchtvaartregeling voor weidevogels en de ruimtelijke ontwikkeling. Die memo heeft ons niet gerustgesteld. Wij zijn het ook niet eens met de inhoud, bijvoorbeeld "er leven geen strikt beschermde overdag actieve andere diersoorten". Het woord "strikt" triggerde ons enorm. Daarom zullen wij tegen dit statenvoorstel stemmen.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Wij zullen tegen motie M108 stemmen.

Wij volgen dezelfde redenering als het CDA in de stemverklaring.

Motie M119 'hing nog in de lucht'. Daar zullen wij uiteindelijk tegen stemmen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik had het al eerder aangekondigd en ik heb het al voorgelezen. Ik zal dat nog een keer doen, iets verkort. Het statenvoorstel 7, de luchthavenregeling in Cabauw: nogmaals, 50Plus is teleurgesteld in de beantwoording van gedeputeerde mevrouw Pennarts, dat er geen voorstel wordt meegenomen in het besluit om rekening te houden met het broedseizoen, ondanks dat er beschermde soorten vogels broeden. Wij dienen zuinig te zijn op onze weidevogels. Het komt hier niet naar voren dat wij dat in alle opzichten zijn.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb tot mijn spijt over motie M109 verzuimd een stemverklaring af te leggen. Ook omdat wij niet willen dat instemming met deze motie zal leiden tot tariefsverhoging, hecht ik eraan hier mee te delen dat wij voor het voorstel stemmen in het vertrouwen

dat mocht aannname leiden tot een voorstel tot tariefsverhoging, het college de situatie eerst aan Provinciale Staten zal melden.

De gezichten achter de tafel zijn niet geruststellend

De VOORZITTER: Nee, omdat wij niet over de bedrijfsvoering gaan. U stelt nu een voorwaarde . Op het moment dat het speelt, kunnen wij dat niet meer voorleggen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij voorstellen dat het college zeer wel in staat is te sonderen bij Vitens in welke mate het vragen van de bijdrage, zoals hier in de motie gebeurt, mogelijk kan leiden tot tariefsverhoging. Als dat blijkt, dan reken ik erop dat wij daarover geïnformeerd worden. Daarom wil ik het voorstel steunen.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dit kan toch niet meer op dit moment?

De VOORZITTER: Daar geeft u gelijk in. Wij kunnen die duidelijkheid niet geven. U moet uw eigen afweging maken.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik herhaal slechts dat ik het vertrouwen heb uitgesproken dat zulks zal geschieden.

De VOORZITTER: Wij zijn u erkentelijk.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Meer wil ik niet horen.

Stemming.

De VOORZITTER: Wij gaan stemmen en beginnen met motie M99.

Provinciale Staten verwerpen motie M99. Voor de motie hebben gestemd de fracties van SP en PVV.

Provinciale Staten verwerpen amendement A16. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PVV en SP.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel lening aan Stichting Kasteel Amerongen, PS2015MME05, met de aantekening dat de fracties van PVV en SP geacht worden te hebben tegengestemd.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel definitieve luchthavenregeling Cabauw, gemeente Lopik, PS2015MME06, met de aantekening dat de fracties van PvdD en 50Plus geacht worden te hebben tegengestemd.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel vaststelling Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021, PS2015RGW15, met de aantekening dat de fractie van de PvdD geacht wordt te hebben tegengestemd.

Provinciale Staten verwerpen motie M100. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, PVV, SP, SGP en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen motie M101. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen motie M102. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

De VOORZITTER: Motie M103 is ingetrokken en vervangen door motie M115.

Provinciale Staten aanvaarden motie M115. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van CDA en PVV.

Provinciale Staten verwerpen motie M104. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, PVV, SP, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten aanvaarden motie M105. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van VVD, CDA, PVV en SGP.

Provinciale Staten verwerpen motie M106. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten aanvaarden motie M107. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van PVV en SGP.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel wijziging Provinciale milieuverordening 2013, PS2015RGW16.

Provinciale Staten verwerpen motie M108. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel vrijstelling en restitutie van leges voor vergunningen Natuurbeschermingswet 1998, PS2015RGW17.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Meerjarenprogramma AVP 2016-2019, PS2015RGW18, met de aantekening dat de fractie van de PvdD geacht wordt te hebben tegengestemd.

Provinciale Staten aanvaarden motie M109. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van VVD, PVV en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen motie M110. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, ChristenUnie en SGP.

Provinciale Staten verwerpen motie M111. Voor de motie hebben gestemd de fracties van D66, PvdA, GroenLinks, ChristenUnie, SGP en 50Plus.

De VOORZITTER: De moties M112, M113 en M114 zijn ingetrokken.

Provinciale Staten aanvaarden motie M116. Tegen de motie heeft gestemd de fractie van de PVV.

Provinciale Staten verwerpen motie M117. Voor de motie hebben gestemd de fracties van D66, PvdA, SP, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten aanvaarden motie M118. Tegen de motie heeft gestemd de fractie van GroenLinks.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het initiatiefvoorstel van het CDA, Glasvezel kleine kernen en buitengebied, met de aantekening dat de fractie van de PVV geacht wordt te hebben tegengestemd.

Provinciale Staten aanvaarden de motie vreemd aan de orde van de dag M119, Leren voor windenergie met draagvlak. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van PVV, ChristenUnie, SGP en 50Plus.

Sluiting.

De VOORZITTER: De meesten van u zie ik niet deze maand, denk ik. Ik wil u dan ook alvast heel fijne feestdagen wensen. Een aantal van u is hier nog wel de komende weken. U ontmoet ik nog. Ik hoop u hier allemaal in goede gezondheid te ontmoeten op 4 januari, waar wij voorafgaand aan de nieuwjaarsreceptie elkaar eerst boven ontmoeten. Daarna hebben wij hier de nieuwjaarsreceptie. Ik sluit de vergadering.

Einde van de vergadering om 21.45 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 1 februari 2016.

De voorzitter,

De griffier,